

Ամալ Գլուցի Պիտի Զբաղուի Յայոց Զեղասպանութեան Դատով

Հոլիվուտի յայտնի աստղերէն՝ դերասան ձորճ Գլուցի կինը՝ Ամալ Գլուցի, որ մարդկային իրաւունքներու փաստաբան է, պիտի գրադուի Հայոց ցեղասպանութեան հարցի շուրջ աղմուկ հանած հարցով, որ կը գտնուի Մարդկային իրաւունքներու եւրոպական Դատարանին (ՄԻԴԱ) առջեւ:

Իրաւաբան Ամալ Գլուցի

Այս մասին անդրադառնալով, բրիտանական «The Telegraph» թերթը կը գրէ, որ 1915 թուականի Հայոց ցեղասպանութենէն շուրջ 100 տարի ետք, որու ընթացքին օսմանեան թուրքերը մինչեւ 1.5 միլիոն հայ սպաննեցին, ձորճ Գլուցի նոր կինը ներառուած է Հայոց ցեղասպանութիւնը հերքող թուրք քաղաքական գործիչ Դոդու Փերինչէքի՝ Մարդու իրաւունքներու եւրոպական Դատարանէն ներս Հայաստանի շահերը ներկայացնող իրաւաբանների խումբին մէջ:

«Հայերը կը պնդեն, որ ցեղասպանութեան հերքումը պէտք է յանցագործութիւն համարուի, ինչպէս վեց միլիոն բռեաներու Հոլոքոստի հերքումը բազմաթիւ երկրներու մէջ քրէյթօրէն պատժելի յանցագործութիւն կը նկատուի: Անոնք կ'ըսեն, որ Ստրասպուրկի դատարանի դատաւորները շարք մը իրաւական եւ փաստական սխալներ թույլ տուած են, չեղեալ համարելով Փերինչէքի սկզբնական դատավճիռը», - կը գրէ բրիտանական թերթը:

Ըստ «The Telegraph»-ի, Ամալ Գլուցին պիտի աշխատի իր դեկավարի՝ թագաւորական փաստաբան ձեֆրի Ռոպերթսընի հետ միասին: Լոնտոնի փաստաբանական գրասենեակը թերթին հաստատած է այս գործով անոնց մասնակցութեան փաստը:

Թերթը նաեւ կը յիշեցնէ, որ

Ռոպերթսոն վերջերս գիրք մը հրատարակած է «Անյարմար Զեղասպանութիւն. Ո՞վ հիմա կը չիշէ հայերու մասին» խորագիրով: Հոկտեմբերին հրատարակուած գիրքը կ'ապացուցէ, որ 1915-ի սարսափելի իրադարձութիւնները, անկասկած, մարդկութեան դէմ յանցագործութիւն են, որ այսօր յայտնի է որպէս ցեղասպանութիւն:

Յիշեցնենք, որ 2008 թուականին, Չուրիցերիոյ դատարաններէն մէկը, Թուրքիոյ Աշխատաւորական Կուսակցութեան առաջնորդ Դոդու Փերինչէքին դատապարտած էր Հայոց ցեղասպանութեան ժխտման համար: Փերինչէք դիմած է ՄԻԵԴ, եւ 2013 թուականի Դեկտեմբերին դատարանը բաւարարած է անոր դիմումը: Չուրիցերիա բողոքարկած է ՄԻԵԴ-ի որոշումը, որմէ յետոյ Հայաստան եւս դիմած է նոյն դատարան եւ ներկայիս հանդէս կու գայ որպէս երրորդ կողմ եւ Հայաստանի շահերն է որ պիտի ներկայացնէ յայտնի փաստաբաններու խումբը՝ Արաբ Լիբանանցի Ամալ Գլուցիի մասնակցութեամբ:

Ահաւոր Ռճիր Կիւմրիի Մէջ Մէկ Ընտանիքի Վեց Անդամներ Սպանուած Են Ռուս Ծառայողի Սը Կողմէ

Ոճրագործութեան զոհ՝ Աւետիսեան ընտանիքի վեց անդամներու յուղարկաւորութեան ընթացքին

Հայաստանի երկրորդ մեծագոյն քաղաք՝ Կիւմրիի մէջ Դեկտեմբեր 12-ին տեղի ունեցաւ ահաւոր ոճիր մը: Քաղաքի Միասնիկեան փողոցի տուններէն մէկուն մէջ գոհուեցան Աւետիսեան ընտանիքէն 6 անդամներ:

Չուրիցէն 5-ը եղած են չափահասներ, իսկ մէկը՝ մանկահասակ երեխայ: Միջադէպը արեւածագին բացայայտեց ընտանիքի հարեւանը, որ սուրճ խմելու եկած էր: Իսկոյն միջադէպի վայր ժամանեցին ապահովական ուժեր, որոնք նախնական հետաքննութեան ընթացքին բացայայտեցին սպանդէն փրկուած 6 ամսական մանուկ մը, որ ծանրօրէն վիրաւորուելով փոխադրուած է հիւանդանոց եւ ենթարկուած վիրաբուժական գոր-

ծողութեան: Ան կը գտնուի վերականգնման բաժնի մէջ: Վերապարծ մանուկը գտած են մօր դիակին մօտ: Ոճրագործը հաւանաբար ենթադրած է, որ երեխան եւս մահացած էր: Գլխաւոր կասկածեալը՝ Հայաստանի մէջ ծառայող ռուս զինուոր վալերի Պերմիաքովն է:

24 ժամ չանցած Կասկածեալ զինուորը ձերբակալուեցաւ ռուս սահմանապահ ուժերուն ձեռամբ, երբ կը փորձէր հատել Թուրքիոյ հետ սահմանը: Ձերբակալութենէն ետք ան փոխադրուեցաւ ռուսական գորանոց: Հարցաքննութեան ընթացքին ան ստանձնեց ոճիրը կատարելու պատասխանատու-

Շար.ը էջ 4

Ամերիկեան Համալսարաններ Կը Գտնուին Թուրքերու Կողմէ Կազմակերպած Գիտաժողովի Սը Հովանաւորներու Շարքին

Ամերիկեան եւ այլ երկիրներու շարք մը համալսարաններ որպէս հովանաւոր կը ներկայանան թրքական «Ալտենիզ» համալսարանի կողմէ կազմակերպուելիք գիտաժողովի մը, որ յատկօրէն կը միտի կասկածի տակ առնելու հայկական ցեղասպանութեան փաստը:

Այս տարուայ Ապրիլին Անգարայի մէջ տեղի ունենալիք գիտաժողովին որպէս հովանաւորներ կը յիշուին Քալիֆօրնիոյ Նահանգային Նորթրիճ Համալսարանը, ուր կը յաճախեն շատ մեծ թիւով հայ ուսանողներ, Թէքսասի Համալսարանը, Օհայոյի Պետական Համալսարանը, Արիզոնայի Համալսարանը, Նիւ ձըրքիի «Ռաթկլըրդ» Համալսարանը եւ այլ համալսարանները Գերմանիայէն, Աւստրիայէն, Ռուսաստանէն, Ճա-

փոնէն, Ատրպէյճանէն, Վրաստանէն եւ այլ երկիրներէ:

Թէեւ գիտաժողովը կը փորձէ ներկայանայ որպէս ժամանակաշրջանի պատմութեան լուրջ քննարկման սեմինար, սակայն Հայաստանէն ոչ մէկ պատմաբան չէ հրաւիրուած մաս կազմելու գիտաժողովին:

Այս առթիւ ՄԴՀԿ Հայ Ամերիկեան Խորհուրդի ատենապետ Սեւակ Խաչատուրեան ցաւ յայտնեց, որ Ամերիկեան յարգուած համալսարաններ ներգրաւուած են պատմութիւնը խեղաթիւրելու ձգտող այս գիտաժողովին մէջ, զայն կազմակերպելով Ապրիլ ամսուայ ընթացքին, այն պահուն երբ Հայ ժողովուրդը եւ յառաջողութեամբ մտաւորկաններ կը նշեն ցեղասպանութեան 100-ամեակը:

ՄԴՀԿ-ն Կոչ Կ'ընէ Դուրս Գալ Բանակցային Գործընթացէն

Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութեան Հայաստանի շրջանի վարիչ մարմինը հաղորդագրութեամբ մը կոչ ուղղեց հրաժարելու դարաբաղեան հարցի լուծման բանակցային գործընթացէն, Ատրպէյճանի կողմէ զինադադարի մնայուն խախտումներուն պատճառաւ:

Կուսակցութեան տարածած յայտարարութեան մէջ ըսուած է. «2015 թուականի սկզբից Ատրպէյճանը կրկին շարունակուած է լարուածութեան աճն ու արկածախնդրութիւնը Հայաստանի եւ Արցախի սահմաններում:

«Ճիշդ է, հակառակորդի բոլոր գործողութիւններին մեր Զինուած Ուժերը տալիս են շատ խիստ պատասխան, սակայն պաշտօնական Պաքուի արկածախնդիր գործողութիւններին հետեւանքով զոհուած են նաեւ մեր զինծառայողները: Աւելին, Ատրպէյճանը շարունակուած է ամէն օր աւելի մեծ սպորանքների դիմել, օգտագործելով անօդաչու սարքեր եւ տարբեր

տրամաչափի զէնքեր, այս կերպ խախտելով իր իսկ կողմից 1994 թուականին խնդրած զինադադարը: Չնայած առկա իրավիճակին, միջազգային հանրութեան կողմից իբրեւ միջնորդ մանդատ ստացած ԵԱՀԿ Մինսկի խումբը ուղղակի չի տիրապետում իրավիճակին, ոչ մի կերպ չկարողանալով ազդել պաշտօնական Պաքուի գործողութիւնների վրայ:

«Ելնելով վերոնշեալից, Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան կուսակցութիւնը կոչ է անում Հայաստանի իշխանութիւններին դուրս գալ բանակցային գործընթացից, պահանջելով ԵԱՀԿ Մինսկի խումբի համախաղաղ երկրներին իրական ճնշում գործադրել պաշտօնական Պաքուի վրայ՝ սպորանքների չդիմելու պահանջով: Անտրամաբանական է Հայաստանի մասնակցութիւնը բանակցային գործընթացին, երբ սահմանին Ատրպէյճանը շարունակուած է իր արկածախնդիր գործողութիւնները», - ըսուած է ՄԴՀԿ յայտարարութեան մէջ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՄԱՍԻՍ

Երբ ՀԱԿ-ն է «փողոցում ընկած», բայց վերցնող չկայ

ԹԱՄԱՐ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ

Ինչպես յայտնի է, Յունուարի 20-ին ԲՀԿ առաջնորդ Գագրիկ Ծառուկեանը հրաւիրելու է ոչ իշխանական քաղաքական ուժերի, հասարակական կազմակերպությունների, քաղաքացիական նախաձեռնությունների եւ շարժումների խորհրդատուներ, որոնք քննարկուելու է երկրում ստեղծուած քաղաքական, տնտեսական բարդ վիճակը: Դա լինելու է խորհրդակցական բնույթի միջոցառում, որի նպատակն է վերլուծել, ամփոփել արդէն իսկ կատարուած ծաւալուն աշխատանքը, քննարկել յետագայ անելիքներն ու քայլերը: Դեռ Դեկտեմբերին Ծառուկեանի մամուլային խոսնակ իվետա Տօնոյեանն ընդգծել էր, որ դա ոչ թէ ԲՀԿ-ի միջոցառումն է, այլ՝ Գագրիկ Ծառուկեանի անձնական նախաձեռնությունը:

Օրերս 168.am-ը յօդուած էր հրատարակել՝ սեփական աղբիւրներին յղում անելով տեղեկացրել, թէ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանը որոշել է չմասնակցել Յունուարի 20-ին Գագրիկ Ծառուկեանի կողմից կազմակերպուող համաժողովին: Տէր-Պետրոսեանը ՀԱԿ-ի չմասնակցելու որոշումը պայմանաւորել է իր անձնական ամբիջիաներով՝ յայտարարելով, որ իրեն վայել չէ գնալ եւ նոյն շարքում նստել Գառնիկ Իսաղուլեանի, Տիգրան Կարապետեանի կամ Արամ Յարութիւնեանի հետ: Ըստ կայքի՝ Լեւոն Տէր-Պետրոսեանն աւելացրել է, որ իրենք կը սպասեն համաժողովի արդիւնքներին, կը տեսնեն, թէ համաժողովի ժամանակ ինչ որոշում կը կայացուի, որից յետոյ կը յատակցեն իրենց յետագայ անելիքները: Խօսելով ապագայի մասին՝ Տէր-Պետրոսեանը յայտարարել է, որ եթէ անգամ եռեակի իրենց միւս գործընկերները որոշում չկայացնեն կամ փորձեն հրաժարուել համատեղ իշխանափոխութիւն իրականացնելու սցենարից, ապա ՀԱԿ-ը պատրաստ է միայնակ գործել: Տէր-Պետրոսեանը հասկացրել է, որ Ծառուկեանի համաժողովից յետոյ իրենք եւս կը հաւաքուեն եւ որոշում կը կայացնեն եւ հասկացրել է, որ ամենաուշը Փետրուարի վերջին՝ Մարտի սկզբին իրենք պատրաստ են Ազատութեան հրապարակում միայնակ հանրահաւաք անցկացնել եւ հրապարակից տուն չգնալ՝ մինչեւ իշխանափոխութիւն չի իրականացնեն: «Տէր-Պետրոսեանը խօսել է ոչ միայն ապագայի, այլ նաեւ անցեալի մասին՝ յայտարարելով, որ 2014թ. Հոկտեմբերի 10-ի եւ 24-ի հանրահաւաքներից յետոյ Հայաստանում իշխանութիւն չկար, իշխանութիւնը փողոցում ընկած էր, մնում էր միայն այդ իշխանութիւնը վերցնել: Տէր-Պետրոսեանը յայտարարել է, որ եթէ ԲՀԿ-ն հաստատուն կանգնէր, եւ ՀԱԿ-ի հետ միասին կազմակերպէին Հոկտեմբերի 31-ի, Նոյեմբերի 7-ի եւ 14-ի հանրահաւաքները, որոնց մասին իրազեկումներն արդէն տրուել էին քաղաքապետարանին, ապա ինքը կասկած անգամ

չունէր, որ Հայաստանում արդէն նոր իշխանութիւն կը լինէր», գրել է կայքը:

ՀԱԿ մամուլային խօսնակ Արման Մուսիսեանի անունից պարզաբանում տարածուեց վերոնշեալ հրատարակման առիթով, որում նշել էին, թէ այդ՝ «Տէր-Պետրոսեանը փորձում է շանտաժով հրապարակ բերել Գագրիկ Ծառուկեանին» վերնագրով յօդուածում բացառութեամբ մէկ-երկու երկրորդական մանրամասներ, տպագրուած տեղեկատուութիւնը ծայրից ծայր սուտ է եւ մերկապարանոց հերիւրանք:

Խնդիրը բոլորովին էլ այն չէ, թէ լրատուամիջոցի հրատարակած յօդուածը որքան է իրականութեանը մօտ՝ մասամբ, թէ՛ ամբողջութեամբ: Իրականութիւնն արդէն շատերի համար է պարզ: Տէր-Պետրոսեանը վաղուց է ապացուցել, որ ՀԱԿ-ը միայնակ ոչինչ է եւ եթէ չլինի Ծառուկեանը՝ նա որեւէ շանտ չունի հասարակութեան առջ դուրս գալու:

Ո՞ւմ համար գաղտնիք չէ, որ այժմ Ծառուկեանի տրամադրութիւնից է կախուած, թէ ինչ ուղղութեամբ է գնալու «համաժողովրդական շարժում» կոչուածը...

ԶԼՄ-ներում յօդուածներով չէ, որ պէտք է ապացուցուի, թէ Տէր-Պետրոսեանի «կախիւրդ» այսօր ում է հաւասարուել՝ Տիգրան Կարապետեանի, թէ՛ Արամ Յարութիւնեանին: Սա վաղուց արդէն ցաւալի փաստ է, եւ դրա պատճառները թող ՀԱԿ-ում իրենց մէջ փնտռեն:

Ինչ վերաբերում է, թէ՛ «իշխանութիւնը, երբ է փողոցում ընկած» եղել, ապա վաղուց ժամանակն է արձանագրել, որ իրեն ընդդիմութիւն համարող ՀԱԿ-ն է «փողոցում ընկած» եւ երբ տարուց աւելի սպասում է, որ Ծառուկեանը «վերցնի փողոցից» նրանց:

Բայց արդեօ՞ք ՀԱԿ-ը պէտք է Ծառուկեանին...

Ծառուկեանը, եթէ երբեք որոշի, վերջապէս, ազդեցիկ ու արմատական ընդդիմութիւն դառնալ գործող իշխանութիւնը, արդեօ՞ք Տէր-Պետրոսեանի կարիքն ունենալու է: Իհարկէ, Տէր-Պետրոսեանը պատրաստ է եւս երեք տարի քծնել Ծառուկեանին (առաջին նախագահը օլիգարխներ «կայցնելու» բացառիկ շնորհ ունի), բայց մի՞թէ դա է «համաժողովրդական շարժումը» եւ երկրում «աւազակապետութիւնը քանդելու» գրաւականը:

Յունուարի 20-ին, հաւանաբար, պարզ կը դառնայ Ծառուկեանը ինչ մարտավարութեամբ է հանդէս գալու առաջիկայում՝ սահմանափակուելու է համաժողովներ անցկացնելով, առանձին կուսակցութիւնների ղեկավարների հետ հանդիպումներով, թէ՛ Ազատութեան հրապարակ դուրս գալով:

Ինչ էլ որոշի Ծառուկեանը, վաղուց է պարզ, որ Տէր-Պետրոսեանը ոչ ընդդիմութեան, ոչ էլ ոչ իշխանութեան առաջնորդ չի եւ ոչինչ չի կարող որոշել, առաւելեւ՝ պարտադրել: Տէր-Պետրոսեանն այս վիճակին հասաւ իր «քաղաքագիտական վերլուծութեան» արդիւնքում:

«ՀԱՅԵԼԻ»

Հայ միգրանտները հետ դառնալու տեղ չունեն

ՆԱՅԻՐԱ ՀԱՅՐՈՒՄԵԱՆ

Ռուսաստանի Դաշնային Միգրացիոն Ծառայութեան ղեկավար Կոնստանտին Ռոմոդանովսկին յայտարարել է, որ 2015 թ. սկզբին միգրանտների հոսքը կրճատուել է 70 տոկոսով, անցեալ տարուայ նոյն ժամանակահատուածի համեմատ:

Սա շատ մեծ թիւ է եւ կապուած է ինչպէս միգրացիոն օրէնսդրութեան խստացման, այնպէս էլ Ռուսաստանի տնտեսական դժուարութիւնների՝ ռուբլու անկման, ներդրումների, շինարարական եւ այլ նախագծերի կրճատման հետ:

Հայաստանի քաղաքացիները, ովքեր երկար տարիներ աշխատանքի են մեկնում Ռուսաստան,

Հազարաւոր մարդիկ, ովքեր վաստակում էին այդ կերպ, դժուար թէ կարող են անգործ նստել Հայաստանում, եւ նրանք պէտք է պահանջներ ներկայացնեն նախեւառաջ կառավարութեանը: Արդեօք կառավարութիւնն ունի գործողութեան որեւէ ծրագիր այդ դէպքի համար, թէ՞ այդ հարցերի լուծումն էլ է վերապահուած Եւրասիական յանձնաժողովին:

Անցեալ տարուայ ընթացքում Հայ հասարակութեան մէջ տեղի է ունեցել անտեսանելի տրանսֆորմացիա: Ինչպէս վստահ առում էին հայկական իշխանութեան ներկայացուցիչները, Հայաստանում չի կարող յեղափոխութիւն լինել, քանի որ հայերը բողոքում են ճամպուրկներով ու ոտքերով:

Դէպի Ռուսաստան միգրացիայի խթանումը հայկական կառավարութեան առաջնահերթութիւններից մէկն է: Դա հնարաւորութիւն է տալիս, նախ, զբաղուածութեան պետական պարտաւորութիւնները զգել «խեղդուողների» վրայ, երկրորդ՝ երկրից դուրս մղել քաղաքացիական-յեղափոխական պոտենցիալը, եւ գլխաւորը՝ ստանալ տրանսֆերտներ, որոնց ծաւալը գրեթէ հաւասար է պետական պիւտճին:

առայժմ սպասում են: Լաւատեսները սպասում են Ռուսաստանի իրավիճակի բարելամանը, իսկ յոռետեսները մտածում են, թէ ինչից սկսեն Հայաստանում:

Առայժմ պաշտօնական տեղեկութիւններ չկան Հայաստանից մեկնողների ու ժամանողների թուի մասին, սակայն փաստը, որ Ռուսաստանից Հայաստան տոմս գնելն աւելի դժուար է, քան հակառակ ուղղութեամբ, վկայում է, որ Հայաստանի քաղաքացիները ժամանում են հայրենիք եւ առայժմ չեն պատրաստուում յետ գնալ:

Չնայած նրան, որ Յունուարի 2-ին Հայաստանը դարձել է Եւրասիական Միութեան անդամ, եւ ՀՀ քաղաքացիները կարող են ազատ մեկնել Ռուսաստան ու աշխատել, Ռուսաստանի տնտեսական իրավիճակը իմաստազրկում է աշխատուժի արտահանումն այդ երկիր:

Դէպի Ռուսաստան միգրացիայի խթանումը հայկական կառավարութեան առաջնահերթութիւններից մէկն է: Դա հնարաւորութիւն է տալիս, նախ, զբաղուածութեան պետական պարտաւորութիւնները զգել «խեղդուողների» վրայ, երկրորդ՝ երկրից դուրս մղել քաղաքացիական-յեղափոխական պոտենցիալը, եւ գլխաւորը՝ ստանալ տրանսֆերտներ, որոնց ծաւալը գրեթէ հաւասար է պետական պիւտճին:

Հայաստանն արտահանում է աշխատուժ եւ ներմուծում լաչն սպառման գրեթէ բոլոր ապրանքները: Եւ քանի դեռ այդ արտահանման ու ներմուծման «սալդոն» դրական է, Հայաստանը կարող է պահպանել քաղաքական-տնտեսական հաւասարակշռութիւնը: Հենց սալդոն մօտենայ զրոյի, հաւասարակշռութիւնը կը խախտուի:

Հիմա մօտենում է հենց այդ պահը, եւ հայկական կառավարութիւնը գուցէ մտածի, թէ ինչով է փոխհատուցելու տրանսֆերտների կրճատումը եւ այն մարդկանց վիճակը, ովքեր կը հասկանան, որ անիմաստ է մեկնել Ռուսաստան:

Սակայն, ներկայում իշխանութիւնը սկսել է քիչ խօսել այդ մասին, ելնելով Ռուսաստանի իրավիճակից: Թերեւս, իշխանութիւնը փորձում է հասկանալ, թէ ինչպէս իրենց կը պահեն գաստարբայտները՝ կը գնան կառավարութեան չէնքի մօտ, թէ կը գտնեն այլ ելք: «ԼՐԱԳԻՐ»

ՄԱՍԻՍ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ՊԱՇՏՕՆԱԹԵՐԹ
ՄՈՑԻՍԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ԶՆՁԱԿԵԱՆ
ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
Արեւմտեան Ամերիկայի Շրջանի
ԽՄԲԱԳԻՐ
ՏՕԲԹ. ԱՐՇԱԿ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ
ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ
ԼԵՆԱ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
MASSIS Weekly
Organ of the Armenian Social Democratic Hunchakian Party of Western USA
1060 N. Allen Ave.
Pasadena, CA 91104
Phone: (626) 797-7680
Fax: (626) 797-6863
E-Mail: massis2@earthlink.net
http://www.massisweekly.com
(USPS 667-310) (ISSN 0744-334X)
Published Weekly
Except Two Weeks in August
ANNUAL SUBSCRIPTION RATES:
USA \$50.00, \$80.00 (First Class)
Canada \$125.00 (Air Mail)
Overseas \$250.00 (Air Mail).
All payments must be made in US funds & Drawn on US banks.
Periodicals Postage Paid at Pasadena CA.
Please Send Address Change To MASSIS WEEKLY

Հրատարակելով հայաստանեան մամուլին մէջ լոյս տեսնող տարբեր յօդուածներ «ՄԱՍԻՍ» անպայմանօրէն չի բաժնէր հոն արտայայտուող բոլոր միտքերը

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՆ ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱԿ-ը Չի Մասնակցի Գագիկ Ծառուկեանի Հրահրած Խորհրդաժողովին

«Բարգաւաճ Հայաստան» կուսակցութեան ղեկավար Գագիկ Ծառուկեանի հրահրած խորհրդաժողովին ընդդիմադիր Հայ Ազգային Գոնկրէսը չէ մասնակցի:

Խորհրդաժողովը Ծառուկեանը նախաձեռնել է Յունուարի 20-ին՝ երկրում ստեղծուած բարդ իրավիճակը քննարկելու նպատակով: Հրահրուել են մօտ մէկ տասնեակ ոչ իշխանական կուսակցութիւններ, մի քանի տասնեակ հասարակական կազմակերպութիւններ, քաղաքագէտներ, վերլուծաբաններ եւ քաղաքացիական հասարակութեան ներկայացուցիչներ:

«Բարգաւաճ Հայաստան» կուսակցութեան ղեկավար Գագիկ Ծառուկեան

գութեան» առաջնորդ Րաֆֆի Յովհաննիսեանը, ինչպէս յայտնի է, բազմիցս է յայտարարել արտահերթ լուծումների գնալու անհրաժեշտութեան մասին:

«Կարծում եմ իշխանափոխութեան պահանջը երեք ընդդիմադիր ուժերիս մօտ էլ կայ, դա բարձրաձայնուել է: Թէ այդ շրջանակում ինչ օրակարգի կը հանգենք, ինչ լուծումների կը հանգենք, ինչպիսի քայլերի՝ դա բնականաբար քննարկման խնդիր է: Այս խորհրդաժողովից յետոյ յոյս ունեմ տեղի կունենայ նաեւ երեք ընդդիմադիր ղեկավարների հանդիպում, եւ վերջնական կը որոշուի, թէ ինչ ճանապարհով եւ դէպքերու ենք գնում», - նշեց Արմէն Մարտիրոսեանը:

Ազգային ժողովում ՀՀԿ խմբակցութեան ղեկավար Վահրամ Բաղդասարեանը «Ազատութեան» հետ զրոյցում համոզմունք յայտնեց, թէ ԲՀԿ-ն այսպիսով պատրաստուած է 2017-ի հերթական ընտրութիւններին. - «Նախապատրաստական փուլ է: 17 թուականը սարերի հետեւում է, մօտենում է արդէն: Բնականաբար իւրաքանչիւր քաղաքական ուժ իր ձեռով նախապատրաստուած է: Իրենք էլ այս ձեռով են նախապատրաստուած»

Գագիկ Ծառուկեանի նախաձեռնած խորհրդաժողովը կը գումարուի նորաբաց «Մուլտի Գրանդ» հիւրանոցային համալիրում: Ծքեղ համալիրի հանդիսաւոր բացմանը, յիշեցնենք, մասնակցեց նաեւ ԲՀԿ առաջնորդի խնամին՝ վարչապետ Յովիկ Աբրահամեանը:

«Հայաստանի Ներքաղաքական Կեանքում 2015թ.-ին Գզվոտոց Կը Լինի»

Հայաստանի ներքաղաքական կեանքում 2015թ.-ին կը լինի գզվոտոց: Յունուարի 12-ին, լրագրողների հետ զրոյցում նման կարծիք յայտնեց Միջազգային եւ անվտանգութեան հարցերի հայկական ինստիտուտի հիմնադիր, քաղաքական վերլուծաբան Ստյոպա Սաֆարեանը:

Քաղաքական վերլուծաբանը համոզուած է, որ Հայաստանում այս տարի իրական դիմադրութիւն չի սպասուում, քանի որ հենց ԵՏՄ-ին անդամակցելուն կողմ քուէարկեցին բոլոր քաղաքական ուժերը՝ բացառութեամբ «Ժառանգութիւն» կուսակցութեան:

«Միայն գզվոտոց է լինելու, այն էլ պայմանաւորուած է 2017թ.-ին ընտրութիւններով», - նշեց նա:

Ինչ վերաբերուած է արտաքին քաղաքականութեանը, ապա Ստյոպա Սաֆարեանը կարծում է, որ սպասուող փոփոխութիւնները

շատ անորոշ են:

«Եւրասիական Տնտեսական Միութիւնը ընդհանուր սահմանի բացակայութեան պարագաներում ոչինչ չունի դրական տալու Հայաստանի տնտեսութեանը: Այս միութիւնը չի ապահովում Հայաստանի անվտանգութեանը: Հետեւաբար, սպասուող փոփոխութիւններն այնքան մեծ անորոշութիւններ են պարունակում, որ քան նախորդ տարի էր: ԵՏՄ-ին անդամակցելով՝ նոյն անորոշութիւնն է տիրում մեր արտաքին քաղաքականութեան մէջ», - ասաց քաղաքական վերլուծաբանը:

Ստյոպա Սաֆարեանը նաեւ չի հաւատում, որ «Նախախորհրդարանը» Ապրիլի 24-ին իշխանափոխութիւն կանի:

«Նախախորհրդարանի» դէպքում ես թերահաւատ եմ: Այնուամենայնիւ, սպասենք, տեսնենք, թէ ինչ է նրանց յաջողումը», - ասաց քաղաքական վերլուծաբանը:

«2015-ին Հայաստանին Աւելի Ծանր Տնտեսական Գոյնաճամ Է Սպասուում»

Այս տարի Հայաստանին աւելի ծանր տնտեսական ճգնաժամ է սպասուում, քան զրանցուեց 2009-ին, համոզուած է Կենտրոնական Բանկի նախկին ղեկավար Բագրատ Ասատրեանը:

«Ազատութեան» հետ զրոյցում տնտեսագէտը յաւելեց՝ երկիրը մոտ է գործել ճգնաժամային տարի անպատրաստ, եւ անգամ 2015-ի պետական պիւտձէն չի արտացոլում արդէն այսօր առկայ իրողութիւնները:

«Այն ժամանակ խնդիրները շատ էին, բայց նաեւ դիւերսիֆիկացուած էին: Մի տեղից՝ արտաքին աշխարհից ստացուած հարուածը ծածկուում էր միւս տեղի առաւելութիւններով», - ընդգծեց Ասատրեանը:

«Այսօր Հայաստանը միանշանակ ինչ-որ ուղղութիւն է վերցրել, խօսքը Եւրասիական Տնտեսական Միութեան մասին է», - շարունակեց Ասատրեանը. - «Այսօր ակամայից Հայաստանը իր տնտեսական զարգացումները կապել է որոշակի տնտեսական միջավայրի հետ, որն ունի իր բնութագրերը՝ նաեւ սպասումների իմաստով: ԵՏՄ-ում որոշիչը Ռուսաստանն է, կարծես ունէ մէկը կասկած չունի, որ այդ երկրի տնտեսութեանը առաջիկայ 3 տարիների ընթացքում սպասում է անկում»:

Պաշտօնական տուեալներով 2009-ին Հայաստանի տնտեսութիւնը զրանցեց 14.1 տոկոս անկում, ինչն իր մեծութեամբ չորրորդն էր աշխարհում:

Բագրատ Ասատրեանը յաւելեց՝ «քաղաքական վճիռներ են կայացուել, որոնք սահմանափակում են մեր հնարաւորութիւնները Արեւմուտքից որոշակի ռեսուրսներ ներգրաւելու».- «[ԵՄ-ի] ծրագրերը կ'աշխատեն, միջպետական, ֆինանսական խոշոր հաստատութիւնները կը շարունակեն համարեա նոյն ծաւալով աշխատել»:

2014-ին Հայաստան Ժամանողները 3 Հազարով Աւելի Են Եղել Սեկնողներից

2014 թուականին «Զուարթնոց» եւ «Շիրակ» օդանաւակայանները սպասարկել են 2 մլն 082 հազար 755 ուղեւոր, ինչը շուրջ 324 511 ուղեւորով կամ 18,5 տոկոսով աւելի է 2013 թուականի ցուցանիշի նկատմամբ:

ՀՀԿԱ քաղաքցիական աւիացիայի գլխաւոր վարչութեան մամուլի ծառայութիւնից յայտնուած է, որ հաշուետու ժամանակաշրջանում մեկնողների թիւը կազմել է 1 039 891 ուղեւոր, իսկ ժամանել է 1 042 864: Մեկնողների եւ ժամանողների դրական հաշուէլշիւրը կազմում է մօտ 3000 մարդ:

Կառավարութիւնը 20 Միլիոն Դրամ Է Յատկացրել ՀՀԿ-ական Պատգամաւորի ՀԿ-ին

Կրթութեան նախարարութիւնից հաստատում են այս տարուայ պիւտձէով «Դարոց Կենտրոնների Միութիւն» հասարակական կազմակերպութիւնը կը ստանայ 20 միլիոն դրամ՝ մօտ 42 հազար դոլար դարձուցնելու ցանց ստեղծելու համար:

Այս յատկացումը հնչեղութիւն չէր ստանայ, եթէ կազմակերպութեան հիմնադիր նախագահ հանրապետական պատգամաւոր Ռուզանա Մուրադեանը չլինէր, իսկ կազմակերպութեան գործադիր տնօրէնը նրա դուստրը՝ Լիլիթ Անտոնեանը:

Կողուպցիոն ռիսկ, շահերի բախում այս հարցում Կրթութեան

Կենտրոնական Բանկի նախկին ղեկավար Բագրատ Ասատրեան

տել: Խնդիրն այն է, որ մասնաւորը չի գայ, այս զարգացումների պատճառով մասնաւոր հատուածը աւելի մեծ ռիսկեր է տեսնում եւ չի գայ Հայաստան»:

Բագրատ Ասատրեանը չի շեղեցրեց որ, 2009-ի տնտեսական ճգնաժամը հետեւանքները յաղթահարելու եւ դրամի կտրուկ արժեզրկումից յետոյ փոխարժէքը կայուն պահելու համար արտերկրից հսկայական միջոցներ ներգրաւուեցին:

«Արտաքին պարտքը մօտաւորապէս կրկնապատկուեց: Պետութիւնը լրացուցիչ մօտ 2 միլիարդ դոլարի համարժէք միջոցներ բերեց, ներարկեց տնտեսութեան մէջ: Հիմա 2015 թուականն է, ակնյայտ է, որ այդ աղբիւրը չի աշխատելու: Թէ արտաքին պարտքի մեծութիւնը, թէ երկրի ընդհանուր վիճակը... ակնյայտ է, որ մեզ էլ այդքան պարտք չեն տայ», - նկատեց տնտեսագէտը:

«Այսօր դեռ տեսանելի չեն այն աղիւրները, այն լուծումները, որոնք պէտք է հանգեցնեն շուկայի կարգաւորմանը: Վաղ, միւս օրը, թէ կը լինեն, եւ շատ ուրախ կը լինեմ», - ասաց Ասատրեանը, եզրափակելով. - «2015 թուականը Հայաստանը կը փակի աւելի շատ աղքատներով, քան անցած տարի»:

Զանուժ մեկնողների թիւը կազմել է 1 039 891 ուղեւոր, իսկ ժամանել է 1 042 864: Մեկնողների եւ ժամանողների դրական հաշուէլշիւրը կազմում է մօտ 3000 մարդ: Բեռնափոխադրումների ծաւալը կազմել է 10,4 տոննա, մի փոքր գիշերով 2013 թուականի ցուցանիշին, իսկ թուիչք/վայրէջքների քանակը աճել է 18,4 տոկոսով եւ կազմել 10 553:

նախարարութիւնը չի տեսնում, ասում է նախարարութեան հանրակրթութեան վարչութեան պետ Նարինէ Յովհաննիսեանը:

Պետական ֆինանսական կառավարման հարցերով փորձագէտ Արտակ Քիւրումեանը մէկն է, ով տարիներ առաջ հետազօտութեան արդիւնքում բացայայտեց, որ տասնեակ կազմակերպութիւններ դրամաշնորհ են ստացել նախագահականից, սակայն իրական գործունէութիւն չեն ծաւալում եւ նոյնիսկ չեն աշխատում գրանցուած հասցէում: Այս դէպքում էլ կասկածներ ունի, ասում է, որ պետական յատկացումներ կատարելու համար պէտք է լինեն յստակ չափանիշներ:

ԼՈՒՐԵՐ

Չավուչօղլուն Կը Պնդի, Որ Փերինչեքը Մասնակցի ՄԻԵԴ-ի Դատին

Թուրքիայի ԱԳ նախարար Մեւլութ Չավուչօղլուն յայտարարել է, թէ անհրաժեշտ է, որ Դոդու ֆերինչեքը մասնակցի Յունուարի 28-ին տեղի ունենալիք Մարդու իրաւունքներու Եւրոպական Դատարանի (ՄԻԵԴ) վճռաբեկ դատավարութեանը:

Թուրքական «Անատոլու» գործակալութեան հետ հարցազրոյցում Թուրքիայի ԱԳ նախարար Մեւլութ Չավուչօղլուն յիշեցրել է, թէ Շուեյցարիայում Հայոց ցեղասպանութիւնը ժխտելու համար դատապարտուած եւ դատարանի վճիռը ՄԻԵԴ տեղափոխած դատավարութեան կողմ հանդիսացող Դոդու ֆերինչեքը պէտք է մասնակցի Յունուարի 28-ին կայանալիք դատավարութեանը:

Չավուչօղլուն յիշեցրել է, որ

Թուրքական դատարանը ֆերինչեքին արգելել է բացակայել երկրից, սակայն կարող է Հայաստանի դէմ դատավարութեան համար բացառութիւն անի:

Նշենք, որ 2008 թուականին Շուեյցարիայի դատարաններէն մէկը Հայոց ցեղասպանութիւնը ժխտելու համար դատապարտել էր Թուրքիայի Աշխատաւորական կուսակցութեան առաջնորդ Դոդու ֆերինչեքին:

Փերինչեքը դիմել էր ՄԻԵԴ եւ նախորդ տարի Դեկտեմբերին ՄԻԵԴ-ը բաւարարել է ֆերինչեքի հայցն ընդդէմ Շուեյցարիայի:

Շուեյցարիան բողոքարկել է ՄԻԵԴ-ի որոշումը, որից յետոյ Հայաստանը դիմել է ՄԻԵԴ եւ հանդէս է գալիս որպէս 3-րդ կողմ:

Թուրքական Դատարանը Հայ Զինուորի Սպանութեան Գործը Զրոյից Կը սկսի

Թուրքիայում 2011 թուականի Ապրիլի 24-ին զինծառայակցի կողմից սպանուած Սեւակ Շահին Բալըքչըի սպանութեան գործով Թուրքական դատարանն անսպասելի որոշում է կայացրել:

Թուրքական «Տեմոքրատիկ հասարակ» կայքի փոխանցմամբ, Սեւակ Շահին Բալըքչըի ընտանիքը համաձայն չի եղել դատարանի կողմից ամբաստանեալի նկատմամբ կայացրած որոշմանը եւ բողոքարկել էր կայացրած դատավճիռը, ըստ որի, ամբաստանեալի անփութութեան հետեւանքով է սպանուել Սեւակը:

Զինուորական վճռաբեկ դատարանը բեկանել է կայացրուած վճիռը եւ գործն ուղարկել դատարանի վերանայման, որից յետոյ 4,5 տարի պայմանական ազատազրկման դատապարտուած Քվանչ Աղաօղլուի պաշտպանական ճառը դատարան հասնելուց յետոյ դատարանը որոշել է Սեւակ Շահին Բալըքչըի

չրի գործը վերանայել գրոյից:

Յիշեալ գործով հերթական դատավարութիւնը տեղի կունենան Փետրուարի 27-ին:

Յիշեցնենք, որ որ Սեւակի գործը մնացել էր 23 օր: 2011-ի Ապրիլի 24-ի առաւօտեան նա սպանուել է մէկ այլ զինծառայող՝ Քվանչ Աղաօղլուի կողմից: Սպանութեան հետ կապուած ժանդարմերիան յայտարարել է, որ այն տեղի է ունեցել ծառայակցի ընկերով հետ կատակ անելու ժամանակ, իբր, պատահաբար արձակուած կրակոցից: Սեւակի ծնողները պնդում են, որ իրենց որդուն սպանել են ազգայնակախութեան հողի վրայ՝ հայ լինելու համար:

Սեւակ Շահին Բալըքչըի սպանութեան գործով դատարանը 4,5 տարուայ ազատազրկման է դատապարտել Սեւակի զինծառայակցի Քվանչ Աղաօղլուին՝ անփութութեան հետեւանքով մարդ սպանելու համար:

Ահաւոր Ոճիր Կիւմրիի Սեչ

Շարունակուած էջ 1-էն

Թիւնը:

Հայաստանի պաշտպանութեան նախարար Սէյրան Օհանեան կոչ ուղղեց Աւետիսեաններու սպանող չքաղաքականացնել:

Անոր խօսքով, քրէական գործի ընթացքին ոճիրի բոլոր մանրամասնութիւնները պիտի բացայայտուին: Նախարարը նաեւ տեսակցեցաւ Ռուսիոյ պաշտպանութեան նախարարի տեղակալ Արկարի Բախինի հետ: Անոնք քննարկեցին զինուորի թղթածրարը եւ ռուս պատասխանատուն յայտարարեց ծառայողական քննութիւն իրականացնելու որոշումի մասին:

Նախնական հետաքննութեան արդիւնքով բնակարանին մէջ գտնուեցան 21 փամփուշտներու պարճուկներ, կասկածելի զինուորական տարազը, մէկ հրաձիգ, մէկ դանակ, երկու փամփուշտակալ՝ մէկը

դատարկ, միւսը՝ լեցուն: Հետաքննութիւնը ղեկավարող փոխ ոստիկանապետ Յունան Պողոսեանի համաձայն, կասկածեալը հաւանաբար փախուստ տուած է քաղաքացիական զգեստով եւ անզէն: Ընտանիքի բոլոր անդամներուն մարմինները գտնուած են անկողինի մէջ:

Ռուս Զինուորականին եւ Աւետիսեան ընտանիքին միջեւ կապի մասին որեւէ յստակ տեղեկութիւն չկայ:

Կասկածեալ զինուորը Դեկտեմբեր 3-ին տեղափոխուած էր Կիւմրի: Նախքան բանակին միանալը, զինուորը կը մնար իրաւապահ մարմիններու հսկողութեան տակ: Անոր եղբայրը դատապարտուած է մարդասպանութիւն կատարելու յանցանքով:

Զինուորին ընկերները սակայն կը պնդեն, որ անոր մօտ վայրագութիւն երբեք չեն նկատած:

Իսպանական Հեղինակաւոր Թերթը Մեծ Յօդուած Է Հրատարակել Հայոց ցեղասպանութեան մասին

Իսպանական հեղինակաւոր «El Imparcial» թերթում Ռիկարդո Ռուիս Դե Լա Սերնան ծաւալուն յօդուած է հրատարակել Հայոց ցեղասպանութեան մասին, որը վերնագրուած է «Քրիստոնեաների ժամանակը»:

Յօդուածում մասնաւորապէս, աւսուած է.

«2015 թուականին լրանում է Հայոց Յեղասպանութեան հարիւրամեակը: 1915-1918 թուականներին ընթացքում Օսմանեան կայսրութեան մօտ 600,000 հայ, իսկ այլ տուեալներով մէկ միլիոն ութ հարիւր հազար, կոտորուեցին այնպիսի քաղաքականութեան արդիւնքում, որի նպատակն էր նրանց բնաջնջելը երկրի երեսից: Այդ քաղաքականութիւնը միայն նրանց համայնքները ոչնչացնելու էր նաեւ նրանց ներկայութեան մասին յիշողութեան եւ դա ապացուցող պատմութեան մասունքների ջնջում: Քրիստոնեայ հայերը, ինչպէս յուները եւ կալդեացիները, ենթարկուեցին ձերբակալութիւնների, զանգուածային սպանութիւնների, վտարումների եւ անապատներում յոգնատանջ դեգերումների, ինչի նպատակը նրանց կոտորելն էր: Նրանց վնասներով տանում էին այն վայրեր, որտեղ մահանալու էին: Թուրքական բանակի հայ զինուորները նախ զինաթափուեցին եւ յետոյ դատապարտուեցին մահուան: Կանանց, երեխաներին եւ ծերերին վերապահուեց նոյն ճակատագիրը, ինչ պատերազմի մասնակցելու տարիքի հասած տղամարդկանց: Կայսրութեան վեց հայկական նահանգների ոչնչացումը սկսուել էր, սակայն, նախքան 1915 թուականը: 1894-1896 թուականներին համիդեան ջարդերը սարսափ տարածեցին կայսրութեան քրիստոնեայ փոքրամասնութեան շրջանակում: 1909 թուականին կոտորածի թատերաբեմ դարձան Ատանան եւ Կիլիկիայի այլ քաղաքներն ու զիւղերը: Երբ 250 հայ մտաւորական ձերբակալուեց Կոստանդնուպոլսում 1915 թուականի Ապրիլի 23-24-ը, համայնքի բնաջնջման ուղին արդէն գծուած էր:

Միջին Արեւելքի պատմութիւնը պայմանաւորուած է կրօնական փոքրամասնութիւնների եւ մեծամասնութիւնների համակցութեամբ (քրիստոնեաներ եւ մահմդեականներ, շիաներ, սունիներ, զրադաշտներ, եզդիներ եւ այլք) եւ ժողովրդավարական հասարակութիւններ կառուցելու մարտահրաւերով, որտեղ քաղաքացիութիւնը առաւել զօրեղ է քան կրօնը կամ ցեղայնութիւնը: Եթէ քրիստոնեաներն անվտանգ չեն կարող ապրել իրենց իսկ պետութիւններում, ուր համայնքներն ապրում էին դեռ Մուհամմէտ մարգարէի ծնունդից դարեր առաջ, ամբողջ տարածաշրջանը կը սուսի եւ կը շարունակուի վէճը աշխարհիկների եւ կրօնականների, բանականութեան եւ հաւատի, ժողովրդավարութեան եւ կրօնապետութեան միջեւ, իր հետեւից թողնելով դիակներ:

Աշխարհը չի կարող կրկին անգամ քրիստոնեաների ոչնչացման անտարբեր վկայ լինել: Ոչ մէկը չզնայ պատերազմի հայերին

պաշտպանելու համար: Միացեալ Նահանգներում ձեւաւորուած շարժումը ծառայեց, որպէսզի ստեղծուի կրիտիկական մի գանգուած, որը կազմակերպեց մարդասիրական օգնութեան ուղարկումը, սակայն չկանխարգելեց բնաջնջմանը: Չեմ թերագնահատում դրանց կարեւորութիւնը:

Գիտենք այն ինչ տեղի է ունեցել միսիոններին եւ դիւանագետների վկայութեան շնորհիւ: Կը սահմանափակուեմ ընդգծելով, որ մի համայնքի երկարաժամկէտ փրկութիւնը հնարաւոր չէ միայն մարդասիրական օգնութեամբ եւ որ միայն դա բաւարար չէ: Զգուշաւոր լինելով իրենց տարածքի իսլամական բնակչութիւնից, ո՛չ Բրիտանական, ո՛չ Ֆրանսիական կայսրութիւնը քայլեր չձեռնարկեցին հայերին փրկելու ուղղութեամբ: Այժմ, դա արեց ռուսը, սակայն անհաւասարաչափ արդիւնքներով, որի բանակում կուռում էին Յարի կայսրութիւնում ապրող հայերը: Վերջիվերջոյ, Հայաստանի Հանրապետութիւնը, նախ միայնակ, ապա ինտեգրուած ԽՍՀՄ-ում, փրկեց հայերին:

Անցեալ տարուայ Յունիսին, մինչ իսլամական Պետութիւնը յաղթանակում եւ տարածում էր իրաքի վրայ, Հոռոմի Պապ Ֆրանցիսկոսը կտրուկ բառերով յիշեցնում էր. «Այսօր անհամար նահատակներ կան եկեղեցում, բազմաթիւ քրիստոնեաներ են հետապնդուում: Մտածենք Միջին Արեւելքի մասին, այն քրիստոնեաների, որոնք փախչում են հետապնդումներից, այն քրիստոնեաների, որոնք սպանուած են իրենց հետապնդողների կողմից»: Հայր Գաբրիէլ Նադաֆը հրաւիրեց արաբախօս քրիստոնեայ երիտասարդներին միանալու Իսրայէլի Պաշտպանութեան Ուժերին, որպէս ձեւ՝ ինտեգրուելու այն հասարակութեան մէջ, որտեղ ապրում են եւ միանալու «ազատութեան, ժողովրդավարութեան եւ մարդու իրաւունքներ բոլորի համար» նախագծին: Այդպէս է շարունակուած տրուզները եւ բեղվիւնների մոդելը:

Միւրիայում, Եգիպտոսում, Լիբանանում, իհարկեւ նաեւ Իրաքում, քրիստոնեայ համայնքները մտահոգութեամբ են դիտարկում իսլամիզմի, շիհադիզմի եւ դրանց ուղեկցող ահաբեկչութեան աճն ու տարածումը: Այդ բարբարոսները, որոնք սպանուած են յանուն իսլամի նենգ տեսլականի եւ սպանուած են յանուն Աստուծոյ, ում անունը հայհոյում են ամէն բառով եւ ամէն գործողութեամբ, թշնամիներն են արժանապատուութիւնն, ազատութեան, բանականութեան եւ այն ամէնի, ինչ իրենից ներկայացնում է հրեաքրիստոնեական քաղաքակրթութեան ժառանգութիւնը:

Հայոց Յեղասպանութեան հարիւրամեակը, որը նշուած է Ապրիլի 24-ին, մեզ վրայ պարտականութիւն է դնում յիշելու եւ պատասխանատուն դառնալու առ այն, որ այն երբեք չկրկնուի որեւէ ժողովրդի, որեւէ համայնքի կամ որեւէ կրօնական խմբի հետ:

Այդ պատճառով, 2015 թուականի մեր թերթի այս առաջին յօդուածը, պահանջում է արդարութիւն եւ օգնութիւն Միջին Արեւելքի քրիստոնեաների համար:

Ձեր Ծանուցումները Վստահեցէք «Մասիս» Շաբաթաթերթին
T: (626) 797-7680 F: (626) 797-6863
Email: massis2@earthlink.net

ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԱԳԻՐՔԵՐԸ ԹՈՒՐԻՔԻՈՅ ՄԷՋ

ՄԵԹՐ ՊԱՐԳԵՒ ԴԱԻԻԹԵԱՆ

Հայկական Յեղասպանութեան ուրացումի քաղաքականութիւն մշակող եւ տարածող թուրք պետականութիւնը իր 2014-2015 ուսումնական տարեշրջանի պատմութեան գիրքերուն մէջ հայը կը ներկայացնէ որպէս «օտարներու կողմէ հրահրուող, որուն նպատակն է կտրատել պետութիւնն ու երկիրը, որ նաեւ սպաննած է թուրքեր ու իսլամներ»:

Թուրք պատմագէտ ու հայասէր Թանէր Աքչամ, որ կը վարէ սնօրէնի պաշտօնը Ամերիկայի Ուստր (Worcester, Massachusetts) քաղաքին մէջ գտնուող Clark University-ի Armenian Genocide Studies բաժնին, վերջերս կատարած է ուսումնասիրութիւն մը եւ հրատարակած յօդուած մը, որուն մէջ ան կը գտնուի այնպէս աշխարհը՝ որ երբեք չիսարուի թրքական կառավարութեան հայերու հանդէպ բարեացակամ երեւնալու իրաբանիկ երեւոյթներէն, եւ կ'ըսէ թէ ինչպէս թուրքիա կ'ըզէ ցոյց տալ աշխարհին, թէ ինք է որ հաշտութիւն կ'ըզէ ընել եւ հայերն են որ միշտ հեռու կը մնան, տալով այն սպաւորութիւնը, թէ ինք է այն կողմը որ պատրաստ է զիջում կատարելու եւ լուծում գտնելու՝ երկու ժողովուրդներու թշնամութեան վերջ դնելու համար:

Ըստ Աքչամի, դպրոցական այդ դասագիրքերուն մէջ դրուած հայատեաց գրութիւնները բաւ են որ ցոյց տրուին աշխարհին, որ պէտք է զիջում տրուի թուրք պետական իսկական դէմքն ու թշնամական վարքագիծը:

Զարհուրելի (shocking) եւ ցաւալի (saddening) կը նկատէ Թանէր Աքչամ, կարգալէ ետք այդ դասագիրքերուն մէջ երեւցող ստաբանութիւնները: Մարդկութեան առողջ մտքի կշիռին վրայ նոյնիսկ փոշի չդնող թուրք պետական պաշտօնեաներու թեթեւամիտ բաց ամբարտաւան այդ ստաբանութիւնները գանատական ըմբռնումով կարելի է նկատել ցեղապաշտական (racist) եւ խղճալ ինքզինքնին պատմագէտ նկատող այդ թուրք պատմագիրներուն:

Եկէք միասին հետեւինք թուրքի գրիչով գրուած այդ ըստաբանութիւններուն: Ութերորդ դասարանի պատմութեան դասագիրքին մէջ, որ նաեւ պետական պարտադիր դասագիրք է պոլսահայ դպրոցներու մէջ (ինչ դժբախտութիւն), աշակերտը կը սորվի թէ թուրքիոյ դէմ մեծագոյն սպառնալիքներէն մէկը Հայկական Հարցն է, եւ հոս Աքչամ ճիշդ կը հետեւցնէ, թէ Հրանդ Տինքը սպաննողին նմանները թրքական դպրոցներու մէջ կը սորվին ատել հայը: Իսկ միջնակարգ դասարաններու դասագիրքին մէջ Ատանայի ջարդը կը կոչուի «Ատանայի հայերուն ըմբոստութիւնը» եւ Հայկական Յեղասպանութիւնը կը կոչուի «1915-ի հայկական դէպքեր», ուր կ'ըսուի թէ Հնչակ-Դաշնակ կազմակերպութիւնները ըմբոստութիւն չառաջացուցին Անատոլիոյ մէջ, թէ այդ հայկական կազմակերպութիւնները

րը վտանգի ենթարկեցին կեանքը բոլոր այն հայերուն որոնք չէին ուզեր միանալ իրենց, թէ հայոց բռնի տեղահանութիւնը կատարուեցաւ, որպէսզի իսլամադասէր հայը գիւղերու եւ քաղաքներու մէջ փրկուէր հայ ֆետայիներէն - որոնք կը վտանգէին անոր կեանքը: Այս մէկը կատակ չէ, կ'ըսէ Թանէր Աքչամ, եւ դասագիրքին մէջ բերում կը կատարէ, ուր կ'ըսուի. «Քանի որ հայերը, որոնք ջարդեր կը կատարէին Ռուսիոյ մեղսակցութեամբ, ստեղծեցին վտանգաւոր վիճակ մը, տեղահանութեան օրէնքը պահանջեց որ հայերը իրենց ապրած քաղաքներէն եւ գիւղերէն տեղափոխուին Սուրիա, որ կը նկատուէր ապահով օսմանեան հող»: Ուրեմն, ըստ թուրք ներկայ պատմագրողին, օսմանեան կառավարութիւնը ոչ միայն փորձեց պաշտպանել հայ ժողովուրդը նոյնինքն հայ «ասաբեկիչներէն», այլ տեղահանութեան ընթացքին կատարեց ամէն ինչ որ կ'իրագործէ անոր ապահովութիւնը...:

Պէտք չկայ կարծեմ շարունակելու: Բաւական է հոս յիշել իմաստուն խօսքերը անոնց որոնք կ'ըսեն՝ «ես բամբասողին չեմ ատում այնքան որքան նրա հաւատացողին», եւ «զիս բամբասողը եթէ պակաս է, ապա այդ փաստն է որ ես կատարեալ եմ»:

Վերջին քանի մը օրերու ընթացքին եւ Ամանորի ու Ս. Ծնունդի տօնական օրերուն առթիւ, դիտեցի Հայաստանի հեռատեսիլի «Արմենիա» եւ «Կենտրոն» կայաններուն վրայ հայրենի մեր ժողովուրդին երգի ու պարի ելոյթները եւ արուեստի բարձր մակարդակով տեղի ունեցող ճանդէները. տեսայ թէ ինչպէս ամէնքը իրենց երգերով փառաբանեցին մեր ազգային բանակը՝ պարերով եւ իսլամադասէր տենչացող մաղթանքներով: Ու մտաբերեցի թէ որքան լաւ է մեր ներկան բաղդատած մեր անցեալին, այն անցեալին՝ որուն արիւնոտ գիւղերէն ու քաղաքներէն տեղահան եղած մեր սփիւռքահայ ժողովուրդը, հակառակ ներկայ թուրք պատմաբաններու սուտերուն, փառք կու տայ իր Հնչակ ու Դաշնակ ֆետայիներուն, որոնք կտրեցին հայու պորտը թուրքի լուծէն եւ հիմը դրին մեր այսօրու ազատագրեալ հայրենիքին ու օրինակ ծառայեցին արցախեան յաղթանակներ կերտող մեր պանծալի բանակին:

ՏԻՆՔԻ ՄՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾՈՎ ԿԱԼԱՆԱԻՐՈՒԵԼ Է ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ 2 ԱՇԽԱՏԱԿԻՑ

Պոլսահայ ականաւոր հասարակական գործիչ, լրագրող, «Ակոս» թերթի հիմնադիր-խմբագրապետ Հրանդ Տինքի սպանութեան գործով վերսկսուած դատավարութեան ընթացքն ուղեկցուած է ցնցող զարգացումներով:

Նման բնորոշում է տուել թուրքական «Հրզլը հաբեր» լրատու կայքը: Աղբիւրի համաձայն՝ Տրապիզոնի ոստիկանութեան հետախուզութեան վարչութեան աշխատակից երկու ոստիկանի՝ Մուհիթիին Զենիթի եւ Օզքան Մուսլուի նկատմամբ կալանքը որպէս իսպանման միջոց կիրառելու որոշում է ընդունուել:

Նշուած է, որ այդ անձինք 2014-ի Դեկտեմբերի 26-ին ցուցմունքներ էին տուել հարցաքննութեան վարոյթի իրականացող դատախազ Գէօքալի Քէօքչուին: Հարցաքննութեանը հետեւել էր ոստիկաններին կալանաւորելու մասին դատախազի որոշումը, բայց դատարանը նրանց ազատ էր

արձակել: Դատախազ Քէօքչուին Ստամպուլի N 6 քրէական դատարանում բողոքարկել էր ոստիկանների ազատ արձակման վճիռը: Արդիւնքում որոշում է կայացուել կալանաւորել կալածեալի կարգավիճակում յայտնուած ոստիկաններին:

Նրանք մեղադրուած են «պաշտօնի չարաշահման» եւ «չանցաւոր անփութութեան հետեւանքով սպանութեան պատճառ լինելու» մէջ: Յայտնի է դարձել, որ Տինքի սպանութիւնից առաջ նրանք հեռախօսագրոցներ են ունեցել, բայց այդ մասին ոչինչ չեն տեղեկացրել Ստամպուլի ոստիկանութեան հետախուզութեան վարչութեանը:

Յիշեցնենք, որ Հրանդ Տինքը սպանուել է «Ակոս»-ի խմբագրատան դիմաց, 2007 թուականի Յունուարի 19-ին: Սպանութեան անմիջական կատարող Օզիւն Սամասթը դատա պարտուել է 25 տարուայ ազատագրկման:

ԱՐԴԻ ԼՐԱՏՈՒԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ ԿՐ ՅԱՅՏՆԵՆ

ԹՈՐՈՍ ԹՈՐԱՆՆԱՆ

Արդի լրատուական միջոցներն ու մամուլը կը յայտնեն թէ վերջերս երբ մուտքի վիզայի համար Հայաստանի քաղաքացիները դիմումներ կը կատարեն Միացեալ Նահանգներու երեւանեան հիւպատոսութեան, կը ստանան տասը տարիներու մուտքի վիզա:

Այս արտօնութեան չաճապարենք ծափ տալ, գուցէ ապտակի արժանի ըլլայ: Բայց ինչո՞ւ պիտի ըսէք: Անշուշտ ձեր ինչու ըսելը ունի իր իմաստը:

Հայ մարդ ես, կը նստիս, կը մտածես.- վիզաները- այլ եւ այլ երկիրներու համար, օտար երկրի մը քաղաքացիին համար, մուտքի եւ կեցութեան յատկացում կ'ըլլան վեց ամիս կամ առաւելագոյնը մէկ տարուան համար: Ուրիշ ո՛ւր, Հայաստանի քաղաքացիին կը «չտրուի» տասը տարուան մուտքի ու կեցութեան վիզա դէպի Միացեալ Նահանգներ: Այս ինչ վեհագի առատաձեռնութիւն: Վայրկեան մը մտածելէ ետք կ'ըսէք.- Մուտ հաշիւ մը կայ այս ժխտի տակ: Կ'երեւի, որ քան կարելի է, այս կերպ վարողները կը ջանան պարզել Հայաստանը իր հայ բնակչութեան առանց գիտնալու կամ չգիտնալ ձեւացնելով, որ Հայաստանը ոչ ոք կարող է պարզել վիզաներով, վկայ կ'ուզէք.- ահա օսմանցին, կամ օսմանցիութեան ձագերը այդ փորձը կատարեցին հարիւր տարի առաջ, հայ հողին վրայ մէկ ու կէս միլիոն հայ ջարդելով եւ հարիւր հազարներ խլամացնելով:

Արդիւնք, հայը մնաց, շարունակեց ապրիլ իր հողին մէկ մասին վրայ եւ երեք անգամ ունեցաւ հանրապետութիւն: Այս վերջինը ահա արդէն շուրջ քառորդ դարէ ի վեր կ'ապրի, կը գործէ որպէս ազատ, անկախ հանրապետութիւն:

Հոլանտացի բանաստեղծ մը գրած է.- հայը կը նմանի նուռի ծառի: Թ՛շնամին եթէ պոկոտէ, ջարդէ նուռի ծառը, պոկոտէ նուռերը կը փորձէ ուտել բոլոր նուռերը, այդ նուռերէն անպայման հատիկները կը թափեն իրենց շուրջ բոլոր ու այդ հատիկները կը վերածուին նուռի ծառերու:

Հայը անվերջ է նուռի ծառին պէս: Ահա թէ ինչո՞ւ հայը փչող ամենասաստիկ քամիներու դէմ անգամ կը դառնայ կաղնիի ծառ խորը խրոտած արմատներով եւ չի սասանիր: Ամենասաստիկ քամիներն անգամ կաղնիին տերեւները լոկ կրնան խառնչուիլ, որոնց միջոցաւ ալ հայ կաղնիին իր ապրելու, գոյատեւելու երգն է որ կը հնչեցնէ:

Հայ կաղնիին փերթել անհնար է:

Այս քանը եթէ այսօրուան Արեւմուտքը չհասկցաւ, օմանցին եթէ չհասկցաւ ու կը շարունակէ յուսալ, որ կրնայ օմանեան հզօր պետութիւն մը կազմել Պոլիսէն մինչեւ Կամչատքա, թող շարունակէ յուսալ այդ անկարելին կոխտելու փորձեր ընելով հայոց երկրին վրայէն: Կ'երեւի Միացեալ Նահանգներու հիւպատոսարանները եւս չեն հասկցած թէ հայը կոչուած է ապրիլ յաւիտեան ու Հայաստանը պարպել հայութեան, գուր աշխատանք է, որ քան ալ այդ աշխատանքը դառնայ սիրոնական թէ բանթուրանական:

Բոլորն ալ դաշնակցած իրարու, ինչպէս այսօր քանդել կը փորձեն Արաբական աշխարհը ի գուր տեղը, որ քան ալ փորձեն պարպել հայոց շատ փոքրիկ բայց աթոմի պէս ուժեղ Հայաստանը, երկուքին մէջ ալ պիտի ձախողին: Երբ հայը կրցաւ շրջանցել Ապրիլի 24-ը եւ ըսաւ իր մեծ ԱՅՈՒՆ ըսել ուզեց.- ՊԻՏԻ ԱՊՐԻՆՔ հակառակ Ապրիլ 24-ին: Ահա թէ որպիսի խոհերով տարուեցանք այս առաւօտ Հայոց Հոլոքոսթի հարիւրամեակէն մէկ քանի ամիս առաջ: Հայոց իմաստութեան գէնը դարերը շարժած պիտի շարունակէ իր անվերջ երթը՝ դէպի նորագոյն դարեր:

Հայաստանը թիմուր Լէնկի, Օսմանեան, Հոլովմէական, Բիւզանդական կամ Խորհրդային իշխանութիւն չէ՛, որ տապալի: Աշխարհի բոլոր միապետական իշխանութիւնները ենթակա են տապալումի: Կայ ու կը մնայ Հայաստանը, այս անգամ ոչ թէ բաժան բաժան, այլ միաւորուած որպէս մէկ ամբողջութիւն:

Դարերու դասը որպէս վկայ՝ բոլոր չկամեցողներու դէմ: Թէեւ փորձերը կը շարունակուին արաբական հողերու վրայ, դարձեալ ի գուր տեղ: Նոր վկայութիւն ու նոր փորձ.- 1600 հոգիներ գինեալներու վորմակի մը հերոսաբերութեամբ Քեսապի վրայ երկու օր առաջ:

Պետական ուժեր, յետ մղած են յարձակողները որոնք ան - վերջ չեն կրնար ըլլալ: Ճնշումի դէմ հակաճնշում, այդ, ժողովուրդին պողպատուած կամքն է, գոր փշրել անհնար է:

Ձեր պարանոցին դէմ պիտի գտնէք ժողովուրդին սուրը: Հոս, այսօր եւ ընդմիջտ վիզա կնքողը ժողովուրդը պիտի ըլլայ եւ ոչ թէ պետութեան մը պաշտօնեան: Եւ արդէն ինչ ըսել է պետութիւն, որ թարգմանի պարզապէս՝ ճնշող մեքենայ, որուն դէմ ահա՛, որպէս հակաճնշում կամքը ժողովուրդ գանգուածին:

100 ԱՄԵԱԿ. ԿԱՐԵՒՐԸ ՍՈՒԳՐ ՄԵՐ ՄԱՐՄՆԵՆ ԴՈՒՐՍ ԶԱՆԵՔ

ՍԱԳՕ ԱՐԵԱՆ

2015 Տարին (որ կը համընկնի Հայոց ցեղասպանութեան յիշատակումի 100-րդ տարելիցին) մեծ ակնկալիքներով պիտի չմտնել: Ճիշդ է, որ շատ իւրաքանչիւր տարի մը կոչուելու պատեհ առիթը պիտի ունենար այս տարին, բայց մինչեւ այս պահը բոլոր տուեալները հակառակը ցոյց կու տան:

Մենք այնքան մեծցուցինք այս տարուան իմաստը, որ հիմա յառաջիկայ 25 Ապրիլին մեծ հիասթափութիւններու գիրկը պիտի նետուինք:

Մեզմէ շատեր լաւ գիտեն, որ այս տարին եւս ոչինչով պիտի տարբերի մինչեւ հիմա ցեղասպանութեան յիշատակը ոգեկոչող բոլոր ամեակներէն:

Տխուր փաստը այն է, որ 1930-ականներէն սկսեալ սփիւռքի մէջ աճած սգատօնին մթնոլորտը այսօր փոխադրուած է Հայաստան:

Հասկնալի է, որ սփիւռքի թիթեղեայ «քէմբերուն» մէջ այդ սգատօնը որոշ սրբութեամբ մը կ'իրականացուէր: Եւ լուրջ հարց է, որ այսօրուան յիշատակի հանդիսութիւնները ինչքանով են անկեղծ:

Կը խօսինք ցաւի մը մասին, որ այսօր անցեալի ուժգնութիւնը չունի: Մեր մարմնին վրայ այլ վէրքեր կան: Անոնք կը կոչուին՝ Արցախ, Պէյրութ, Հայէպ: Մենք նոյնիսկ մոռցած ենք օրինակ, թէ Լիբանանի քաղաքացիական պատերազմի օրերուն քանի գոհ տուինք: Քանի հայ գոհուեցաւ, քանի հայ անտուն մնաց ու քանի հայ գաղթական դարձաւ:

Այսպէս ցեղասպանութիւնը վերածեցինք շոռի եւ ոտքի ելանք աշխարհին համոզելու, որ՝ «տեսէ՛ք մեզի մորթեցին ու մենք հիմա այդ օրը դարձուցինք մեր ցաւերը ձեզի ցուցադրելու օրուան»: Բեմականացուցինք ամէն ինչ:

Մտահոգիչ է, որ կրնանք նոյնիսկ մեր բառերը վերածել սուտով շրջանակուած քարտերու եւ լալ չկարենալու տագնապէս մեղադրել մենք զմեզ, որ այս տարին եւս մենք պարապի տուինք:

Մեր խնդիրը նախ եւ առաջ մենք ենք: Ինչ որ այսօր տեղի կ'ունենայ Հայաստանի մէջ այդ խնդրին իրական ցուցանիշներէն մէկն է:

Նահատակներու սուրբ սեղանը հանուած է աճուրդի: Գիտնական, ակադեմիկոս եւ պատմագետ մեծ բառերու շղարշին տակ

պահուելով հին հաշիւներ կը մաքրեն: Մամուլին մէջ երեւոյթը կը դատապարտուի, բայց չկայ մէկը, որ ըսէ. «Վերջ տուէք այս աճուրդին»:

Չկայ մէկը, որ կանգնեցնէ այս ձեռքերու լուացումը սուրբ սեղանին առջեւ:

Եւ քը ցեղասպանութեան առթիւ կազմակերպուելիք սոսնահանդէսները չեն:

Եւ քը Փարիզէն, Նիւ Եորքէն, Հոլանտայէն, Պէյրութէն եւ Ա - Թէն քէն Երեւան հասնող եւ Ծիծեռնակաբերդ բարձրացող «վշտահար» մարդոց արցունքը չէ:

Եւ քը աշխարհի մամուլի առաջին էջերուն վրայ երեւելիք յօդուածներուն հրապարակումը չէ: Եւ քը՝ Ծիծեռնակաբերդի յուշակոթողին շուրջ բերուած մեխակներուն ու վարդերուն չորս թոն ըլլալը չէ: Եւ քը նահատակ գրագետներուն նկարերով պատառնները օդին մէջ ծածանելը չէ:

Այս բոլորը կան, այս բոլորը պիտի ըլլան: Ու բնական է որ ըլլան: Մարդիկ ատենաբանութիւններ, հատորներ, գիրքեր եւ ալ - պոմներ պիտի տպեն:

Հաղորդումներ պիտի պատրաստեն, պիտի բացագանչեն: Տեղի պիտի ունենան երթեր, հաւաքներ, մատուցուին պատարագներ: Այս բոլորը հոսանքին մէջ են ու բնական ընթացքով պիտի կատարուին:

Չղայանալու կարիք չկայ: Բայց կարեւորը Ապրիլի 25-ն է: Ու կարեւոր է նաեւ, որ ինչ հուն պիտի ստանայ ցեղասպանութեան հարցը: Մեծ Եղեռնի իմաստին խորացումը եւ անոր բեռն ձեռքագատուելը այսօրուան Հայաստանին համար կարեւորագոյն խնդիր է: Անկէ դուրս նպատակ չի կրնար ըլլալ:

Հրեան իր երկիրը ստեղծեց, կերտեց, ամրացուց, հզօրացուց ու այդ պատուանդանին վրայ պարտադրեց աշխարհին՝ հոլոքոսթի ընդունումը:

Մենք հիմա ճիշդ հակառակը կ'ընենք:

Մեր մեծ տոկոսը, Պոսթընի, Նիւ Եորքի եւ Մոնթրէալի մէջ ըլլալով հանդերձ նստած է համակարգիչին դիմաց եւ «իմաստուն» ստատուաներ գրելով կ'ուզէ հաւատալ ու հաւատացնել, որ ցեղասպանութեան խնդիրը թոյն թափելով պիտի լուծուի: Անընդհատ նոյն նկարները կը տեղադրուին եւ

Մար.ք էջ 18

Bedros S. Maronian
818/500-9585

Siamanto B. Maronian
818/269-0909

SERVING THE COMMUNITY SINCE 1975
More locations and more ways to service your insurance and financial needs

6300 Wilshire Blvd. Suite 1900 Los Angeles, CA 90048	805 East Broadway Glendale, CA 91205	300 N. Lake Ave. Suite 500 Pasadena, CA 91101
---	---	--

- Life Insurance
- Health Insurance
- Group & Individual
- Long Term Care
- Disability

- Estate Planning
- Will & Living Trust
- Full Annual Review
- Mortgage Protection
- College Planning

- Workman's Compensation
- Employee Benefits
- Annuity
- IRA
- 401K & 403B

A.B.A. INSURANCE SERVICES

Insurance coverage can help you financially!
Ապահովագրութիւնը ԱՕհրաժեղտ է

Coverage & Protection should be on the top of your priority list.

Seniors 65 & Up Medicare Supplements • Insurance • Prescriptions Drugs RX • Benefits

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԾԱՂԿԱՍԱՅԼԸ ՎԱՐՂԵՐՈՒ ՇՔԵՐԹԻՆ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵ ՀԱՅՈՑ ՄՇԱԿՈՅԹԸ ՄԵԿ ՄԻԼԻԱՌ ՀԱՆԴԻՍԱՏԵՍԻ

ՅԱՐՈՒԹ ՄԱՍՈՒՆՅԱՆ
«Քալիֆորնիա Քուրիեր» թերթի
հրատարակիչ եւ խմբագիր

Աւելի քան մէկ տարի առաջ խումբ մը հայ երիտասարդներ ստեղծեցին Ամերիկայի ծաղկասայլի հայկական ընկերակցութիւնը եւ ձեռնամուխ եղան յաւակնոտ ծրագիրի մը, որուն մասին շատ հայեր շատոնց մտածած էին, սակայն ոչ ոք փորձած էր իրականացնել: Անոնք որոշած էին 126 տարուան ընթացքին առաջին անգամ հայկական ծաղկասայլով մասնակցել աշխարհահռչակ Վարդերու շքերթին, որ կ'իրականացուի Քալիֆորնիոյ Փասատինա քաղաքին մէջ:

Իւրաքանչիւր տարուան առաջին օրը աւելի քան 100 երկիրներու մէջ շուրջ մէկ միլիառ մարդ հեռատեսիլով կը դիտէ այս սպաւորիչ շքերթը: Բացի այդ, մօտ 700 հազարանոց ամբոխը կը շարուի 9 քիլոմետրանոց շքերթի երթուղիի ողջ երկայնքով՝ յաղթահարելով ցուցանիշ համարուող ցած ջերմաստիճանը, ինչպէս ըսաւ իմ ընտանիքը այս տարուան Յունուար 1-ին: Ոմանք նոյնիսկ ամբողջ գիշերը կ'անցնեն մայթերուն՝ առաջին շարքերուն տեղ գրաւելու համար...

Շքերթի մեկնարկէն շատ չանցած հանդիսատեսները Փասատինայի եւ ամբողջ աշխարհի մէջ լսեցին տուտուկի անգուգական

հնչեղ ձայնը եւ ականատես եղան բազմահազար գեղեցիկ ծաղիկներով զարդարուած հայկական ծաղկասայլին՝ ազգային տարազներով տանեակ նրբագեղ պարողներու ուղեկցութեամբ: Այս տարուան Վարդերու շքերթի ընդհանուր թեման էր՝ «Ոգեշնչող պատմութիւններ», եւ հայկական ծաղկասայլը ի հարկէ ոգեւորիչ էր իր՝ «Քաղաքակրթութեան օրրան» պատշաճ խորագիրով: Շքերթի պաշտօնաթերթը հրապարակած է հետեւեալ փայլուն մեկնաբանութիւնը ծաղկասայլի լուսանկարուն հետ միասին.

«Բարի գալուստ «քաղաքակրթութեան օրրան». հայկական համայնքը իր ներկայացուցած ծաղկասայլով կը կիսէ դարաւոր հարուստ մշակութային ժառանգութիւնը Միացեալ Նահանգներու եւ ամբողջ աշխարհի հետ: Ամերիկահայերու վարդերու շքահանդէսի ծաղկասայլը կը ներկայացնէ հայերուն ունեցած ներդրումը այս մեծ երկրին եւ ամբողջ աշխարհի մէջ: Այս ծաղկասայլի իւրաքանչիւր առարկայ՝ սկսեալ գորգէն, կենաց ծառէն, թուռներէն եւ միրգերէն, մինչեւ յաւերժութեան նշանն ու դուրդուրը, կը խորհրդանշէ հայոց մշակոյթի առանձին բնագաւառ մը, ներառեալ՝ կրօնը, կրթութիւնը, արդիւնաբերութիւնը, երաժշտութիւնը, պարը եւ այլն: Գերակշռող գոյնը իւրաքանչիւր դան կարմիրն է, որ կը ստացուի

միայն Հայաստանի լեռներուն մէջ յայտնաբերուած միջատէ մը»: Մասնաւորապէս, ծաղկասայլը կը ցուցադրէր արագիւններ, սիրամարգեր, նուռեր, ծիրաններ, խաղող, հայոց այբուբենը, հայ կնոջ կերպարը աւանդական գլխազարդով եւ զգեստով՝ խորհրդանշելով «Մայր Հայաստանը» եւ եկեղեցուց կամարի հատուած մը՝ ներկայացնելով հայկական ճարտարապետութիւնը: Ծաղկասայլը արժանացած է «Նախագահի բաժակ» հեղինակաւոր մրցանակին:

Ծաղկասայլով, որ ունէր մօտ 17 մ երկարութիւն, 8.5 մ բարձրութիւն եւ 5.5 մ լայնութիւն, անցան քանի մը յայտնի մարդիկ, ինչպէս՝ Սամուէլ Տէր-Եղիայեանը (առաջին հայ ներգաղթեալ ԱՄՆ դաշնային դատաւոր), Գաբրիէլ Ինճեճիկեանը (Միացեալ Նահանգներու մէջ առաջին հայկական ցերեկային դպրոցի հիմնադիր),

Ֆլորա Տունայեանցը (յայտնի բարերար Փասատինայէն), նշանաւոր փաստաբան Մարք Կիրակոսը, հեռատեսիլի հաղորդավար ձիւ Սիմոնեանը, Փասատինայի նախկին ոստիկանապետ Պեռնար Մելեքեանը եւ դերասանուհի Անժէլա Սարաֆեանը: Զարմանալիօրէն ուղիղ 100 տարի առաջ հայ գործարար Մովսէս Փաշկեան եղած է 1915 թուականի Վարդերու շքերթի Մեծ մարշալը...

Թէեւ ծաղկասայլի կառուցման վրայ ծախսուած է 300 հազար տոլար, սակայն այդ ծախսը լիովին արդարացուած էր, քանի որ պատմութեան մէջ առաջին անգամ հայ մշակոյթը ներկայացուեցաւ աւելի քան մէկ միլիառ մարդու ամբողջ աշխարհի տարածքին՝ մէկ անձի հաշուով մէկ սենթէն պակաս ծախսով... Շքերթէն ընդամէնը քանի մը

Շար.ը էջ 18

AGBU VATCHE & TAMAR MANOUKIAN HIGH SCHOOL
Հ.Բ.Ը.Մ. Վաչէ եւ Թամար Մանուկեան Երկրորդական Վարժարան

Discover what **AGBU MHS** has to offer!
Հրամայեցէ՛ք Մեր Վարժարանը

OPENHOUSE

JANUARY 31, 2015 • 9:30AM

Please RSVP
CALL OR EMAIL
(626) 794-0363
SCHOOL@AGBUMHS.ORG

2495 EAST MOUNTAIN STREET, PASADENA, CA 91104

ՇՆՈՐՀԱՇԱՏ ԳԵՂԱՆԿԱՐԻՉ՝ ՄԱՅՔ ՅԱԿՈՒԲԵԱՆ

Մարսէլյի «Լա Ռոզ» գրասպասի մէջ

Իր մասին քիչեր գիտեն: Այսուհանդերձ, որոշ շրջանակներու մէջ ծանօթ է որպէս բնիկ լիբանանահայ ինքնու գեղանկարիչ-արուեստագէտ մը: Մայք (Մկրտիչ) Յակոբեան, փոքր տարիքէն մեծ հետաքրքրութիւն ունեցած է նկարչութեան եւ երգարուեստի մասին: Դպրոցական տարիներէն իսկ աչքառու դարձած է իր գծանկարներով, որոնք կ'արձագոյնացնէին ապագայ շնորհալի նկարիչի մը նախադրեաները: Ան միանգամայն սիրած է նաեւ երգն ու երաժշտութիւնը: Նոյնիսկ յօրինած եւ ձայնագրած է կարգ մը երգեր, նաեւ կազմած է սթրատային նուագախումբ: Շրջան մը եղած է գծագրութեան ուսուցիչ:

Մայք Յակոբեան ինքնու արուեստագէտ մը ըլլալով՝ յետագային լրիւ փարած է գեղանկարչութեան: Իր ասպարէզին բերումով շնորհալի երիտասարդը շրջած է եւրոպական եւ ամերիկեան երկիրներ եւ ազդուած շրջապատի գունազեղ ալյազանութիւններէն, իր ապրումներն ու ներշնչումը դրոշմելով պաստառին վրայ: Ան օժտուած է ինքնուրոյն ոճով մը պատկերացնելու համար բնութեան գեղեցկութիւնը: Արդարեւ, Մայքի գործերուն մէջ առկայ են գունազեղութիւնն ու գիծերու պարզ ու անպաճճ չպումները:

Շնորհաշատ գեղանկարիչի երանգապնակը հարուստ է վառ գոյներով, որոնց ներդաշնակ ընդելուծման արգասիքն են իր խանդավառութիւն եւ լաւատեսութիւն

Շաբ.ը էջ 18

«100-ԱՄԵԱ ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆԸ՝ ԳՐԱՆԴ ՏԻՆՔԻ ԴԵՏԲԵՐՈՎ»

Թէքէան Մշակութային Միութեան Փաստօրինակ լէնտէյլ մասնաճիւղի վարչութիւնը կազմակերպած է դասախօսական երեկոյ մը որ տեղի պիտի ունենայ Կիրակի, 18 Յունուար 2015ի երեկոյեան ժամը 5:00ին, Միութեան Ալթատինայի Պէշկէօթիւրեան սրահին մէջ:

Դասախօսութեան նիւթն է «100-ամեայ Ցեղասպանութիւնը՝ Հրանդ Տինքի Հետքերով», իսկ գեկուցաբերն է Վերապատուելի Եսայի Սարմազեան, Թորոնթոյէն:

Գեղարուեստական չափազանց պիտի մասնակցին Հ. Բ. Ը. Միութեան վաչէ եւ Թամար Մանուկեան վարժարանի ուսանողներ, ղեկավարութեամբ իրենց ուսուցիչ Պրն. Նորայր Տատուրեանին:

Մուտքը ազատ է բոլորին եւ դասախօսութեան աւարտին տեղի պիտի ունենայ պատշաճ հիւրասիրութիւն: Գաղութիւն հասարակութիւնը սիրով հրաւիրուած է այս խիստ շահեկան միջոցառումին, յարգելու համար անմահ յիշատակը բիւրաւոր մեր անմեղ զոհերուն:

ՊԱՇՏՕՆՆԵՐՈՒՆՈՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄՆԵՐ

ԱՐԺ. Տ. ՍԵՐՈՎԷԷ ՔՀՆՅ. ԷՅԼԷՆՃԵԱՆ

Թեմակալ Առաջնորդ՝ Գերշ. Տ. Յովնան Արքեպիսկոպոս Տէրատէրեան Հոկտեմբեր 5ին, 2014 Միշըն Հիլզի մէջ գնտուող Արարատ Հայ Տարեցներու Մատրան մէջ քահանայական «Կոչման Կարգ»ը կատարեց Բրշ. Սարգիս Սրկ. էյլէնճեանի, իսկ Հոկտեմբեր 7ի երեկոյեան Սրբոց Ղեւոնդեանց Մայր Տաճարին մէջ իր մատուցած Սուրբ Պատարագի ընթացքին քահանայ ձեռնադրեց եւ օծեց գինք՝ վերանուանելով Տ. Սերովէէ Քահանայ:

Նորընծայ Տէր Հայրը իր քառամսօրեայ հոգեւոր խորհրդածութեան եւ պատրաստութեան շրջանը բոլորելէ ետք, Կիրակի, Նոյեմբեր 9ին Սրբոց Ղեւոնդեանց Մայր Տաճարին մէջ մատուցեց իր Անդրանիկ Սուրբ Պատարագը եւ քարոզեց: Արարողութեանց հանդիսակցեց Առաջնորդ Սրբազան Հայրը:

Արժ. Տ. Սերովէէ Քհնյ. էյ-

լէնճեան Առաջնորդ Սրբազան Հօր կողմէ Հոգեւոր Հովիւը նշանակուեցաւ վենթուրա Գաւառի (Թաուգընթ Օքս) Հայց. Առաքելական Եկեղեցւոյ եւ այցելու Հոգեւոր Հովիւը Սանթա Պարպարայի եւ Սան Լուիս Օպիսպոյի Հայ Համայնքներուն:

ԲՐՇ. ՄԿՐՏԻՉ ՍՐԿ. ՔՍԱՆՉԻԿԵԱՆ

Բրշ. Մկրտիչ Սրկ. Քսաչիկեան որպէս Արեւմտեան Թեմի Քահանայութեան Թեկնածու Աստուածաբանական իր բարձրագոյն ուսումը ստանալէ ետք Առաջնորդ Սրբազան Հօր անօրինումով մեկնեցաւ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին, ուր շուրջ մէկ ու կէս տարի վերապատրաստման եւ փորձառութեան շրջան մը բոլորեց:

Առաջնորդարան վերադառնալէ ետք, Սրբազան Հօր կողմէ նշանակուեցաւ որպէս Թեմիս Երիտասարդաց Վարիչը:

Շաբ.ը էջ 18

there is no challenge too challenging.

It's not just a daring declaration. At Umpqua Bank, it's how we approach every one of our commercial banking relationships. We get to know the one-of-a-kind way you do business, then bring 60 years of experience and \$22 billion in assets to bear on helping you succeed and grow.

Welcome to the West Coast's largest community bank.

Concetta Smarius
GLENDALE - 818-844-2561

Avo Markarian
GLENDALE - 818-844-2558

Jerry Papazyan
ENCINO - 747-233-3502

Gary Ketenchian
ENCINO - 747-233-3503

Find your nearest location at umpquabank.com

1-866-4UMPQUA (1-866-486-7782) umpquabank.com
Member FDIC Equal Housing Lender SBA Preferred Lender

Angry Protesters in Gyumri Demand Hand Over of Permyakov to the Armenian Side

GYUMRI — Hundreds of furious residents of Gyumri marched through Armenia's second largest city on Wednesday to demand that a Russian soldier accused of killing six members of a local family be handed over to Armenian law-enforcement authorities.

Valery Permyakov, the suspected of murdering the Armenian family, was reportedly detained on Monday night less than 24 hours after a manhunt launched for him in Armenia.

Raffi Aslanian, a senior prosecutor based in Armenia's second largest city, told RFE/RL's Armenian service (Azatutyun.am) that Valery Permyakov was spotted by Russian border guards deployed along the nearby Armenian-Turkish frontier. Aslanian said Permyakov was taken into Russian military custody. He gave no other details.

The protest began with a procession of cars that drove around the city and stopped by key government and security buildings. The protesters went on to walk towards the Gyumri headquarters of a Russian military base in Armenia where the soldier, Valery Permyakov, has been kept since being caught on Monday.

After scuffling with Armenian security forces, they broke through a police cordon to approach the base's main checkpoint located in the city's outskirts. The protesters were stopped there by more lines of riot police and about two dozen Russian soldiers standing behind them. Organizers of the protest pleaded with the mostly young and male crowd not to clash with them.

A senior Armenian prosecutor arrived at the scene moments later in a bid to defuse tensions. He urged the crowd to demonstrate elsewhere in Gyumri.

Armenia's Office of the Prosecutor-General said on Tuesday that it is "not discussing" Permyakov's handover with Russian military officials because Russia's constitution prohibits the extradition of Russian nationals to foreign states. It made no reference to a 1997 treaty regulating the Russian military presence in Armenia.

The treaty stipulates that Russian military personnel in the South Caucasus suspected of committing crimes outside their installations shall be dealt with by Armenian law-enforcement and judicial authorities.

The prosecutors' explanation angered many Armenians who fear that the Russian military will cover up the gruesome crime. Some of them also consider Russian custody of the suspect a violation of Armenia's national sovereignty.

Lawyer Norayr Norikian considers reference to Article 61.1 of the Russian Constitution as absurd. "This vicious crime has been committed on the territory of the Republic of Armenia, where the Russian Constitution cannot be applied."

Norayr Norikian says the murderer should be punished to the fullest extent of the law, up to life imprisonment.

In an apparent response to the Gyumri protest, the Office of the Prosecutor-General issued on Wednesday afternoon a statement saying that it is doing everything to "ensure the inevitability of criminal liability for the crime."

Another Armenian law-enforcement agency, the Investigative Committee (IC), said it is taking measures to ensure that the ongoing investigation into the killings is "comprehensive, full and objective." The committee also announced that it has formally indicted Permyakov on corresponding murder charges.

But neither the prosecutors nor

Continued on page 4

S.D.H.P. Reiterates Call on the Armenian Government to Suspend Negotiations

YEREVAN -- Armenia's Social-Democrat Hunchak Party Executive Committee issued a statement today, which reads: "With the start of 2015, Azerbaijan has continued to increase tension and provocation at its borders with Armenia and Artsakh. It is also true Armenia's Armed Forces have been able to respond in a strict manner in repelling these Azeri aggressions, however, as a result of Baku's policy of provocations our servicemen are paying the ultimate price in the service to their nation.

Moreover, Azerbaijan, on a daily bases, continues to increase this policy of provocation with the utilization of drones and various types of advanced weaponry, thus violation its requested 1994 ceasefire. Despite the current situation, the OSCE Minsk Group, which is mandated by the international community as a mediator, has no command of the situation, and has no influence on Baku's activities.

Based on the aforementioned, the Social Democrat Hunchak Party calls on the Government of Armenia to withdraw from the peace negotiation process, and demand the OSCE Minsk Group co-chair countries exert real pressure on Baku to cease its policy of aggression and provocations. Armenia's continued participation in the negotiation process is illogical when Azerbaijan continues to increase tensions with its policy of aggression and provocation.

Arrest Warrant Issued for Police Officers in Dink Murder

ISTANBUL — A criminal judge of peace in Istanbul has issued arrest warrants for Trabzon Police Department Assistant Commissioner Özkan Mumcu, and another police officer, Mühittin Zenit, on charges of negligence and misconduct in the murder of Turkish-Armenian journalist Hrant Dink, Today's Zaman reports.

In issuing the arrest warrant the Judge stated that the suspects had had prior knowledge of the assassination and had not acted to take necessary precautions.

Mumcu and Zenit provided statements to Investigating Prosecutor Gökalp Kökçü on December 26. The suspects were sent to the Istanbul 5th Criminal Court of Peace on duty with a request for arrest on charges of wrongful death and malpractice. The Magistrate imposed a ban on leaving the country and discharged Mumcu and Zenit.

However, Investigating Prosecutor Gökalp Kökçü appealed the decision and requested an arrest warrant for the suspects. Responding to the appeal, the Istanbul 6th Criminal Court of Peace

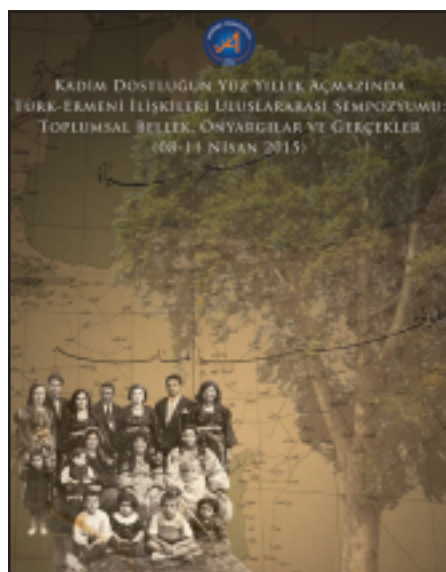
ruled for issuing an arrest warrant for the two suspects on the grounds that they had acted in negligence regarding the murder. Within the scope of this decision, Muhittin Zenit and Özkan Mumcu will be sent to prison when they are arrested. This would be the first instance in the investigation of public officials being arrested.

Judge Fevzi Keles stated in his verdict that there were records of Muhittin Zenit's phone calls to murder case suspect Erhan Tuncel, and that he was aware that the assassination would take place.

Symposium Aims to Distort History

ANKARA - The Akendiz University in Turkey has announced that they will be hosting an anti-Armenian seminar on April 8 -11 titled "A Hundred Years of Deadlock of an Old Friendship/ The International Symposium of Turkish-Armenian Relationship: Social Memory, Prejudices and Truth."

In a letter addressed to scholars interested in submitting papers, the Akendiz University states that during the transition period between the 19th and 20th centuries, Anatolia went through many struggles in order to maintain the polarized empire due to the diverse ethnic and religious populations within Anatolia at the beginning of the 20th century, lasting 100 years. The description continues by asserting that the aim of the symposium is to enlighten the future of both countries by discussing common interests. Yet the organizers have failed to include a

single Armenian historian to take part in the symposium advisory board, not to mention neglect to invite represen-

Continued on page 4

French Armenian Columnist Mathieu Madénian Escapes Charlie Hebdo Attack

PARIS — French Armenian comedian and columnist Mathieu Madénian escaped the Wednesday attack on the French Charlie Hebdo magazine.

Mathieu Madénian, comedian and columnist at Charlie Hebdo since September, attended “The new edition of Canal +” Wednesday afternoon. Very moved after the attack that hit the magazine that morning, he shared his impressions, the Huffington Post reports.

“Every Wednesday, we met at 10 am for brainstorming, it’s a way to drink. But this morning I sent a message to Charb (Charlie Hebdo editor killed in the attack) at 9 am to tell him that I would not come because I take kings’ cake next week, but do not worry, there is a restaurant this weekend,” said Madénian, who narrowly escaped the attack.

Of Armenian descent, Madénian grew up in Saleilles, a town in the suburbs of Perpignan, southern France, where he earned his scientific baccalaureate with honours, then a university degree in criminology, then became a lawyer. When he was 25 he left the law profession to follow a career in comedy.

He landed his first role in “Un gars, une fille” where he performed various voiceovers alongside Jean Dujardin and his wife Alexandra Lamy. He then wrote several one-man shows staged by Kader Aoun, many of which were performed at the théâtre du Point-Virgule.

From September 2010 he has been a part of the French television show Vivement dimanche prochain, presented by Michel Drucker. Since September he has been doing a column at Charlie Hebdo every week

Only 9 Percent of Turks Say Armenian Killings Genocide: Poll

ANKARA (AFP) — Less than 10 percent of Turks believe their government should recognize the mass killings of Armenians in World War I as genocide, according to a survey published Tuesday.

On the 100th anniversary of the tragedy this year, the poll revealed that only 9.1 percent of those questioned believe Ankara should apologize for the deaths during Ottoman rule in 1915 and describe them as genocide.

Another 9.1 percent were in favour of an apology without admitting to genocide.

Turkey rejects calls to recognize the killings as genocide, saying up to 500,000 Armenians died in fighting and of starvation after Armenians sided with invading Russian troops. It claims a comparable number of Turks were also killed.

Last year, President Recep Tayyip Erdogan offered an unprecedented expression of condolence for the massacres when he was prime minister but this did little to satisfy Armenians, who want the deaths of an estimated 1.5 million people recognized as genocide.

The survey, which was carried out between November and December by the Istanbul-based Center for Economics and Foreign Policy Studies (EDAM), was based on responses from 1,508 people.

It also found that over 23 percent believe that not all those who perished in 1915 were Armenians and that the government should express its regret for all the Ottoman citizens – not just Armenians – who lost their lives.

Twelve percent said the government should express its regret for the Armenians who lost their lives in 1915 but not apologize. Twenty-one percent preferred Turkey take no action on the Armenian genocide claims, the survey found.

Turkey and Armenia in 2009 signed protocols to normalize ties, but they have still not been ratified by the national parliaments.

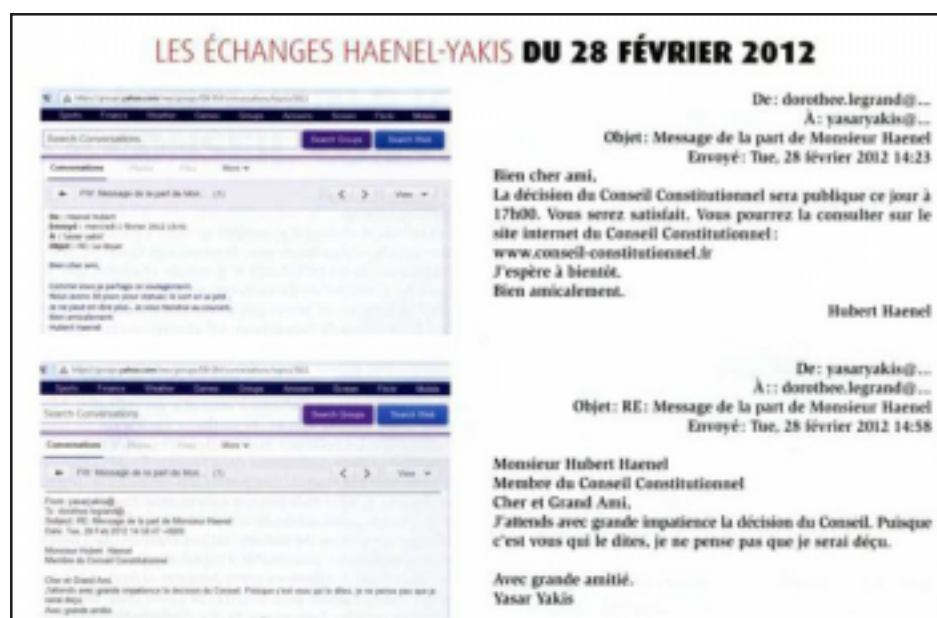
U.S.-Armenian Energy Deal ‘Back On Track’

The Armenian government said on Wednesday that it is close to completing the sale of the country’s largest hydroelectric complex to a U.S. energy company, which was controversially delayed last year.

Under the takeover agreement

signed in January 2014, the New York-based group ContourGlobal was to pay \$180 million for three hydroelectric plants making up the Vorotan Hydro Cascade and invest another US\$70m in their modernization. The takeover, strongly welcomed by the

Secret Ankara-Paris Correspondence Prior to Cancellation of Denial Law

ISTANBUL (Agos) — The monthly “Nouvelles d’Arménie” published in France has published a number of e-mails exchanged between former AKP member of parliament Yasar Yakis and member of the Constitutional Council of France Hubert Haenel. The correspondence is about the possibility of an appeal at the Constitutional Council of France to the law criminalizing the denial of the Armenian Genocide, also known as the ‘Boyer Law’ that had passed at the Parliament of France but was cancelled by the Constitutional Council of France. NAM214_NAM 116 pages

Yakis: The wind has changed completely

In the cover story of the monthly’s January issue, the allegedly original texts of a number of exchanges between Yakis and Haenel, also a former senator, were published. In an e-mail dated 1 February 2012 published by the magazine, Yasar Yakis expresses his satisfaction to Constitutional Council of France member Haenel regarding the collection of the adequate number of signatures for the discussion of the cancellation of the denial law at the Constitutional Council, and says “The wind has changed completely” regarding the appeal.

Hanael: You will be satisfied

In his e-mail, Yakis says, “if this appeal results in the cancellation of the law, then it will constitute an opportunity to revitalize relationships between our countries”. Yakis also tells the member of the Constitutional Council who is tasked with the issue; “the file is now in your hands”. A few hours later, Haenel wrote back to Yakis, saying, “My esteemed friend, I, too, am relaxed now. We have 30 days to decide. The dice are cast. I can’t say more. I will let you know”.

According to the magazine, another exchange between the two took place on 28 February 2012, the day on which the Constitutional Council was to declare its decision. In a message

sent at 14:23, Haenel tells Yakis that the decision will be announced at 17:00, and says “you will be satisfied with the outcome”. In his response sent at 14:58, Yakis tells Haenel that he is waiting impatiently for the decision, and adds, “Since you say so, I do not think we will be disappointed”.

Call for Haenel to resign

The correspondence has attracted criticism from Armenian institutions in France. However, these institutions have directed their criticism to Hubert Haenel rather than Turkey. The Council for the Coordination of Armenian Organizations (CCAF) published a statement on the issue, accusing Yakis, who also served as the President of the Turkish-French Friendship group in the Parliament from 2007 to 2011, of “pressurizing a high-ranking member of the French judiciary”.

The CCAF also argued that Haenel’s reassuring comments to Yakis about the denial law, and his notification to him of the hour the decision would be announced was “in violation of the oath taken by officials of the higher judiciary and also the principle of impartiality”. The CCAF demanded that the “higher echelons” of the state initiate an investigation about Haenel, and also called for Haenel to resign from his membership of the Constitutional Council.

Diaspora institutions had previously accused Haenel of “lobbying on Turkey’s behalf” when the denial law had been brought to the Constitutional Council in 2012, leading Haenel to declare that he would not take part in the vote at the Constitutional Council on the law. However, dissatisfied by this declaration, Diaspora institutions have kept Haenel in their sights since. Haenel also served as the President of the French Senate Commission of European Affairs, and is a member of the “scientific committee” of the think-tank Institut du Bosphore, established by the business people from two countries at the initiative of TÜSIAD, the Turkish Industry and Business Association. (DW)

U.S. government, was supposed to be formally completed by mid-April.

However, Armenia’s new Prime Minister Hovik Abrahamian, who took over on April 13, put the brakes on the acquisition, saying that some of its provisions run counter to Armenian

law and need to be renegotiated.

The delay ordered by Abrahamian fuelled media speculation that Russia is pressing Armenia to sell Vorotan to a Russian energy company instead. Armenian officials denied such pressure.

Kardashian Sisters Announce Plans for First-Ever Trip to Armenia

LOS ANGELES — Kim Kardashian and her sisters Khloé and Kourtney will be heading to Armenia, the birthplace of their paternal grandparents, sometime in April, sources tell E! Online.

E! says the specifics of the trip are still being worked out for their family milestone journey, but Kim is set to take daughter North West with her, while Kourtney will be traveling with kids Mason, Penelope and Reign as well. Several cousins are also expected to be along for the continent-crossing ride.

Kim's husband Kanye West will also make the trip, if he can squeeze it in between upcoming concert dates.

"Visiting Armenia has been on Kim's bucket list forever," a family insider tells the entertainment website. "They are all so excited! They want to learn about their heritage."

The sisters have always cultur-

ally identified with their Armenian roots, according to E!, which notes that every year they pay tribute to victims of the Armenian Genocide, which occurred in what is now modern-day Turkey.

In March of 2011, Kim appeared on the cover of the inaugural issue of Cosmopolitan's Armenian edition. She was quoted in the magazine as saying, "My Armenian heritage means a lot to me and I've been brought up to be incredibly proud of my family's background and culture. So as an Armenian-American woman it is a huge honor for me to be on the first ever Armenian Cosmopolitan cover."

The Kardashian sisters' late father, Robert Kardashian, was born to Armenian-American parents and his great-grandparents were ethnic Armenian immigrants from a part of Turkey that at the time belonged to the Russian Empire.

Armenian Genocide Exhibition Opens in Venice

VENICE -- On January 9, an official opening of the exhibition of documentary photos taken during the days of Armenian Genocide by the German writer and human rights activist Armin Wegner was held at Marciana National Library in Venice.

Representatives of public and political circles of Venice, consular corps, Armenian and Jewish communities attended the opening ceremony of the exhibition.

The exhibition, entitled "Armin T. Wegner: the right for Armenians and Jews", was organized by Marciana National Library in Venice and Honor-

ary Consulate of the RA to Milano, and sponsored by the Embassy of the Republic of Armenia to Italy and Ministry of Culture of Italy, in cooperation with the German Literature Archive "Marbach", Center for the Study of Armenian Culture and Jewish community of Venice and Union of Armenian of Italy.

Ambassador of Armenia to Italy Sargis Ghazarian, the Director of Marciana National Library in Venice Mauricio Mesina, Honorary Consul of the RA to Milano Pietro Kuciukia delivered welcoming speech at the event.

Ambassador Ghazarian in his

The Telegraph: Amal Clooney Takes on Armenia Genocide Case in European Court

LONDON — Amal Clooney, humanitarian lawyer and wife of George Clooney, is about to become part of another high profile case. According to The Telegraph, Clooney will be part of a legal team representing Armenia in a case involving denial of the Armenian genocide by a Turkish politician.

Dogu Perincek was found guilty by a Swiss court in 2008 of denying, during a visit to Switzerland, that the genocide ever took place.

Mr Perincek, from the Left-wing Turkish Workers' Party, called the genocide "an international lie" and was fined by the court in Switzerland.

Mrs Clooney will work alongside her head of chambers, Geoffrey Robertson, QC. Their involvement in the case was confirmed to The Telegraph by their chambers in London. The first hearing has been scheduled for Jan 28.

The Telegraph also reports that Mr Robertson recently published a book on the historical controversy, "An Inconvenient Genocide: Who Now Remembers the Armenians?". The book, released in October, "proves beyond reasonable doubt that the horrific events of 1915 constituted the crime against humanity that is known today as genocide", according to the publishers, Random House.

Armenians around the world will commemorate the centenary of the genocide on April 24, when Armenians began to be rounded up and killed by

the Turks the Telegraph reports, adding that tens of thousands of able-bodied men were killed while women, children and the elderly were forced out of Turkey on death marches into the Syrian desert.

Two weeks after marrying the Hollywood actor and director in Venice, Oxford-educated Mrs Clooney was in Athens to advise the Greek government on how best to proceed with their claim over the Elgin Marbles, which are on display at the British Museum in London.

A barrister with Doughty Street Chambers in London, she was called to the bar in 2010 and specialises in international law, human rights and extradition. Fluent in French and Arabic, she has represented Julian Assange, the founder of Wikileaks, and Yulia Tymoshenko, the former prime minister of Ukraine.

OSCE Monitoring Halted Due to Shooting from Azerbaijan

STEPANAKERT — On January 14, in accordance with the arrangement reached with the authorities of the Nagorno Karabakh Republic, the OSCE Mission conducted a planned monitoring of the Line of Contact between the armed forces of Nagorno Karabakh and Azerbaijan in the Hadrut direction near Horadiz settlement.

From the positions of the NKR Defense Army, Field Assistants of the Personal Representative of the OSCE Chairman-in-Office Khristo Khristov (Bulgaria) and Jiri Aberle (Czech Republic) participated in the monitoring.

From the opposite side of the Line of Contact, Field Assistant of the Personal Representative of the OSCE Chairman-in-Office Yevgeny Sharov (Ukraine), as well as Personal Assistant to the PR of the CiO Simon Tiller (Great Britain) and staff member of the Office Peter Svedberg (Sweden)

participated in the monitoring.

The Karabakh side led the OSCE mission to its front-lines, however, due to the shot from the Azerbaijani side, the Field Assistants of the Personal Representative of the OSCE Chairman-in-Office, for safety reasons, found it expedient to stop the conduct of the monitoring.

From the Karabakh side, the monitoring mission was accompanied by representatives of the NKR Ministries of Foreign Affairs and Defense.

speech attached importance to the preservation of the memory of the victims of the Genocide, fight against denial and prevention of genocide, considering the implementation of educational projects as necessary. The Ambassador stressed that denial is continuation of the Genocide and mentioned that the denial and xenophobia are the components of genocide, drawing the attention of the attendees to the policy of hatred against Armenians pursued in Azerbaijan.

The Chairperson of «GARIWO» NGO Gabriele Nissim, the Head of the Jewish community of Venice Paolo

Navara Dinan and curator of the exhibition Anna Maria Samuelli were among the Speakers at the event.

The Speakers highlighted the necessity of the fight against genocide and denial. The Head of the Jewish community of Venice Paolo Navara Dinan particularly noted, that the Armenians and Jews fight alongside against xenophobia and denial.

The launch of the events dedicated to the Centenary of the Armenian Genocide in Italy was given by the opening of the exhibition in Venice, which was widely covered in the local media.

First Ever Pan-Asian Armenian Community Gathering Takes Place in Bangkok

BANKOK (Armradio.am)— In a historic event for the diaspora, Armenian communities across Far East gathered in Bangkok, Thailand, on Saturday January 10th to celebrate the Armenian Christmas.

His Grace Bishop Haygazoun Najarian, Primate of the Armenian Diocese of Australia and New Zealand and Pontifical Legate to the Far East travelled to Thailand to celebrated Holy Badarak with the crowd.

“It is touching to see such a vibrant community come together and to see that their faith remains as strong as the faith of their forefathers,” said His Grace Bishop Najarian.

Following mass, which was held in a local Anglican Church, the approximately 80 attendees headed to the Grand Hyatt Erawan in Bangkok where they enjoyed an evening of celebration.

“Our communities in Asia are growing and it is important to continue to maintain our Armenian culture, traditions, and language despite being so far from our roots.” said His Excellency Arto Artinian, Honorary Consul of the Republic of Armenia to the Kingdom of Thailand. He served as the host of the evening, welcoming guests that included His Excellency Mr. Gegham Gharibjanian, Ambassador

Extraordinary and Plenipotentiary of the Republic of Armenia to the United Arab Emirates.

Armenian communities have been growing across Far East in recent years, with active communities in China, India, Korea, Malaysia, Singapore, Thailand and Vietnam. These communities have also been active in preserving the old Armenian Churches and heritage buildings in the region, particularly in Myanmar and Bangladesh.

His Holiness Karekin II visited Myanmar in November 2014; a month later the Armenian Community of China celebrated its first mass in Mainland China in many decades. The Calouste Gulbenkian Foundation also recently awarded two academic fellowships to research and document the history of old Armenian communities in China, which date back to the 17th century.

Henri Arslanian, President of the Armenian Community of China, updated the attendees on the various regional initiatives taking place. “Our communities in Asia are growing very quickly with smart, ambitious and driven individuals from all around the world. It is our moral duty to ensure the preservation of our old heritage in the region,” he said.

Angry Protesters in Gyumri Demand Hand Over of Permyakov

Continued from page 1

the IC clarified whether the Armenian authorities will seek to have custody of the Russian soldier.

“Our demands have not been fulfilled,” Levon Barseghian, one of the organizers of the Gyumri protest, declared after reading out both statements to the angry crowd standing outside the local prosecutors’ headquarters. “The prosecutors have not changed their position voiced yesterday,” he said.

The protesters responding by marching towards the Russian base. They chanted “Shame!” and “We are the masters of our country!” during the protest.

Protest in Yerevan

Residents of Yerevan staged a similar protest action in Liberty Square and marched to the presidential residence demanding that Russian soldier Valery Permyakov must be handed over to the Armenian side.

They also called to announce days of mourning, and promised to come

back to the square unless their demand is satisfied. Another action will be staged near Russian Embassy in Yerevan.

Memorial service for the slain family from Gyumri was held in Surb Nshan church of the city.

Seryozha Avetisian, 53, his wife Hasmik, 55, daughter Aida, 35, son Armen, 33, daughter-in-law Araksya, 24, and three-year-old granddaughter Hasmik, were found killed, and a six-month-old infant with severe stab wounds, were found hours after the incident, when a relative-neighbor came to the house for morning coffee.

Meanwhile, the Department of Information and Public Relations of the Ministry of Health said that the condition of the only remaining member of the family, six-month-old Seryozha Avetisyan remains in grave but stable condition.

The infant was transferred from Gyumri Austrian Child Clinic to Yerevan St. Holy Mother Medical Center on Tuesday morning.

"Building the 'Model Ottoman Citizen': Life and Death in the Region of Harput-Mamüretülaziz (1908-1915)"

Lecture by Dr. Vahé Tachjian

FRESNO — Dr. Vahé Tachjian, director of the “Houshamadyan Project” will be the guest speaker of the Armenian Studies Program with a talk entitled, “Building the ‘Model Ottoman Citizen’: Life and Death in the Region of Harput-Mamüretülaziz (1908-1915)” at 7:30PM on Thursday, January 29, in the University Business Center, Alice Peters Auditorium, Room 191, on the Fresno State campus.

The lecture is the first in the Spring Lecture Series of the Armenian Studies Program, with the support of the Leon S. Peters Foundation.

Using a “microhistory” perspective, this talk analyzes Armenian daily life in the Kharpert/Harput region in the extensive Ottoman Empire from the 1908 Young Turk Revolution to the 1915 Genocide. Specifically, the focus is on the Kharpert Plain that comprises the towns of Kharpert and Mamüretülaziz (Mezire, present day Elazig) and the surrounding Armenian villages. Tachjian examines the articles, lectures, memoirs and letters of two notable intellectuals from Kharpert, Hovhannes Bujicanian and Donabed Lulejian. He discovers a rich, minority narrative from the margins. Armenians’ understanding of being model Ottoman citizens differed vastly from the government during the decisive last years of the Empire.

Vahé Tachjian is the director and chief editor of the “Houshamadyan Project.” He was born in Lebanon and earned a Ph.D. in History and Civilization at the Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales (EHESS) in Paris. His research covers the period of the French occupation of Cilicia, Syria, and Lebanon between the two World Wars, the Armenians in the Ottoman Empire, and refugee problems in the

Middle East. He is the author of *La France en Cilicie et en Haute-Mésopotamie: Aux confins de la Turquie, de la Syrie et de l’Irak, 1919-1933* (2004); editor of *Ottoman Armenians: Life, Culture, Society* (2014), the co-editor of *Ohannès Pacha Kouyoumdjian: Le Liban à la Veille et au Début de la Guerre: Mémoires d’un Gouverneur, 1913-1915* (2003); *Les Arméniens, 1917-1939: La Quête d’un Refuge* (2006); *The Armenian General Benevolent Union: One Hundred Years of History* (2006); *Les Arméniens de Cilicie: Terroir, Mémoire et Identité* (2012).

Houshamadyan’s new book, *Ottoman Armenians: Life, Culture, and Society, Vol. 1*, will be available for purchase after the lecture.

The lecture is free and open to the public. Free parking is available, with parking code 273503, after 7:00PM at Fresno State Lots P5 and P6, near the University Business Center.

For more information about the lecture please contact the Armenian Studies Program at 278-2669, or visit our website at www.fresnostate.edu/armenianstudies.

Symposium Aims to Distort History

Continued from page 1

tatives from Armenia to take part.

Among the topics that are to be discussed are: The Antecedents and Successors of the Anatolian Geography, Armenian Association (Patriarch, Community, Gang Activities and Relationships), The Concepts: Relocation, Genocide, Diaspora, Migration, Exile, etc., Armenian Terror Acts During the Republic Period, Armenian Activities and Results During the First World War and From Past to Present, International Activities of the Diaspora Armenians, .

A list of universities sponsoring the symposium include California State University Northridge, which has one of the largest number of Armenian-American students in the United States, Texas A&M University, Ohio State University, The University of Arizona, Rutgers University in New Jersey and various universities in Germany, Austria, Azerbaijan, India, Japan, Russia, Georgia, Ukraine, Romania, Kazakhstan and Kyrgyzstan.

“Having open dialogue and en-

gaging in discourse which presents historical records, scientific data and intelligence based on facts is a wonderful opportunity for educating the public on historical events. This biased symposium claims to be that, however, it is an underhanded attempt to distort historical records and data, in order to falsely show the Ottoman Empire and Turkey as a victim, rather than an oppressor, as is widely known throughout the world.” said Armenian Council of America Chairman Sevak Khatchadorian.

“It will be held during the month of April 2015, when the rest of the world, including progressive minded Turks, will be commemorating the centennial of the Armenian Genocide.” continued Khatchadorian, “I’m deeply disappointed in the respectable universities that have aligned themselves with a symposium that is blatantly aimed to distort history. It is a complete disservice to the academic community, the general public, history, and future relations between the two nations.”

A website for the symposium can be found by visiting <http://turkermeniiliskileri.akdeniz.edu.tr/tr>

ՍՈՑԻԱԼ ԴԵՄՈԿՐԱՏ ՅՆՉԱԿԵԱՆ ՄԱՅՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՀԻՄՆԱԴԻՐ՝ ԱԻԵՏԻՍ ՆԱԶԱՐԲԵԿԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 150-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻ

ԴՈԿՏ. ԱՐԷԼ ՔՀՆՅ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Ծննդեան տարեդարձ մը նշելու առթիւ, սովորաբար նկատի կ'ունենանք այն թիւը, երբ կ'ամբողջանայ տարին ու կը սկսի նորը: Ուրեմն, ծննդեան օրաթիւէն եւ տարեթիւէն մեկնելով, լրացած իւրաքանչիւր տարիին հետեւող առաջին օրը կը հանդիսանայ ենթակային տարեդարձը, որոնց գումարը միաժամանակ կ'որոշէ անոր տարիքը: Ի տարբերութիւն շատ մը օտար լեզուներու, հայերէնը «ծնունդ», «ծննդեան օր» եզրերուն հետ կը պահէ նաեւ «տարի» գոյականէն եւ «դառնալ» բայէն կազմուած «տարեդարձ» բառակապակցութիւնը՝ «տարեդարձ նշել», «տարեդարձ տօնել» իմաստով, որ կը հաստատէ «տարին դարձնելու», «անցած կամ դարձած տարին նշելու» վերոյիշեալ մտածումները:

Արդարեւ, այս տրամաբանութենէն մեկնելով, մեր յոբելեարը՝ Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Մայր Կուսակցութեան հիմնադիր Աւետիս Նազարբեկի իսկութեան մէջ այս տարի կ'ամբողջացնէ իր ծննդեան 150-րդ եւ կը թեւակոխէ 151-րդ տարին:

Մեր բարոյական գիտակցութիւնը կը թելադրէ, որ առկայ յօդուածի ամբողջ տարի մը ակամայ յապաղումին համար նախ պէտք էր հրապարակաւ ներողութիւն խնդրել հայ ընթերցասէր հասարակութենէն, նոյնիսկ մտածելով, որ թերեւս պատշաճ պիտի ըլլար ընդհանրապէս չհրապարակել յոբելիական նման տարեթիւ մը յայտարարող այս գրութիւնը: Միւս կողմէ, սակայն, նախընտրելի էր ընդառաջել ժողովրդական իմաստութեան, որ կը յուշէ՝ «լաւ է ուշ, քան երբեք»: Հետեւաբար, թէպէտ քիչ մը ուշացումով, բայց յետադարձ ակնարկով մը անպայման պէտք էր նշել յոբելեարին՝ ազգի այս մեծ յեղափոխականին եւ դեռ հայրենասիրական կեանքին մէջ ապրող ու գործող Հնչակեան Կուսակցութեան գաղափարապաշտ հիմնադիրին ծննդեան 150-ամեակը:

Վերոնշեալ յապաղումին հիմնական պատճառներէն մէկն ալ այն էր, որ մեր մօտակալ անցեալի փոթորկալից պատմութիւնը դժբախտաբար ճշգրիտ թուականով մը արձանագրած չէր Աւետիս Նազարբեկի ծննդեան օրն ու տարեթիւը: Զանազան հրատարակութիւններ կը նշեն քանի մը անհամապատասխան տարեթիւերու յետառաջութիւններ, որոնք կը տատանուին 1860-1866 թուականներուն մէջ: Մեզի ծանօթ հրատարակութիւններուն մէջ ընդհանրապէս կը պակսէին նաեւ յոբելեարին ծննդեան օրն ու վայրը (1), հետեւաբար կենսագրական ճշգրիտ տուեալներուն պակասը անկարելի կը դարձնէր նման միջոցառումի մը վերաբերեալ պատշաճ անդրադարձը:

Բարեբախտաբար, միայն վերջերս, Զուլիցերիոյ արխիւները եւ Հնչակեան Կուսակցութեան ժրնեւի մէջ կազմաւորման պատմութիւնը ուսումնասիրելու առթիւ պարզուեցաւ Աւետիս Նազարբեկի ծննդեան 3 Յունուար 1864 ճշգրիտ թուականը (2):

Վերջերս կը կարդայինք արժեքաւոր հատոր մը՝ «Ակնարկներ Հայկական Հարցի Եւ Եղեռնի Միջազգային Ճանաչման Պատմու-

թեան (3)» խորագրով, որուն հեղինակն է մեր լաւագոյն ցեղասպանագէտներէն եւ հմուտ պատմաբաններէն Արման Կիրակոսեանը: Ի թիւս զանազան յօդուածներու, «Չլուսաբանուած էջեր (4)» վերնագրին տակ ան կ'անդրադառնայ նաեւ Աւետիս Նազարբեկի կեանքին ու գործին, եւ այս առթիւ մասնակի կրճատումներով, թարգմանաբար կը ներկայացնէ 1896 թուականին Լոնտոնի "Contemporary Review (5)" ամսագրին մէջ անոր հրապարակած «Զէյթուն (6)» վերտառութեամբ գրութիւնը: Յոյժ հետաքրքրական եւ գնահատելի երեւոյթ է, որ այս յօդուածին ատենին անդրադարձած է նաեւ Արման Կիրակոսեանի երախտաշատ հայրը՝ Զոն Կիրակոսեանը, եւ Վարդան Օսկանեանի հետ ուսուցիչի թարգմանելով պաշտօնական օգտագործման համար, սահմանափակ տպաքանակով գայն լոյս ընծայած է 1981 թուականին՝ «Հայաստանի Հասարակական Գիտութիւնների Գիտական Ինֆորմացիայի Կենտրոնում (7)»:

Աւետիս Նազարբեկի շահեկան յօդուածը նոյնութեամբ ներկայացնելէ առաջ, ուր կ'արտացոլուին հեղինակի հայրենասիրական-ազգասիրական վառ զգացումները, բանիւ եւ գործով իր բոլորանուէր զօրակցութիւնը դէպի 1895-1896 թուականներու Զէյթունի հերոսական ապստամբութիւնը համիտեան բռնատիրութեան դէմ, արեւմտահայրենասիրական շահեկան վերաբերեալ իր քաղաքական համոզումները՝ սեփական ուժերուն վստահելով համազգային ապստամբութեամբ եւ ոչ անպայման եւրոպական Մեծ Տէրութիւններու քմահաճոյքին վրայ յուսալով, նուաճել ազգին ու հայրենիքին ազատագրութիւնը, պարտ եւ արժանի պիտի սեպէինք ստորեւ համառօտ գիծերու մէջ նախ անդրադառնալ յոբելեարի կեանքին ու գործին:

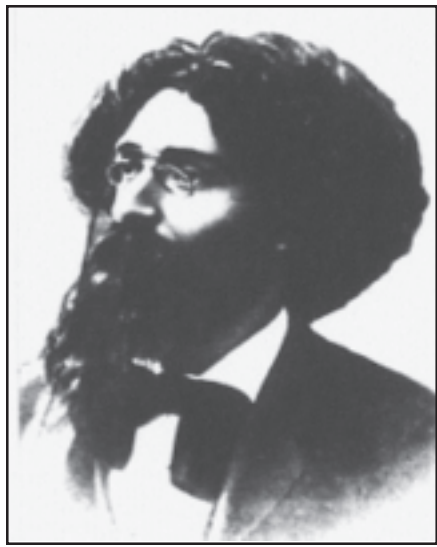
«Հարկա՛ հարկաւորաց, պատիւս՝ արժանաւորաց»: Մեր դասական մատենագրութենէն քաղուած այս գնահատականով պիտի ուզենք ներկայացնել Աւետիս Նազարբեկի իր ծննդեան 150-ամեակին առթիւ, քաջ գիտակցելով եւ միաժամանակ կրկնելով Արման Կիրակոսեանի ճիշդ մօտեցումը յոբելեարի կեանքին ու գործունէութեան վերաբերեալ՝ «Որի գնահատման եւ իմաստաւորման գործում դեռ շատ անելիք ունի հայ պատմագրութիւնը (8)», ինչպէս նաեւ իր հիմնած ազգային-ազատագրական Հնչակեան Մայր Կուսակցութեան ժառանգորդներն ու համակիրները, բոլոր անոնք, որոնք սոցիոլոգիան են իր համամարդկային բարձր արժէք ներկայացնող բիւրեղ գաղափարներով:

Աւետիս Նազարբեկի ծնած է Թաւրիզ, 3 Յունուար 1864 թուականին: Ան որդին էր Վարդան եւ Միննա Նազարբեկեաններու: Հօրը մահուանէ ետք, որ հաւանաբար կը պատահի Աւետիս Նազարբեկի շատ երիտասարդ տարիքին, մայրը իր զաւկին հետ կը տեղափոխուի Թիֆլիս, քանի իր մօրեղբայրը՝ Մելիքազարեան, ըլլալով Թիֆլիսի հարուստ գործարարներէն մին, կը ստանձնէ իր քրոջ եւ զաւկին ինամքը: Ահաւասիկ այս ընտիր անձնաւորութիւնն է որ կ'ընդունի միաժամանակ հոգալ Աւետիս Նազարբեկի ուսման եւ կեցութեան

բոլոր ծախսերը՝ Թիֆլիսէն մինչեւ Եւրոպա:

Ուշիմ պատանին իր նախնական կրթութիւնը կը ստանայ յաճախելով Թիֆլիսի արական գիմնազիան, ապա կարճատեւ շրջան մը կը մեկնի Սանքթ Փետրոսպոլս, ուրկէ 1883 թուականէն սկսեալ, ընդամէնը 19 տարեկանին, կ'անցնի Փարիզ՝ ուսանելով Սորպոնի համալսարանին մէջ: Հոս է որ 1886-ին (9) կը ծանօթանայ (10) նոյնքան յեղափոխականի մը նկարագիր ունեցող Մարօ Վարդանեանին հետ, որ շուտով պիտի դառնար իր կինը եւ երկու զաւակներուն մայրը:

Նոյն տարին, 1886-ի ամառը, Աւետիս Նազարբեկի եւ Մարօ Վարդանեան խօսեցեալ զոյգը ժրնեւ կը ժամանէ ամառուան ամիսներուն իրենց արձակուրդը անցընելու նպատակով (11): Այստեղ, Աւետիս Նազարբեկի կը ծանօթանայ ժրնեւի եւ Մոնիէլիէի համալսարաններուն մէջ ուսանող հոյ մը կողմակապէս երիտասարդներու հետ, բոլորն ալ գրեթէ իրեն տարեկից, եռանդուն եւ խանդավառ՝ իրենց քսանէն մինչեւ քսանհինգամեայ հասակին մէջ, կ'որոշէ չվերադառնալ Փարիզ, այլ հաստատուի ժրնեւ՝ յեղափոխական կազմակերպութիւն մը նախաձեռնելու որոշումով: Մինչ այդ, ան արդէն Փարիզէն Լեռնաց գրական-ստեղծագործական անունով ազգասիրական-հայրենասիրական եւ յեղափոխական բովանդակութեամբ յօդուածներ կը ստորագրէր Մկրտիչ Փորթուզալեանի Մարսիլիա հրա-

տարակած «Արմենիա» թերթին մէջ, ուստի եթէ ոչ ֆիզիքապէս, ապա իբրեւ մտաւորական հեղինակ՝ քաջածանօթ էր ժրնեւի հայ ուսանողներուն: Արդարեւ, ժրնեւի համալսարանի սրահներուն, գրադարանին, քաղաքին հանրածանօթ քանի մը սրճարաններուն եւ յատկապէս Rue de Pitons թիւ 1՝ Նազարբեկեանի բնակարանի հասցէն կը դառնան անվերջ հանդիպումներու, տաք բայց կառուցողական ժողովներու ժամադրապաշտ: Ամէնուն մտահոգութիւնը հասարակաց էր. ի՞նչ ընեն, ինչպիսի՞ շարժում մը յառաջացնեն, ի՞նչ տեսակ կազմակերպութիւն մը ստեղծեն, իրականացնել կարենալու համար համազգային յեղա-

Շար.ը էջ 14

Armenian Women's Coalition
of Los Angeles

Invites you to Celebrate

**“The Resilient Woman:
Honoring the Past,
Embracing the Future”**

Panel Discussions in Armenian and English

**“Armenian women's leadership and service
in the post Genocide period and during
the National regeneration.”**

“Exploring new avenues of Diaspora survival.”

Saturday, January 17, 2015
9:30 a.m.—10:00 a.m. Registration
10:00 a.m.—3:00 p.m. Program

Woodbury University
Fletcher Jones Auditorium
7500 Glenoaks Boulevard
Burbank, CA 91504

ԱԲԵՏԻՍ ՆԱԶԱՐԲԵԿԻ ԾՆՆԴԵԱՆ 150-ԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻ

Շարունակում էք 13-ին

փոխութիւն մը, թօթափելու օտարին լուծը հայ ժողովուրդի ուսէն, նուաճելու ինքնիշխան, ազատ ու անկախ պետականութիւն մը ունենալու իրաւունքը՝ անսպասան Հայաստանի արեւմտեան եւ արեւելեան միացումով: Սակայն յեղափոխական գործունէութիւն մը ծաւալելու առաջնահերթութիւնը կը կեդրոնանար նախ Հայաստանի արեւմտեան հատուածին վրայ, քանի արեւմտահայութիւնը անմիջակայս կը հեծէր, կ'արիւնէր, կը հիւժէր, անվերջ կը տառապէր սուլթանական բռնակալութեան հետապնդած հայկործան քաղաքականութեան դժոխքին մէջ:

Իր շուրջ ունենալով վերը ակնարկուած երիտասարդ ուսանողներուն հոյլը, նշանածին հետ միասին Աւետիս Նազարբէկ կը խմբագրէ ժընեւի մէջ իր գրաւոր առաջին ելույթը, որ կը կրէր «Եղբայրներին եւ Քոյրերին» խորագիրը: Այս թուոցիկը անկեղծ եւ ջերմ կոչ մըն էր ուղղուած հայ երիտասարդութեան, զանոնք միաւորելու եւ պայքարելու համար ընդդէմ այն «գազանութիւնների, որոնք տեղի էին ունենում մեր հեռավոր հայրենիքում՝ Թուրքական Հայաստանում»: Այս կոչը անսպասելիորէն լայն արձագանգ կը գտնէ Եւրոպայի համալսարանական հայ ուսանողներուն մօտ:

Աւետիս Նազարբէկ սկզբնական շրջանին այնքան մեծ յոյսեր դրած էր Միլլիտի ֆորթուլեանի նման պատկառազու հեղինակութեան մը վրայ, սակայն հետզհետէ դառնալով յուսախաբանոր յեղափոխական գործունական շարժում մը նախաձեռնելու երբեմն անվճռակամ, ազատաստիքաբազմակողման ուղղուածութենէն, կ'որոշէ այնուհետեւ անձամբ դիմել անմիջական քայլերու:

Անցնող ամէն մէկ վայրկեանը ծանր եւ անդարձ կորուստ էր: Պէտք էր իսկոյն ստեղծել յեղափոխական կազմակերպութիւնը, նպատակին հասնելու երկար ճամբու մը վրայ առաջին քայլը դնելու համար: 1887 թուականի Օգոստոսին, հեղձուցիչ, տաք երեկոյ մը Աւետիս Նազարբէկ իր բնակարանին շատ փոքրիկ բաց հիւրընկալ շարիին տակ, հասցէն՝ Rue des Pitons թիւ 1, ժողովի հրաւիրած էր ազգին ազատագրութեան գաղափարին նուիրեալ իր ընկերները, որոնց հետ համախորհուրդը նոյն օրը ան կը հիմնէ Յեղափոխական կազմակերպութիւնը՝ յետագայ Հնչակեան Կուսակցութիւնը:

Բնականաբար, Աւետիս Նազարբէկեանին անդրադառնալով, երբ իրեն Հնչակեան Կուսակցութեան «հիմնադիր» հեղինակի մակդիրը կու տանք, չի նշանակեր որ այդ գնահատականը իրեն միայն սեփական է. հեղինակային այդ իրաւունքը վաւերականորէն ունին նաեւ այն հիմնադիր լուսակարկառ անդամները, որոնց փառապանծ անունը պատմութիւնը մեզի այսպէս կ'աւանդէ. Աւետիս Նազարբէկ, Մարօ Վարդանեան-Նազարբէկ, Ռուբէն Խան-Ազատ, Գաբրիէլ Կաֆեանց, Քրիստափոր Օհանեան, Գեորգ Ղարաջեան եւ Լեւոն Ստեփանեան:

Յեղափոխական կազմակերպութիւնը չէր կրնար ըլլալ քաղաքական լուրջ կուսակցութիւն մը՝ առանց ունենալու մշակուած ծրագիր մը: Սոցիալ պիտի տար

ամուր հենք, եւ վերացականէն ու թերեւս զգացականէն զայն փոխադրելով պիտի դնէր կեանքի եւ պայքարի իրական հունին մէջ: Սոցիալ ձեռնարկը անմիջապէս նախաձեռնելու պատիւը ստոյգ Աւետիս Նազարբէկինն է, որ Գեորգ Ղարաջեանին հետ կ'իրականացնէ առաջադրուած ծրագրին նախապատրաստական աշխատանքը՝ իր գոյգ «Մօտաւոր» եւ «Հեռավոր» նպատակներով (12): Մօտաւոր նպատակը համաժողովրդական զինուած ապստամբութեան միջոցով արեւմտահայութեան ազատագրութիւնն է: Այս առնչութեամբ, դեռ «Արմենիա»-ին թղթակցած շրջանին, Աւետիս Նազարբէկ իր ստորագրած յօդուածներէն մէկուն մէջ հետեւեալ համոզումները կ'արծարծէ. «Թուրքիայում հայերի դրութեան վերջ տալու միակ միջոցն է յեղափոխութիւնը, եւ մենք պէտք է դա անենք, միայն արիւնն է, որ հայ ժողովրդին կարող կը լինի փրկել այն ախտից, որով նա հիմա տանջուած է. միայն արիւնն է քաղաքականութիւնը թուրք կառավարութեան դէմ. միայն արիւնն է, որ կարող է սարսափեցնել բռնաւորներին: Դիւրամադրական գործունէութիւնը զուցէ կարող լինի օգուտ բերել յեղափոխութեանը, ծառայելով նրան իբրեւ մի միջոց: Ես չեմ ուրանում այդ գործունէութեան նշանակութիւնը, բայց մեզ հարկաւոր է մէկ արմատական գործունէութիւն, այն է՝ յեղափոխութիւնը (13)»: Այս սողերուն հեղինակը միանգամայն համոզուած էր, որ պէտք էր վստահիլ սեփական ուժերուն վրայ, եւ երբեք՝ օտարի ամուլ եւ խթանական խոստումներուն:

Անդրադառնալով հեռավոր նպատակին, այդ ընկերվարական գաղափարներու իրականացումն էր հայ հասարակութեան ընկերային, քաղաքական եւ տնտեսական մարզերէն ներս: Մարդկութեան ներկայ հասարակական կազմակերպութիւնը հիմնուած է անարդարութեան եւ բնութեան վրայ, թէ բնակչութեան մեծամասնութիւնը կը շահագործուի մեծ հարստութիւն դիզած փոքրամասնութեան կողմէ: Այս վիճակը կը բարելաւուի միայն ընկերվարական հիմքերու վրայ հասարակութեան կազմակերպումով, որ հիմնուելով արտագրութեան միջոցներու հաւաքական սեփականութեան վրայ, վերջ կը դնէ մարդու կողմէ մարդու շահագործումին, կը նպաստէ հասարակութեան իւրաքանչիւր անդամի գարգացումին՝ իրապէս պահպանելով մարդկային բնական իրաւունքները:

Յեղափոխական կազմակերպութիւնը կազմաւորուած էր, իսկ անոր ծրագիրը՝ պատրաստ: Սակայն պէտք էր զայն սերմանել հայ ժողովուրդի կեանքի պարարտ հողին մէջ: Կը պակասը միջոցը, որուն քաջ գիտակից էին հիմնադիրները, ի մասնաւորի՝ Աւետիս Նազարբէկը: Ուստի, Յեղափոխական կազմակերպութեան հիմնադրութենէն ընդամէնը երեք ամիս ետք, 1887-ի Նոյեմբերին, անոնք անձնօրը գոհողութիւններով կ'իրականացնեն նոյն Յեղափոխական կազմակերպութեան պաշտօնաթերթին հրատարակութիւնը: Թերթին անուանակոչութիւնը նմանապէս կը կատարէ Աւետիս Նազարբէկը, ներշնչուելով ուսու ականաւոր յեղափոխական Ալեքսանդր Հերցենի լոյս ընծայած թերթի «Կոլոկոլ»

(զանգ) անունէն, զոր հայացնելով կը կնքէ «Հնչակ» անունով: Շուտով, այս պաշտօնաթերթի անուան ազդեցութեամբ Յեղափոխական կազմակերպութեան անդամները ինքնաբերաբար կը սկսին կոչուիլ Հնչակեաններ, իսկ կազմակերպութիւնը՝ Հնչակեան Կուսակցութիւն: Աւելի ուշ շրջանի է որ Յեղափոխական կազմակերպութիւնը պաշտօնապէս կ'որդեգրէ Սոցիալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութիւն անունը:

Ի դէպ, վերը յիշեցինք, որ Աւետիս Նազարբէկ եւ Մարօ Վարդանեան, երբ 1886-ի ամառը Փարիզէն ժընեւ կը ժամանեն՝ նշանուած էին, բայց յետագային անոնք կ'ամուսնանան 18 Ապրիլ 1888 թուականին քաղաքացիական ամուսնութեամբ, իսկ 1889-ի Օգոստոսին անոնք Փարիզ կը մեկնին,

ուր եկեղեցական արարողութեամբ օրհնել կու տան իրենց ամուսնութեան սուրբ պսակը (14): Աւետիս Նազարբէկ եւ Մարօ Վարդանեան, այսուհետեւ նաեւ՝ Նազարբէկեան, կը բախտաւորուին երկու գաւակներով, որդին կ'անուանեն Վատիա, իսկ դուստրը՝ Պիէլքա (15):

Աւետիս Նազարբէկ իր յեղափոխական գործունէութիւնը եւ «Հնչակ»-ի հրատարակութիւնը ժընեւի մէջ կը շարունակէ մինչեւ 1891 թուականը, ապա, պայմաններու բերումով, կ'անցնի Փարիզ: Ինչպէս ժընեւի, նմանապէս Փարիզի մէջ, որոնք դարձած էին նշանաւոր կեդրոնները ուսու վտարանդի ականաւոր յեղափոխականներու, Նազարբէկ սերտ կապեր կը մշակէ անոնց հետ՝ խորհրդակցելով, բանակցելով ոչ միայն ընկերվարական հարցերու, այլ հիմնականօրէն հայ ժողովուրդի ճակատագրին ու ապագային հետ կապուած կենսական մտահոգութիւններով: Տարի մը Փարիզ մնալէ ետք, Աւետիս Նազարբէկ Հայաստանի աւելի մօտակայ է Հնչակեան գործողութիւններ իրականացնելու անմիջական վայր մը հաստատուելու ծրագրով իր ընտանիքին հետ կը տեղափոխուի Աթէնք: Սակայն, 1894-ին, յունական կառավարութեան վրայ օսմանեան իշխանութիւններու գործադրած ճնշումներուն հետեւանքով, ստիպուած կ'ըլլայ մեկնելու Լոնտոն, ուր կը մնայ մինչեւ 1915 թուականը:

13 Օգոստոս 1895 թուականի Journal de Geneve թերթը իր սիւնակներէն մէկուն մէջ կը հարդորէ հետաքրքրական տեղեկութիւն մը «Ֆրիտրիխ Էնկելսի Յուդարկաւորութիւնը» խորագրին ներքոյ: Լոնտոնէն փոխանցուած սոցիալիզմի գրողութիւնը կը տեղեկացնէ, թէ «Ֆրիտրիխ Էնկելսի յուդարկաւորութիւնը տեղի ունեցած է Շաբաթ, Voking գերեզմանատան

մէջ: Թաղումը կատարուած էր յապաղումով, որոշ ներկայացուցիչներու ուշացումին հետեւանքով, որոնց մէջ նկատելի էին գերմանացի ընկերվարականներէն՝ Տեարք Սինկեր, Լիպքնէխթ, Քանթաթ, Շթութկարթի Neue Zeit թերթի տնօրէնը, Տէր եւ Տիկին Պերնշթայն, ուսուսուս անունով՝ Տեարք Սթեֆանիաք, Վոլքովսքի, Տիկին Վերա Զասուլիչ, հայոց անունով՝ Տիար Նազարբէկ, լեհերուն անունով՝ Տիար Սթանիսլաս Մենտելսոն եւ քոյրը՝ Մարի, իտալացիներուն անունով՝ Տիար Վալերա, Իստեր-նացիոնալի նախկին անդամներէն ոմն, Տիար Ժան-Ֆրանսուա Տը Լասագի, որ կը գլխաւորէր Անգլիոյ սոցիալ դեմոկրատներուն պատուիրակութիւնը:

Մարդկայական ստացուած էին Պերլինէն, Պոտսդամէն, Քէօլնէն,

Ֆրանքֆուրթէն, Տրեստընէն, Պրեմընէն: Մին իր վրայ կը կրէր «Ազատ Ռուսաստան» արձանագրութիւնը. միւսները առաքուած էին իտալացիներուն եւ հայերուն անուններով: Տիար Պէպէլ կը բացակայէր, զինք կը սպասենք այլ հաւաքի մը: [Յուդարկաւորութեան] Կրօնական արարողութիւն չկատարուեցաւ»:

Աւետիս Նազարբէկ սոցիալատարարութեան մէջ նշուած Եւրոպայի սոցիալ-դեմոկրատ գրեթէ բոլոր հեղինակութիւններուն հետ կապի մէջ էր, ու կը ճանչնար զիրենք անձնապէս: Եւ հոս բնաւ պիտի չզարմանայինք, եթէ Ֆրիտրիխ Էնկելսի գերեզմանին Աւետիս Նազարբէկի գետեղած ծաղկեպսակին վրայ ըլլար «Ազատ Հայաստան» արձանագրութիւնը:

Ահա, ընդամէնը տարի մը ետք, այստեղ, Լոնտոնի մէջ է որ դժբախտաբար տեղի կ'ունենան երկու ծանր եւ ցաւալի բաժանումներ, երկուքն ալ 1896 ճակատագրական թուականին: Կուսակցութեան գաղափարախօսութեան եւ արեւմտահայութեան ազատագրական պայքարը իրագործելու հարցերուն շուրջ ստեղծուած լուրջ տարակարծութիւններու առթիւ, կուսակցութիւնը կը պառակտուի երկու հոսանքներու՝ վերակազմեալ Հնչակեաններու եւ Զախակողմեան-Ընկերվարական Հնչակեաններու միջեւ: Առաջինը կը դեկավարէ Արփիար Արփիարեան, իսկ երկրորդը՝ Աւետիս Նազարբէկ: Ափսոս, որ տեղի ունեցած Հնչակեան Կուսակցութեան պառակտումը, լարուած եւ ճնշող տրամադրութիւնները, շրջուտ եւ վտանգաւոր վիճակը կը սրէ նաեւ Նազարբէկեան ամուսիններու յարաբերութիւնը, հասցնելով զայն մինչեւ ամուսնալուծումի (16):

Այս միջոցին, պատմութիւնը

ՅԻՍՆԱՍԵԱԿԷ՝ ՅԻՍՆԱՍԵԱԿ ՀԱՄԱՐԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՊՈՌԹԿՈՒՄԷՆ ՊԱՅԱՆՋԱՏԻՐՈՒԹԵԱՆ ԲԵՄԱՐԱԹԱԿ ԵՒ ԼՈՒԾՈՒՄ

ՅՈՒՎԱՅՓ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ

Տարին՝ 1965
Թուականը՝ Ապրիլ 25.
Օրը՝ Կիրակի.

Իսկ վաղը՝ Պոմպեյի Սբ. Պետրոս Հայ Առաքելական եկեղեցիին կից «Արարատ» հայապատկան շենքի հինգերորդ յարկին վրայ գտնուող փոքր սրահը:

Այդ սրահին մէջ այդ պահուն հաւաքուած են մօտաւորապէս քսան կամ քսանհինգ տարեց հայեր ու մատի վրայ համրուող մի քանի երիտասարդ ու պատանի, որոնց ամբողջութիւնը կը կազմէ այդ օրերու Պոմպեյի հայ զաղութը: Այդ փոքրաթիւ զաղութի անդամները աշխարհի տարբեր անկիւններէն ու երկիրներէն Հնդկաստան հաստատուած ու հոն ապրող հայեր են: Հոն են այդ պահուն տէր եւ տիրին Հայկ Գալայճեանները, մայր ու դուստր Լէմոնճեանները եւ այլի Տիկին Ալեանաքը Կ.Պոլսէն, Ռոպէն Շամլեանը եւ Աբգարեան ամուլը Պէյրութէն, պանդոկատէր Տիկին Ռոզ Պաղիլը, Տիկին Քլարա Մէհթեան եւ Տոթթոր Արամ Եղիազարեանը Զուղայէն, Տիկիններ Թամարա Կոմէզը եւ Նուարդ Էքնէյեանը Թեհրանէն, Տիկին Վարդուհի Լորտը՝ Վանի վերապրողներէն, Տէր Վազգէն քահանայ ու երէցկին Ստեփանեանները Հալէպէն: Իսկ իր հակայ ու յաղթամարմին հասակով, քիչ մը շուարած վիճակի մը մէջ, սրահին կենդրոնը կանգնած է Սոփեա Միտլիան Գերագոյն Խորհուրդի եւ Հայաստանի Գիտական Ակադեմիայի անդամ, աշխարհաբան-չափ մաթեմատիկոս Սէրգէյ Մերկլեանը, որ Հնդկաստանի պետութեան հրահրով պաշտօնական առաքելութեամբ նոր Պոմպեյ ժամանած է Երեւանէն: Յաճ ձայնով երբեմն բառ մը կը փոխանակէ ազգութեամբ ռուս իր կնոջ հետ, միաժամակ ռուսերէն հակիրճ բացատրութիւններ տալով իրենց ընկերացող սովետական հիւպատոսարանէն պաշտօնատարի մը:

Սբ. Պատարագը նոր վերջացած է ու ամէնքս հիմա հաւաքուած ենք վերնայարկի սրահին մէջ մասնակցելու Ապրիլեան Եղեռնի յուշահանդէսին. ամէնքս տակաւին կը գտնուինք մեր Ապրիլեան նահատակներու խնկելի յիշատակին նուիրուած հոգեհանգստեան արարողութեան ծանր տպաւորութեան տակ ու սրահին մէջ խոր լուսթիւն մը կը տիրէ:

Առաջին խօսք առնողը Տէր հայրն է: Ներկաներուն կը բացատրէ թէ ինչու՞ հոն հաւաքուած ենք այդ օրը: Պերճախօս անձնաւորութիւն մը չէ տէր հայրը. կը խօսի կարճ, անպաճճու բայց համայնական վիշտն ու ցաւը կ'արտայայտուին իր յուզուած ձայնին մէջ: Ներկաները գլխիկոր մտիկ կ'ընեն՝ կորսուած իրենց խոր մտածմունքներուն մէջ:

Կարգով ուրիշներ եւս խօսք կ'առնեն: Պրն. Սեդրակ Աբգարեանը, ասպարէզով փաստաբան, կէս անգլերէն ու կէս հայերէն ուղերձ մը կը կարդայ: Ատամնաբոյժ տոթթ. Արամ Եղիազարեանը կ'արտայայտուի 1915ին պատահած եղեռնական դէպքերուն մասին ու կը յիշէ մանկութեան ապրած դժուար տարիները: Տիկին Ռոզ Պաղիլ, իբրեւ զաղութի հոգաբարձութեան ատենապետուհի, իր կարգին աւուր պատշաճի երկու խօսք կ'արտասա-

նէ: Ամէն մարդ յուզուած է ու մեզմէ իւրաքանչիւրը խորապէս կը գիտակցի այդ պահուն ստեղծած հոգեկան եւ զգացական տագնապին: Բայց բոլորին ուշադրութիւնը կենդրոնացած է հիմա Սէրգէյ Մերկլեանի վրայ: Արդեօք ի՞նչ պիտի ըսէ բարձաստիճան հայրենի հիւրը, որ անակնկալ կերպով այդ առաւօտ մեր մէջ կը գտնուի: Ի՞նչպէս պիտի արտայայտուի Սոփեա քաղաքացին, պետական կարգուսարքի անդամ, գիտական շրջանակներու մէջ հռչակ վայելող այս հայը, որ ներկայ գտնուելէ ետք վաղը եկեղեցիին մէջ մատուցուած Սբ. Պատարագին, հիմա եկած է միանալու սփիւռքի տարածքին կորսուած փոքրաթիւ զաղութի մը անդամներուն՝ վերջիջու համայնական հայու գողգոթան:

Ճառերէն ու ուղերձներէն ետք կրկին լուսթիւն մը տիրած է փոքր սրահին մէջ խօսք կը տրուի մեծարգոյ հիւրին: Ամէն մարդ կը սպասէ: Իսկ ինքը Մերկլեանը շուրջը կը դիտէ: Յայտնի չէ թէ ինչի՞ կը սպասէ իր խօսքը ըսելու: - Իմ խօսքէն առաջ, կ'ըսէ վերջացած հայրենի հիւրը, արդեօք ներկայ երիտասարդներէն ոեւէ մէկը չէ՞ր ուզեր բան մը ըսել:

Այս անգամ մենք, տեղացիներս, անճրկած ենք: Ոչ ոք այդ մասին մտածած էր նախապէս: Երբ շուրջը 70ի կամ 80ի մօտեցող անձեր կան որքան յարմար է երիտասարդի մը կամ նորափթիթ պատանիի մը խօսք տալ այդ առիթով: Գոնէ ներկաներուն մեծամասնութիւնը այդպէս կը մտածէր այդ օրերուն...:

Այս չփոթած լուսթիւնը մի քանի ռոպէ տեւեց: Մենք, այսինքն հոն ներկայ եղող երիտասարդ ու պատանի, նոյնքան շուարած կեցած ենք անկիւն մը ու իրարու երեսին կը նայինք: Վերջապէս, Տիկին Ռոզ Պաղիլ, հոգաբարձութեան ատենապետուհի իր հանգամանքով, մեզի դառնալով կ'ըսէ:

- Տղա՛ք, եթէ ըսելիք ունիք ահա՛ առիթը ձեզի: Կրկին լուսթիւն: Հակառակ եղած հրահրին ոչ ոք տեղէն կը շարժի: Վերջապէս համարձակութիւնս ի մի հաւաքելով քայլ մը յառաջ կու գամ: - Ճառի փոխարէն կ'ուզեմ ոտանաւոր մը արտասանել, կ'ըսեմ ես. կ'ըլլա՞յ:

Ամէն կողմէ քաջալերանքի խօսքեր կը լսուին: Երկվայրկեանի մը մէջ որոշած էի արդէն թէ ինչ պիտի արտասանեմ: Հանդարտ կը սկսիմ:

- Համօ Սահեան՝ «Հայաստանը Երգերի մէջ»:

Յարաբերաբար երկար բանաստեղծութիւն մըն է ու կարելի չէ այդ պայմաններուն մէջ այդ կտորը ամբողջութեամբ արտասանել:

Հետեւաբար, պատշաճեցուած տարբերակ մը կ'ընտրեմ մտովի, զոր դարձեցական տարիներուս կը սիրէի հանդէսներուն արտասանել: Օտարութեան մէջ, այդ տարբերակը կը սիրէի յաճախ մտովի կամ բարձրաձայն կրկնել ու անկէ հոգեկան ոյժ մը եւ սփոփանք մը կը ստանայի ամէն անգամ: Ուրեմն ինձի ծանօթ այդ տարբերակը կ'ընտրեմ արտասանելու համար: Ետեւոր ժամանակ, որքեք երգ մըն է, մեր ժողովուրդի ապրած անցեալի տխուր դէպքերու կրկնեցող: Այդ մասը կ'անցնի ճշուած ու խոր

լուսթեան մը մէջ ու կը սկսիմ երկրորդ մասին, որ այդ օրերու տիրող հայրենասիրական ոգիին աւելի կը համապատասխանէր թէ՛ շեշտով եւ թէ՛ բովանդակութեամբ: Նոր Հայաստանի գովաբանութիւնն էր, աւելի լաւատես ու ինքնավատահայութեան մը պատկերը՝ Համօ Սահեանի խօսքերով:

«Կանգնած դաշտում Արարատեան Մէջբոյնեմ Արագածին Ակամատես եւ ունկնդիր Աշխարհների անցուդարձին»

Լոյս է փամու՛մ իր գետերից Ոգորումով իր անխափան, Լուսաւորում իր խոր հոգին, Իր տուն, իր կեանքն ու իր ցամաքն,

Եւ տեղեւոյ, իմն իրեցից Հազար անգամ հօրացած, Մեղր է փամու՛մ փշից անգամ եւ կարկառից՝ զինի ու հաց, Նոսն հիւր է փամու՛մ փարից Իր սիւնաքարձ քերթերի մէջ: Այսպիսի՛ն է Հայաստանը Մեր նորօրեայ երգերի մէջ»:

Հազիւ արտասանութիւնը վերջացուցած էի Սէրգէյ Մերկլեանը վրաս խոյացաւ, փաթթուեցաւ ինձի ու կարծէք ինքզինքը մոռցած՝ կը կրկնէր:

- Ապրի՛ս երիտասարդ, ապրի՛ս երիտասարդ:

Հիմա կը ժպտէր: Իր այդ ժպիտը կարծես մթնոլորտը թեթեւեցուց: Քիչ մը առաջուց այդ ճնշուած տիրութիւնը փարատած էր ու Մերկլեան վերջապէս խօսք առաւ:

Մանրամասնօրէն չեմ յիշեր թէ ինչ ըսաւ Սէրգէյ Մերկլեան այդ օր: Բայց հիմնական խորքը իր խօսքին վերածնուած Հայաստանի եւ հայ ժողովուրդի ներկայի եւ ապագայի նկատմամբ լաւատես մարդու մը արտայայտութիւնն էր, իր ոտքին տակ հայրենի հող ունեցող մարդու, ինչպէս նաեւ գիտութեան, զարգացումի եւ յառաջընթացի մէջ գտնուող հայ մարդու գիտակցութեանն ընդ լաւատեսութիւն մը եւ ինքնավատահայութիւն մը, որոնք նոր շունչ տուին այդ սրահին մէջ հաւաքուած ներկաներուն:

Այդ Ապրիլ 1965 թուականին Պոմպեյի զաղութին կազմակերպած սգահանդէսը տեսակ մը մանրանկարն էր սփիւռքի տարածքին ամէն տարի կրկնուող այն ձեռնարկներուն, որոնք տեղի կ'ունենային Ապրիլեան Եղեռնի նահատակներու յիշատակը յարգելու համար: Այսպիսի առիթներուն յայտագրին մաս կը կազմէին մի քանի

ճառախօսութիւններ, մի քանի հայրենասիրական արտասանութիւններ, երգ ու նուագ, ու ապա 365 օրերու լուսթիւն մը... մինչեւ յաջորդ Ապրիլ 24:

Սակայն Ապրիլեան Եղեռնի Յիշատակի առիթով կազմակերպուած այդ ձեռնարկները տարբեր բնույթ մը գրեցան 1965 թուականին եւ ԱՆԿԷ ԵՏՔ: Մինչեւ այդ հանգրուանային թուականը սփիւռքի տարածքին գործող եւ գերիշխող հայ կազմակերպութիւնները, միութիւնները եւ յարանուանական իշխանութիւնները ընդհանրապէս առանձնաբար եւ անկախաբար, կը կազմակերպէին այդ յուշահանդէսները կամ սգահանդէսները որոնց ներկայ կը գտնուէին իրենց հետեւորդները կամ համակիրները: Սակայն առաջին անգամ ըլլալով, Ապրիլեան Եղեռնի Յիշատակի առիթով, 1965 թուականին, ապրիլեան հայ նահատակներու յիշատակութեան միակամ տօնակատարութիւնները իրարու կը շղթայէին Պէյրութէն Փարիզ, Հալէպէն Նիւ Եորք, Թեհրանէն Լոնտոն, ու Մոսկուայէն Երեւան ցրուած հայութիւնը առանց աշխարհագրական ստորաբաժանումներու, առանց կուսակցական, խմբակցային եւ յարանուանական պիտակներու. ամէն մարդ վերջապէս կը գիտակցէր թէ ՀԱՄԱՋԳԱՅԻՆ տարողութեամբ աղէտ մը պատահած էր հայ ժողովուրդին եւ թէ աշխարհագրական տեղադրումները չէին որ այդ համայնական ցաւի եւ կորուստի զգացումը կամ գիտակցութիւնը կրնային նուազեցնել հայ ժողովուրդի գանազան խաւերուն մօտ: Արդարեւ, Պոմպեյի այդ փոքրաթիւ տարրերու աշխարհագրական պատկանելիութիւնը ինքնին ցոյց կու տար թէ որքան լայն եւ խորունկ ազդեցութիւն մը ունեցած էր Եղեռնը հայ ժողովուրդի ցրուածութեան տեսակէտէն եւ թէ անոր հետեւանքով ինչպիսի հոգեկցութիւն մը ստեղծուած էր մինչ այդ իրարու անծանօթ հայ ժողովուրդի տարբեր խաւերուն կամ մասնիկներուն միջեւ: Կարեւոր եւ նշանակալից երեւուցի մը եւս ի յայտ կու գար այդ տարի: Ի տարբերութիւն նախկին տարիներուն, սփիւռքի տարածքին այդ Ապրիլ ամսուայ ընթացքին կազմակերպուած ձեռնարկները այլեւս պարզապէս սգահանդէսներ կամ յուշահանդէսներ չէին, այլ բողոքի, արդարութեան եւ պահանջատիրութեան պոռթկումներ, որոնք քաղաքական աքթի մը բնույթը ունէին: Այդ պոռթկումներուն

Շարք էջ 19

OFFICE SPACE FOR RENT
IN PASADENA

ՎԱՐՁՈՒ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿՆԵՐ
1060 North Allen Ave
Pasadena, CA 91104
Գրասենեակները վերանորոգուած
եւ յարմար վարձքերով
Յետաքրքրուողներէ՛ն հեռաձայնել՝
(626) 398-0506

«ԿԵԱՆՔ ԶԿԱՅ...»

ԴՈԿՏ. ՀՐԱՅՐ ՃԷՊԷՃԵԱՆ

«Եկեղեցիէն Յոյս Առաւ Հայ Ժողովուրդը» Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետ

1980-ական տարիներուն էր, Պէյրութ: Համալսարանական ուսանողներ էինք: Արաբական ծոցի տարածաշրջանէն մեծ գործարարներու ներկայացուցիչներ կը հանդիպէին ուսանողներու հետ եւ կը ջանային համոզել մեզ՝ մեկնելու այս երկիրներ՝ աշխատանքային կարեւորութիւններու համար: Եթէ մէկ-մէկ կը թուէին աշխատանքային տուեալները, պայմանները ու առաւելութիւնները, բայց կը յտակացնէին նաեւ, թէ տարածաշրջանին մէջ «կեանք չկայ», բայց կայ «աշխատանք», նաեւ՝ «վարձատրութիւն»:

Հասկնալով հանդերձ անոնց անկեղծութիւնը, պէտք էր նաեւ փորձէինք հասկնալ, թէ ինչ կրնայ նշանակել «կեանք չկայ»: Ու տակաւին, որպէս երիտասարդներ ու կեանքին սեմէն նոր մտած տաքարիւն հայեր, բնականաբար պիտի ուզէինք կերտել մեր ապագան, բայց նաեւ՝ ապրելով կեանքը: Եւ այս իրականութիւնները եթէ մեզ մէկ կողմէ կը քաջալերէին, բայց նաեւ տարակուսանքի մթնոլորտ կը ստեղծէին մեր երիտասարդական տրամադրութիւններուն մէջ:

Եւ չեմ գիտեր, թէ նախախնամութիւն էր, թէ՞ ոչ, եւ կամ՝ պատահականութիւն պարզապէս: Իւրաքանչիւրիս կեանքը ունեցաւ իր ընթացքը՝ կամովի՞ն, թէ՞ այլ, ատիկա տարբեր հարց, սակայն յստակ է, որ վերջին քսանհինգ տարիները (եւ մինչեւ այսօր) պիտի աշխատէի Արաբական ծոցի մէջ, ուր ապրած իւրաքանչիւր տարուան հետ պիտի փորձէի մէկ-մէկ «քակել» անցեալի ուսանողական տարիներուն մեզի տրուած պատուէրը, թէ՛ «կեանք չկայ», որպէսզի բացայայտէի, թէ ինչո՞ւ եւ ո՞ւր «կեանք չկար»: Բայց արդեօք ի՞նչն էր, որ կեանքին կու տար արժէք եւ կը ճշդէր անոր ըլլալ-չըլլալը: Ու տակաւին, ի՞նչն էր աշխատանքի տարողութիւնը ու անոր կերտած արժէքը կեանքին մէջ, հապա վարձատրութիւնը...:

Ու կեանքի փորձառութիւնը երեւի պիտի սորվեցնէր, թէ «կեանքը» կերտող ու կերտող իրականութիւն է...: Եւ այս՝ եթէ մէկ կողմէ անհատական ու ընտանեկան, բայց նաեւ՝ հաւաքական: Եւ այս կերտող ու կերտելու իրականութիւնը մարդուն կեանքին իմաստ տուող հասկացողութիւն է, եւ՝ հաւաքական կեանքի մէջ մասնակից դառնալու գրաւական, որ կը լիցքաւորէ եւ նպատակ ու նշանակութիւն կու տայ իւրաքանչիւրիս: Այս նպատակակէտը նշանակութիւն է, որ յոյս կը ներմուծէ մարդու ու հաւաքականութեան կեանքերուն մէջ եւ կը փորձէ նայիլ «վաղուան»՝ աւելի լաւ կերտելու տեսլականով:

Եւ Արաբական ծոցի շրջանի երկիրներու մէջ «կեանք չկայ»-ի իրականութիւնը սկսա՞յ տեսնել այս պրիսմակէն եւ վերջին քառորդ դարուն ապրած իրականութեան փորձառութեանէն: Սկսա՞յ սորվիլ եւ սորվելով ալ ապրիլ այն իրականութիւնը, թէ կեանքը կ'ըլլայ ու կը կերտուի, եթէ կայ տրամադրութիւնը եւ վճռականութիւնը, թէ նոյնինքն կեանքը կարելի է «ապրել» ու «ըլլալ»...

Բայց արդեօք ասիկա նաեւ հայուն փորձառութիւնը չէ՞ աշխարհով մէկ, յատկապէս՝ Յեղասպանութեան արհաւիրքէն ետք, երբ հայը կառչեցաւ կեանքը ապրելու եւ նոյն կեանքով ըլլալու իրականութեան: Հայը՝ իր անհատական ինքնութեամբ, եւ՝ անպայմանօրէն հաւաքական...: Այս նոյնքան իրական է, եւ ապրուած փորձառութեամբ Արաբական ծոցի տարածաշրջանին մէջ:

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետին պատգամը՝ Ապու Տապիի նորակառոյց Սրբոց Նահատակաց եկեղեցւոյ օժման արարողութեան ընթացքին, ուրբաթ, 12 դեկտեմբերի 2014-ին, արդէն իսկ կը հիմնաւորէ հայուն կեանքը ապրելու եւ ըլլալու միտք բանին: «Եկեղեցիէն յոյս առաւ հայ ժողովուրդը...», որովհետեւ հայը իր կեանքը ապրեցաւ ու տակաւին՝ այս յոյսով... Եւ այս յոյսին մէջ ու անոր միջոցով՝ «կեանք չկայ» վերածեց «կեանք կայ»-ի: Եւ թէ՛ հայը կերտեց իր անհատական ու

ընտանեկան կեանքը ու անոր բարորութիւնը, բայց նաեւ տքնեցաւ հաւաքական կեանքի իրականացման ի խնդիր, որովհետեւ այդ հաւաքական կեանքին մէջ տեսաւ իր ապրելու հրամայականը: Եւ այս մեծ գաղութներէն սկսած մինչեւ ամէնէն փոքրը՝ թուային թէ այլ հաշուարկներով:
Եւ Ապու Տապիի փոքրաթիւ

հայկական գաղութին ապրելու այս յոյսը եւ իրականութեան վերածելու գալն՝ ապրուած ու ապրելու տենչին ձգտող լաւագոյն փորձն է: Բայց կայ նաեւ աւելին: Ապու Տապիի փոքրաթիւ գաղութին ապրելու այս տենչը հիմնաւորուած էր պատմութեան կերտած յաջող փոր-

Շաբ.ը էջ 18

ՊՈԼՍԱՆԱՅ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ
Կը հրապարակ Ժողովուրդը
ՅՈՒՇ ԵՐԵՎՈՅԻ ՄԸ
ՀՐԱՆԴ ՏԻՆՔԻ

ՆԱՀԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ՏՐԴ ՏԱՐԵԼԻՑԻՆ ԱՌԹԻԻ
Շնորհում՝ Հրանդ Տինքի Հոգիի Ազատութեան Եւ Արդարութեան Տարեկան
Երկրորդ Շքանշանը

ՊԱՏՄԱԲԱՆ, ԸՆԿԵՐԱԲԱՆ ԵՒ ԳԼԱՐՔ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ ՍՈՒԿԱՐ
ԱՄՊԻՈՆԻ ՀԱՅՈՑ ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
ՆԱԽԳԱԶ՝
ՓՐՕՖ. ԹԱՆԷՐ ԱՔՉԱՍԻ

Պիտի գեկուցէ ՓՐՕՖ.՝ ՐԻՉԸՐՏ ՀՐԱՅՐ ՏԷՔՍԷՃԵԱՆ

Հարաւային Գալիֆորնիոյ (USC) Համալսարանի Քաղաքական Գիտութիւններու ամպիոնին, նաեւ, նոյն համալսարանին Հայոց Յեղասպանութեան Ուսումնասիրութեանց Հիմնարկի Հիմնադիր Եւ Տնօրէն

Եւ իր ընտանիքով՝
«ՀԱՅՈՑ ՅԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐԻՐԱՄԵԱԿ
ԵՐԿՈՒ ԱՐԴԱՐ ՉԱՅՆԵՐ: ՀՐԱՆԴ ՏԻՆՔ ԵՒ ԹԱՆԷՐ ԱՔՉԱՍ»

Բացման Խօսք՝ Տոքթ. Յովհաննէս Գուլակ Աւետիքեան
Հոգաբարձու Եւ Ատենապետ՝ Պոլսահայ Միութեան Մշակութային Ցանձնախումբին (Հայերէնով)

Հանդիսավար՝ Իրաւաբան ԷՏՎԻՆ ՄԻՆԱՍԵԱՆ
Ատենապետ՝ Պոլսահայ Միութեան Հոգաբարձութեան Եւ Փոխ Ատենապետ Հայ Իրաւաբաններու միութեան
«Շքանշանի տուչութեան պիտի յաջորդէ՝ Երկիսուսթիւն Եւ Հարց Պատասխան, Փրօֆ. Արշալի Եւ
Իրաւաբան Մինասեանի ի հետ
Գեղարուեստական Ցայտազիր
Կիրակի, Յունուար 18, 2015, Երեկոյեան ժամը 6:00ին
Պոլսահայ Միութեան «Գրիգոր Եւ Աւետ Քիրքչիւօղլու» սրահին մէջ
19726 Sherman Way, Winnetka, CA 91306
Տեղեկութեանց համար հեռաձայնել Տոքթ. Յովհաննէս Գուլակ Աւետիքեանին (818) 800-1976 (cell)

ՄԻԿՐԵՆԻ ԳԼԽԱՑԱԻԵՐԸ ԱՌՆՉՈՒՄԸ ԵՆ ՄԱՆԿՈՒԹԵԱՆ ԴԵՊՔԵՐՈՒ ՅԵՏ

Փորձագետներ նախապես պարզած են թէ մանկութեան ընթացքին չարաչառութիւն կամ արհամարհանքի ենթարկուած անձեր կրնան հետագային դիմագրաւել հոգեբանական եւ բժշկական հարցեր: Մանուկներու չարաչառութիւն ծիրին մէջ կատարուած նոր ուսումնասիրութիւն մը ցոյց տուած է թէ չարաչառութեան հասակին միկրէնի գլխացաւերէ տառապելու հաւանականութիւնը յատկապէս բարձր է մանկութեան ընթացքին չարաչառութիւն ենթարկուած անձերու մօտ:

Միացեալ Նահանգներու մէջ տարեկան վեց միլիոն փոքր եւ պատանիներ կ'ենթարկուին ֆիզիքական, զգացական կամ սեռային չարաչառութիւնի՝ չարաչառութեան կողմէ: Ըստ պաշտօնական յայտարարութիւններու, երկրին մէջ իւրաքանչիւր տարու երկվայրկեան փոքրիկ մը կ'ենթարկուի չարաչառութեան: Քանի մը տարիներ առաջ, հոգեբանական հետազոտութիւններ յայտնաբերած են թէ չարաչառութեան ենթարկուող փոքր եւ մօտ յաճախադէպ են ուժեղ գլխացաւեր: Սակայն այս հետազոտութիւնները կը թերանան ճշդելու գլխացաւերու բնոյթը եւ տեսակը:

Նիւ Եորքի մէջ գտնուող Ալպերթ Այնշթայնի անուան բժշկական համալսարանի եւ Մոնթեֆորտի Գլխացաւերու Կեդրոնի աշխատակիցներէն՝ Տաուն Պիոլոզի գլխացաւերու կատարուած ամերիկեան ուսումնասիրութիւնը կը ջանայ քննել կապը՝ միկրէնի գլխացաւերու եւ չարաչառութեան միջեւ: Ուսումնասիրութեան արդիւնքները յայտնաբերած են թէ մանկու-

թեան կամ պատանեկութեան ընթացքին զգացական չարաչառութիւնը կրնայ մինչեւ 33 առ հարիւր համեմատութեամբ բարձրացնել միկրէնի գլխացաւերէ տառապելու հաւանականութիւնը 18 տարեկանէն ետք:

Ըստ Neurology ամսագրին, այս ուսումնասիրութիւնը նկատի ունեցած է մօտաւորապէս տասը հազար մասնակիցներ: Ուսումնասիրութիւնը նախաձեռնուած է 2007 թուականին եւ աւարտած է 2014-ին: Ուսումնասիրութեան առաջին հանգրուանին մասնակիցները ամբողջացուցած են Childhood Trauma Questionnaire-ը, որուն հիման վրայ հետազոտները գնահատած են անհատին մանկութեան չարաչառութեան դէպքերը:

Միկրէնի տառապող մասնակիցներու մօտաւորապէս 25 առ հարիւրը իրենց մանկութեան ընթացքին ենթարկուած են զգացական չարաչառութեան, իսկ միկրէնի գաւառայլ գլխացաւերէ տառապող անձերու 21 առ հարիւրը նոյնպէս ենթարկուած է այս տեսակ չարաչառութեան: Արդիւնքները նաեւ ցոյց տուած են թէ՛ երկու տեսակ չարաչառութեան ենթարկուած անձերու մօտ միկրէնի գլխացաւերէ տառապելու հաւանականութիւնը կրնայ հասնիլ մինչեւ 80 առ հարիւր համեմատութեան:

Պիոլոզի հետազոտական խումբը դիտել կու տայ թէ այս ուսումնասիրութեան պարագային մանկութեան ընթացքին չարաչառութիւնը առնչուած է անձկութեան (anxiety) եւ ընկճուածութեան (depression) հետ:

ՀՈԳԵԿԱՆ ԳՆՏՈՒՄՆԵՐՈՒ ՓՈՒԱՆՑՈՒՄԸ ՍԵՐՈՒՆԴՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

Կեանքի ընթացքին հոգեկան ցնցումները անխուսափելի են: Բոլոր մեր մանկութեան կամ պատանեկութեան ընթացքին, ինչպէս նաեւ չարաչառութեան ենթարկուած ենք հոգեկան ցնցումներու, սակայն անոնց սաստկութիւնն է, որ կը տարբերի: Ոմանք կ'ենթարկուին սաստիկ ցնցումներու, իսկ ուրիշները միջին կամ շատ մեղմ հոգեկան կամ զգացական ցնցումներու:

Մասնագէտներու համաձայն՝ հոգեկան ցնցումները կամ trauma-ները ունին քանդիչ եւ կառուցողական յատկանիշեր: Սաստիկ հոգեկան ցնցումները կրնան պատճառ դառնալ հոգեկան հարցերու, ինչպէս՝ ընկճուածութեան, իսկ մեղմ կամ միջին ցնցումները կրնան զօրացնել անհատին դիմադրողականութիւնը:

Այս գծով նախապէս կատարուած հոգեբանական եւ ծինային հետազոտութիւնները պարզած են թէ հոգեկան ցնցումներու վատ յատկութիւնները կրնան փոխանցուիլ սերունդէ սերունդ: Այլ խօսքով, հոգեկան ցնցումներու ենթարկուած անհատներու զաւակները մեծ հաւանականութիւն կրնան ունենալ տառապելու զգացական հարցերէ, անձկութենէ, ճնշուածութենէ եւ ընկճուածութենէ:

Հոգեկան ցնցումի սերունդներու միջեւ փոխանցման գծով կատարուած նոր փորձարկումներ

պարզած են թէ վատ յատկանիշերու կողքին, ցնցումներու դրական հետեւանքները եւս կրնան ծինարու դրութեամբ փոխանցուիլ անհատի մը զաւակներուն: Այսինքն՝ եթէ անհատ մը ենթարկուելով հոգեկան ցնցումները յաջողած է անոնց դիմադրել եւ շրջանցել, այս յատկութիւնը կրնայ փոխանցել յաջորդող սերունդին:

Այս հետազոտութիւնը կատարուած է Ջիլրիխի համալսարանի հետազոտական խումբին կողմէ: Նորագոյն ուսումնասիրութեան շնորհիւ գիտնականները յայտնաբերած են մոլեգիւլներ, որոնք կրնան փոխանցել հոգեկան ցնցումներու դրական յատկանիշերը: Գիտնականները այս փորձարկումը կատարած են մոլեկերու մասնակցութեամբ, որոնցմէ մաս մը ծնունդէն ետք բաժնուելով իր մօրմէն ենթարկուած է հոգեկան ցնցումի:

Հետաքրքրական է հետազոտութեան արդիւնքը, ըստ որուն՝ ճնշուածութեան եւ ցնցումներու ենթարկուած մոլեկերն ու իրենց զաւակները աւելի արդիւնաւէտ ձեւով կը լուծեն իրենց ներկայացուած խնդիրները: Գիտնականները կը շնչեն թէ յատկապէս մանկութեան ցնցումները բնաւ դրական չեն եւ նախընտրելի է, որ անոնք չպատահին: Կեանքի ընթացքին միջին եւ մեղմ ցնցումները կրնան օգտակար ըլլալ:

ԵՐԱՎՇՏՈՒԹԻՒՆԸ՝ ՀԱՄԵՂ ՈՒՏԵԼԻՔԻ ԲԱՂԱԴՐԻՉ

Միացեալ Թագաւորութեան մէջ գտնուող Օքսֆորտի համալսարանի հետազոտները իրենց հետեւողական ուսումնասիրութիւններուն շնորհիւ կը ջանան յայտնաբերել կապը՝ երաժշտութեան եւ ուտելիքի համի ըմբռնումին միջեւ: Հետաքրքրական է, որ երաժշտութեան տարբեր յատկանիշերը կրնան տարբեր ազդեցութիւն ունենալ համի ըմբռնումին վրայ: Ուսումնասիրութեան արդիւնքներուն համաձայն՝ բարձր ձայնաստիճան ունեցող երաժշտութիւնները, որոնք մէջ օրինակի համար կ'իշխէ սրինգը, կը շնչեն ուտելիքի քաղցրութիւնը եւ թթուութիւնը: Իսկ ցած ձայնաստիճանի պատկանող երաժշտութիւնները կը շնչեն լեղի համը:

Այս ուսումնասիրութեան գլխաւոր հեղինակն է հետազոտ՝ Չարլզ Սթէյնս, որ կը բացատրէ թէ իր այս ուսումնասիրութեամբ ան կը փորձէ ցոյց տալ թէ ըմբռնումի եւ յատկապէս համերու ըմբռնումի ժամանակ մէկէ աւելի զգայարաններ կը գործեն միեւնոյն ժամանակ: Հետեւաբար, ըմբռնումը պարզապէս մտային աշխատանք մը համ զգացում մը չէ, այլ՝ փորձառութիւն է: Սթէյնս իր ուսումնասիրութեան որպէս առարկայ ընտրած է համերու ըմբռնումը, որովհետեւ ան կ'ենթարկէ թէ յատկապէս համերու ըմբռնման ժամանակ է, որ զանազան զգայարաններ կ'օգտագործուին:

Ուտելիքի համի փորձառութեան մէջ ձայներու եւ երաժշտութեան կողքին մեծ դեր ունի նաեւ

ուտելիքին կազմուածքը: Երբեմն մարդիկ կը մերժեն ուտելիքը պարզապէս որովհետեւ անոր կազմուածքը հաճելի չի թուիր իրենց: Այս ուտելիքներու ամէնէն լաւ օրինակներէն է իսկ արմաւը կամ խիտուշը: Իսկ այլ ուտելիքներու պարագային, անոնց կազմուածքն է, որ հաճելի կը դարձնէ համը: Օրինակ ճէլոն, չիփսը, զովացուցիչ խմիչքները մաս կը կազմեն այս ուտելիքներու կամ ըմպելիներու շարքին:

Յաւելեալ բացատրութիւններ տալով իր կատարած հետազոտութեան մասին, Սթէյնս դիտել կու տայ թէ ծովափին վրայ ձուկ ուտելը աւելի հաճելի է քան տան խոհանոցին մէջ ուտելը, որովհետեւ ձուկերու եւ ծովային պտուղներու հետ կապուած ծովուն ձայները կը շնչեն ուտելիքին համեղութիւնը: Իր կատարած ուսումնասիրութիւններու ընթացքին, Սթէյնս յաճախ խնդրած է մասնակիցներէն, որ ուտելիքի համեր կապեն տարբեր ձայնաստիճան ունեցող երաժշտութիւններու հետ:

Ուսումնասիրութեան արդիւնքներէն մէկնելով, Սթէյնս եւ իր հետազոտական խումբը կ'ըսեն թէ երաժշտութեան միջոցով կրնան 5-էն 10 համեմատութեամբ ազդել համի ըմբռնումին վրայ: Հետեւաբար, սոսնակայն օրերուն կարելի է ի մտի ունենալ Սթէյնսի կատարած այս հետազոտութիւնը եւ ընթրիքի ժամանակ անպայման միացնել ձայնաստիճանը կամ հիւրերու նախափրած երաժշտութիւնը:

ՆԱՅԻՐԻ ՇՈՐՃԵԱՆ

ՄԱՐՄՆԻ ՅԱԻԵԼԵԱԼ ԿՇԻՌՔԻՆ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ ԲՆՆԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՅԵՏԵՒԱՆՔԸ

Տօնական օրերէն ետք սովորական երեւոյթ մըն է մարմնի կշիռըով մտահոգուելու հոգեվիճակը: Մարդիկ յաճախ առնուազն քանի մը քիչ կորսնցնում կը գիտնան այս շրջանին, իսկ սոսնակայն օրերու աւարտէն ետք կը փորձեն վերատիրանալ իրենց մարմնի սովորական կշիռը: Այս աշխատանքին մէջ անհատի ջանքերուն կողքին, նաեւ դեր ունի անհատին միջավայրը՝ ընտանիքը, ընկերները, բարեկամները, որոնք կը փորձեն օգնել անոր:

Երբեմն մարդոց օգնելու աշխատանքները կ'ըլլան ի գուր կամ կը ծառայեն այլ նպատակներու: Կարգ մը պարագաներու, օգնելու փոխարէն մարդիկ անգիտակցաբար կրնան վնաս հասցնել անհատին: Ամերիկեան Personal Relationships ամսագիրը անդրադարձած է նոր հետազոտութեան մը, որուն համաձայն՝ մարմնի կշիռի գծով քննադատութիւնները կրնան ժխտական հետեւանքներ ունենալ անհատին վրայ: Ըստ մասնագէտներուն երբ վատ զգանք մը մարմնի կշիռին համար, կը դիմենք մեր ընկերներուն, կողակիցին եւ ընտանիքի անդամներուն: Սակայն

անոնց մեկնաբանութիւններն ու քննադատութիւնները կրնան աւելի վատ զգացնել մեզ: Հետաքրքրական է, որ Ուոթըրլուի համալսարանի կողմէ կատարուած ուսումնասիրութեան արդիւնքները ցոյց տուած են թէ այս քննադատութիւնները կրնան պատճառ դառնալ որ անհատը յաւելեալ կշիռ աստանայ: Այլ խօսքով՝ օգտակար դառնալու փոխարէն, անոնք կը վատթարացնեն կացութիւնը: Նոյն ուսումնասիրութիւնը ցոյց տուած է թէ իրենց կշիռին վերաբերեալ դրական խօսքեր ստացող կիներու մօտ բարձր է կշիռը պահպանելու կամ նուազեցնելու հաւանականութիւնները:

Հետազոտները իրենց ուսումնասիրութեան արդիւնքները բացատրելով կ'ըսեն թէ դրական խօսքերու ենթարկուող կիներու մօտ կը պակսի ընկերութեան կողմէ ընդունուելու ճնշուածութիւնը, որուն պատճառով անոնք աւելի գիտակից կը դառնան իրենց ուտելիքներուն: Հակառակը կը պատահի քննադատութիւններ ստացող կիներու պարագային, որոնք յուսախափութեան եւ յաւելեալ ճնշուածութեան հետեւանքով կը դիմեն ուտելիքի:

100 ԱՄԵԱԿ. ԿԱՐԵՒՈՐԸ ՍՈՒԳՐ ՄԵՐ ՄԱՐՄՆԵՆ ԴՈՒՐՍ ՅԱՆԵՆՔ

Շարունակում էք 6-էն

նոյն յառաջանքը կը լսուի՝ «շուն թուրքը ջարդեց մեզի», կամ «էր-տողանը նոյն թուրքն է», կամ «թուրքին չենք կրնար վստահիլ»:

Այս տիլէմաները (երկրնտ-րանք-խմբ.) մեզ նոյն ցեխին մէջ պիտի պահեն: Իսկ այն քանի մը միլիոնները, որ ցեղասպա նութեան յիշատակումի օրերուն Հայաստան պիտի հոսին լուծումներ չեն կրնար բերել ծանր ինդիւրներու տակ կբած մեր երկրին համար:

Յեղասպանութիւնը եւ Հայաստանը տարբեր ուղիներու վրայ են: Եւ անոնք երբեք իրարու պիտի չհանդիպին: Հայաստանին կեանք է պէտք, իսկ բոլոր անոնք, որոնք կոճակի հարուածներու տակ կը խոստանան լուծումներ բերել մեր հաւաքական ինդիւրներուն կը ստեն:

Այս տարի 5-րդ տարին ըլլալով Հայաստանի կամաւոր երիտասարդները Ծիղեռնակաբերդ տարուած մեխակները եւ վարդերը ոչնչացումէ «պիտի փրկեն» ու քարտի վերածեն: Յեղասպանութեան օրը Ծիղեռնակաբերդի բարձունքներու տարուելիք ծաղիկներու քանակը այս տարի չորս հարիւր քիլոկրամի պիտի հասնի: Կամաւորները ցողունը պիտի գատեն վարդերու եւ մեխակներու թերթիկներէն ու կոկիկ ձեւով դնեն

Թոյլերու մէջ, որպէսզի անոնցմէ յիշատակի քարտեր պատրաստեն:

Բացի ասկէ երեւի աշխարհի տարածքին հարիւր հազար քիլոկրամի չափ ծաղիկ ու վարդ մենք աղբը պիտի թափենք առանց մտածելու, որ 25 Ապրիլի առաւօտը ինչ ծանր կերպով պիտի յօրանջենք մեր երազներուն համար:

Այս վիճակներէն դուրս ելլելու իրական ճամբան մեզի Հայաստանի երիտասարդութիւնը ցոյց պիտի տայ:

Միայն, թէ մենք Յեղասպանութեան յիշատակը աղբ կուտակելու առիթի չվերածենք: Միայն, թէ մենք հասկնանք, որ թոյն սիւնելը չի բուժեր մեր վէրքը: Միայն, թէ մենք հասկնանք, որ պէտք է լրջութեամբ պահենք յիշատակը ու սուղը հանենք մեր մարմնէն: Մեր մարմնէն հանենք սուգի հինցած դիակը որուն ծանր հոտը կը կտրէ մեր քիթերը եւ չ'արտօներ, որ մենք ուղիղ հայեացքով նայինք:

Աշխարհը կը փոխուի ու մենք ստիպուած ենք նոր պրիսմակով նայելու մեր շուրջ ընթացող դէպքերուն: Կարելոր է նաեւ ցեղասպանութեան 100-ամեակի յիշատակումը Պոլսոյ մէջ:

Գրեթէ 100 տարի ետք մենք այդ կարեւոր աւագանը կը վերադառնանք եւ պէտք է վերադառնանք: Այդ մասին այլ առիթով:

ԱՌԱՋԻՆ ՅԱՅԿԱԿԱՆ ԾԱՂԿԱՍԱՅԼԸ

Շարունակում էք 7-էն

օր առաջ հայկական ծաղկասալլի կազմակերպիչները իրենց նպատակի իրագործման համար դեռ 110 հազար տոլարի կարիք ունենին: Բարեբախտաբար, վերջին օրերուն անոնք քանի մը նուիրատուութիւններ ստացան՝ ձգելով 90 հազար տոլարի ընթացիկ մնացորդ: Անոնք, որոնք կը փափաքին լրացնել այդ պակասորդը, կրնան հարկային նուազեցման ներդրում ընել՝ այցելելով www.aarfa.org կայքը:

Հաշուի առնելով ամերիկեան եւ միջազգային հեռատեսիլային լայն լուսաբանութիւնները՝ հայկական ծաղկասալլը ստացաւ բազմաթիւ դրական մեկնաբանութիւններ ամբողջ աշխարհի հասարակական լրատուամիջոցներու եւ կայքերու մէջ: Հեռատեսիլի որոշ ընկերութիւններ նոյնիսկ նշեցին, որ 2015 թուականը համընկաւ Հայոց Յեղասպանութեան հարիւրամեակին հետ:

Քանի որ հայ ժողովուրդը օտար շրջանակներու հետ փոխյարաբերութիւններուն մէջ յաճախ կը բարձրացնէ Յեղասպանութեան հարցը, օտարներու մեծ մասը հայ ժողովուրդին մասին գիտեն իբրեւ հալածանքներու ենթարկուած ազգ,

սակայն ծանօթ չեն անոր հարուստ մշակութային ժառանգութեան ու հնագոյն քաղաքակրթութեան: Աշխարհը պէտք է իմանայ, որ չնայած երիտթուրքերու շարմիր ջանքերուն՝ բնաջնջելու հայ ժողովուրդը, ան յաջողած է ոչ միայն գոյատեւել, այլեւ բարգաւաճիլ...

Ասիկա յատկապէս կարեւոր է հայ երիտասարդներու համար, որոնք պէտք է մեծնան դրական օրինակները ընդօրինակելով եւ հպարտանալով իրենց ժառանգութեամբ, այլ ոչ թէ իրենց զգան իբրեւ ոտնակոխուած զոհեր, որոնք խղճահարուցեցան կարիք ունին: Վարդերու շքերթի հայկական ընկերակցութիւնը հիանալի աշխատանք կատարեց՝ հայկական մշակութիւնը պանծացնելով եւ բարձրացնելով անոր վարկը ամբողջ աշխարհի մէջ:

Կազմակերպիչները, խանդավառուելով այս տարուան վարդերու մրցաշարին իրենց մասնակցութեան նկատմամբ հսկայական համաժողովրդական արձագանգէն, խոստացած են այսուհետեւ ամէն տարի հայկական ծաղկասալլով մասնակցելու Փասատինայի ամենամեայ շքերթին...

Թարգմանութիւնը կատարեց Ռուզաննա Աւագեան

«ԿԵԱՆՔ ԶԿԱՅ...»

Շարունակում էք 16-էն

ձին ու անոր վրայ: Թէ՛ զաղութ մը կազմաւորելու եւ միաւորելու համար անհրաժեշտ է կառուցել նախ եկեղեցին եւ անոր կողքին դպրոցը: Այդ օրը վեհափառ հայրապետին «յիշեցումը» մեզի կը մեկնի այս տուեալներէն: «Հայը իր տունը շինելէն առաջ եկեղեցին շինեց, որովհետեւ հաւատաց իր կենդանութեան եկեղեցւոյ միջոցով»:

Հոս արժէ բանալ փակագիծ մը, որովհետեւ Ապու Տապին ու Արաբական ծոցի տարածաշրջանը ունին նաեւ իրենց իւրաքանչիւրութիւնները:

Քրիստոնէական ներկայութիւնը եւ եկեղեցին՝ Արաբական ծոցի տարածաշրջանին մէջ, ունին իւրաքանչիւր պիտակ: Արդարեւ եկեղեցին ու անոր գործունէութիւնները «ամփոփուած» են որոշ հողաշերտի ու տարածքի մէջ, եւ՝ պատշաճեցուած այս տուեալներէն մեկնելով: Այս իմաստով, այս ամփոփումն ու անոր պատշաճեցումը քաջալերած է եկեղեցիներ՝ ընդհանրապէս համիւժուելու եւ միասին գործակցելու: Այս իրական է նաեւ հայկական գաղութին համար, ուր եկեղեցին կ'անուանուի որպէս «Հայկական եկեղեցի» (Ալ-քանիսէ ալ-արմանիէ): Եւ այս հայկականը ստեղծած եւ եղած է «հաւաքական տուն»՝ եկեղեցիին միջոցով, ուր ամբողջ հայութիւնը կը մէկտեղուի անոր շուրջը: Ամբողջ հայութիւնը պիտի ընդգրկէ տարբեր հայկական համայնքային-եկեղեցական պատկանելիութիւններ, որոնք պահելով հանդերձ իրենց ինքնութիւնը, մէկտեղուած են «Հայկական եկեղեցի» շուրջը եւ անոր մէջ եւ միասին կ'ապրին ու կը գործեն...: Եւ այ

գաղութին ու անոր հաւաքական կեանքին առաջնահերթութիւններէն մէկն է, ուր հայը կ'ապրի հաւաքական «հասկացողութեամբ», նոյնինքն հաւաքական «տան» մէջ...

Բայց արդեօք այս չէ՞ հայուն ապրելու եւ գոյատեւելու մղիչ ուժը: Ստեղծել հաւաքական «հասկացողութիւն»-ը եւ զայն դնել հաւաքական «տան» ու «երդիքի» տակ...: Ու տակաւին, եւ ինչպէս վեհափառ հայրապետը շեշտեց, որ այս տունը, իմա եկեղեցին, «պատմութեան արհաւիրքներուն դիմաց մնաց զօրեղ», որովհետեւ հայը այս եկեղեցիով եւ անոր դաստիարակած եւ ներշնչած յոյսովն է, որ ապրեցաւ, վերապրեցաւ եւ մնաց «զօրեղ», իսկ «կեանք չկան» դարձաւ մարտահրաւէր՝ զայն վերածելով «ընելու» եւ «ըլլալու» կեանք մը, բայց մանաւանդ՝ «ապրելու»...

Ապու Տապիի Սրբոց Նահատակաց նորաշին եկեղեցիով տեղական հայկական փոքր «գումարտակը» կառուցեցաւ կեանքին մէջ «ապրելու» եւ «ըլլալու» տեսլականին: Անոնք այս եկեղեցիին ու անոր նորակառուց շէնքին մէջէն տեսան «յոյս»-ը...: «Յոյս»-ը, թէ հայը պիտի ապրի իր հաւատքով եւ ազգային ինքնութեամբ:

Աշխարհատարած հայուն ժառանգած կտակն ու պատուէրն է ստիկա:

Եթէ «կեանք չկայ», բայց կայ վճռակամութիւնը զայն «ընելու» եւ «ապրելու»:

Որովհետեւ հայը որոշած է ապրիլ Ապու Տապի եւ ամէն տեղ, եւ ապրիլը յոյսով ու հաւատքով է:

Եւ այս յոյսին ու հաւատքին կառուցելով է, որ հայուն համար «կեանքը (չ)կայ»...

ՇՆՈՐՀԱՇԱՏ ԳԵՂԱՆԿԱՐԻՉ՝ ՄԱՅՔ ՅԱԿՈՒԲԵԱՆ

Շարունակում էք 8-էն

առթող բնակարանները: Մենք այդ հաստատ համոզումն ունեցանք հայ նկարիչներու հաւաքական ցուցահանդէսի ընթացքին: Մայք իր մասնակցութիւնը բերած էր քանի մը ստեղծագործութիւններով, որոնք այցելուներու ուշադրութիւնը գրաւած էին իրենց ինքնատարութեամբ եւ արեւաշող գոյներու գեղեցիկ համադրումով:

Մայքի համար ներշնչումի աղբիւր եղած են Միջերկրական կապոյտ ջուրերն ու մերձակայ քաղաքները, իրենց նեղլիկ փողոցներով եւ շուկայական տեսարաններով: Բնանկարներուն գուգահեռ իր կտաւներուն մէջ առկայ են տպաւորապաշտ դպրոցի եւ իրապաշտ կեանքի մը արտացոլումները:

Անցնող տարեկերջին Մայքի կողմէ գեղարուեստասէր հասարակութեան հաճելի նորութիւն մը հրա-

պարակուեցաւ: «Մայք Յակոբեան» անունը կրող գունաւոր առանձնատիպ ալպոմ-գրքույկ մըն էր: Ընթերցողը հոն կը ծանօթանայ Մայք Յակոբեանի հակիրճ կենսագրութեան, գեղանկարչութեան մասին իր ունեցած տեսութեան, ինչպէս նաեւ հոն ներկայացուած տասնեակ մը գործերուն: Այստեղ կը տեսնենք իր «գեղեցիկ, լուսաւոր, պայծառ ու վճիռ» պատուներէն որոշ նմուշներ: Մայքի ուշադրաւ գործերէն են «Բնանկար-1991»-ը, «Տեսարան Պէյրութէն-2000», «Քասախ Ծովափ, Ֆրանսա-2001» եւ այլ ստեղծագործութիւններ:

«Լոյսի եւ ուրախութեան նկարիչներ»-ու շարքին կարելի է դասել նաեւ Մ. Յակոբեանը, որպէս Գալիֆորնահայ ժամանակակից նկարիչներու փաղանգի մէկ նոր անդամը:

Բարի ե'րթ եւ նորանոր յաջողութիւններ սիրուած արուեստագէտին:

Գ. ՄՈՒՆՅԵԱՆ

ՊԱՇՏՕՆՆԵՐՈՒ ՆՈՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄՆԵՐ

Շարունակում էք 8-էն

2015 թուի Յունուար 23ի երեկոյեան ժամը 7:00ին Վէյն Նայսի Սուրբ Պետրոս Հայց. Եկեղեցւոյ մէջ Սրբազան Հայրը պիտի կատարէ քահանայութեան «Կոչման Կարգ»ը, իսկ Կիրակի, Յունուար 25ի առաւօտ Սրբոց Ղեւոնդեանց

Մայր Տաճարին մէջ իր մատուցած Սուրբ Պատարագի ընթացքին զինք քահանայ պիտի ձեռնադրէ եւ օծէ՝ նոր անուն մը տալով իրեն:

Առաջնորդ Սրբազան Հօր կողմէ Նորընծայ Տէր Հայրը Հոգեւոր Հովիւր պիտի նշանակուի Սագրամէնթոյի Սուրբ Յակոբ Հայց. Եկեղեցւոյ:

ՎԱՐՁՈՒ ՄՐԱՇ
ՓԱՍՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ (200 ԸՈԳԻՒ ԸԱՄԱՐ)
ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՌԻԹՆԵՐՈՒ ԸԱՄԱՐ
1060 N. ALLEN AVE. PASADENA CA 91104
ՍԱՆՐԱՍԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝
ՇԵՆԱԿԱՅՆԵԼ (626) 797-7680

ԽՆԱՍԱԿԱԼ ԿՈՒԶՈՒԻ
 Թահանկայի շրջանին մէջ, Տիկնոջ մը համար
 խնամակալ կ'ուզուի:
 Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար հեռաձայնել
 (818) 875-8021 թիւին:

ՇՈՒՓՍԻՄԷՆՏ

ԼՈՒԼՈՒ (ԽԱՅԵԱՆ-ՖԵՐՄԱՆԵԱՆ)

Լուլու (Խայեան-Ֆերմանեանի մահուան տասնչորրորդ տարելիցին առիթով հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Կիրակի, 25 Յունուար, 2015ին, Ս. Պետրոս Հայց. Առաքելական Եկեղեցու մէջ, 17231 Sherman Way, Van Nuys յաւարտ Ս. Պատարագի:

Հանգուցեալին յիշատակը յարգողներէն կը խնդրուի ներկայ գտնուիլ:

Սգակիրներ՝
Տէր եւ Տիկին Արա Ֆերմանեան
Վիզէն Գուլումճեան

ՅԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՀՈՒՓՍԻՄԷՆՏ ԼԱԶՆԵԱՆԻ մահուան քառասունքին առթիւ Տէր եւ Տիկ. Յարութ եւ Անի Գասպարեան կը յայտնեն իրենց խորագրաց ցաւակցութիւնները հանգուցեալի զաւակներուն եւ ընտանեկան պարագաներուն:

Առ այդ \$200 կը նուիրեն «Մասիս»ին:

ՅԻՍՆԱՄԵԱԿԷ՝ ՅԻՍՆԱՄԵԱԿ

Ծարունակուած էջ 15-էն

ձայնն ու արձագանգը այդ տարի կը տարածուէին Պէյրութի Քամիլ Շամուն մարզալանին մէջ հաւաքուած 60 հազարի հասնող բազմութեան մինչեւ Երեւանի փողոցները ցոյցի ելած եւ ի լուր աշխարհի «մե՛ր հողերը, մե՛ր հողերը» պոռագող հայրենի բազմութիւններուն: Արդարեւ, Առաջին անգամ ըլլալով կը զգային թէ չի կար այլեւս հալչպահայ, պէյրութահայ, պարսկահայ, ֆրանսահայ, կուսակցական եւ յարանուանական պատկանելիութեամբ իրարմէ գատուած ժողովուրդ մը: Կա՛ր հիմա պահանջատէր եւ միակամ հայ ժողովուրդ մը, որ սփիւռքէն մինչեւ Երեւան արդարութիւն կը պոռար, արդարութիւն կը պահանջէր աշխարհէն:

Պատմութիւնը պէտք է արձանագրէ ու ըստ այնմ գնահատէ, որ այդ արդարութեան կանչի ու պահանջի առաջատար դիրքերուն վրայ կը գտնուէր այդ օրերու հայ երիտասարդութիւնը: Արդարեւ, Ապրիլեան Եղեռնի Յիսնամեակի ոգեկոչումը 1965ին ի յայտ կը բերէր հայ երիտասարդութիւն մը, որ մինչ այդ անտեսանելի մնացած էր ազգային կեանքի պատարաւին վրայ: Այս երիտասարդութիւնը յանկարծ մէջտեղ կու գար եւ ըսելի՛ք ունէր:

Այս կապակցութեամբ պատահումներ արդի՞ւնք էր արդեօք երբ Սէրգէյ Մերկելեան Պոմպէյի մէջ կազմակերպուած Ապրիլեան 1965ի այդ սգահանդէսին հարց կու տար թէ «արդեօք երիտասարդներէն ոեւէ մէկը չէ՞ր ուզեր բան մը ըսել»: Արդեօք ինք այդ զարգացումը տեսած էր, ու ըստ այնմ գնահատած անոր ծաղկումը երբ ուրիշներ այդ մասին իսկ չէին մտածած տակաւին: Սէրգէյ Մերկելեան կարծէք մարգարէական հարցադրում մըն էր որ կ'ուղղէր հայրութեան այդ պահուն երբ մտիկ ընելէ ետք տարեցներու ճառերն ու

ուղերձները հարց կու տար թէ ո՞ւր էին հայ կեանքին պատկանող երիտասարդները եւ թէ միթէ անոնք ըսելիք մը չունէին:

Այո՛, երիտասարդները ըսելիք ունէին: Ու այդ երիտասարդութիւնը իր ինքնուրոյն ձայնով եւ ներկայութեամբ կ'ուզէր բեմ բարձրանալ ու բարձրացա՛ւ: Տարբեր երիտասարդութիւն մըն էր, տարբեր պայմաններու ծնունդ եւ տարբեր մտասեւեռումներով հասունցած: Հայ երիտասարդութիւն մըն էր, որ ինքզինք ձերբագատած էր մինչ այդ տիրող արուեստական, գաղափարախօսական, յարանուանական եւ կուսակցական բաժանումներէ եւ տարակարծութիւններէ ու քով քովի եկած էր վերջ տալու այդ գաղափարախօսական բաժանումներուն, որոնք հայրութիւնը ջլատած ու անկարող դարձուցած էին ազգային գետնի վրայ:

Այդ սերունդը նախ հերքեց, մերժեց եւ ապա մէկդի շարժեց այն գաղափարը, որ տեսակ տեսակ հայրութեան եւ գաղափարական թշնամանքներու պատճառով իրարմէ գատուած հայրութիւն մը ստեղծուած էր յետ-եղեռնեան շրջանին:

Այս երիտասարդութիւնը վերջ դրաւ այդ ազգամիաս երեւոյթին: Այդ հիմնական գարգացումը պատահականութեան արդիւնք չէր, այլ մաս կը կազմէր սփիւռքի կազմաւորման եւ զարգացումին: Հասկնալի էր որ Մեծ Եղեռնին յաջորդող տասնամեակներու սփիւռքը «գլուխէն գարնուած» վիճակի մէջ գտնէր ինքզինք: Ծանր էին մեր կորուստները ամէն մարզերու մէջ: Եղեռնի եւ անոր յաջորդող սերունդներու հիմնական մտասեւեռումը եղաւ իբրեւ ազգ ու ժողովուրդ՝ ապրի՛լ, գոյատեւել՛ ու վերակառուցել: Պէտք էր ֆիզիքական գոյութեան տարրական պայմանները ստեղծել եւ հոգեմտաբարական պէտքերը հոգալ, միաժամանակ յարմարելով այլազան եր-

կիրներու պայմաններուն: Այս միջոցին է որ ստեղծուեցան ազգային դպրոցները, ակումբները եւ եկեղեցիները, որոնք ուժեղացող սերունդին հոգին եւ միտքը մշակեցին եւ պատուաստեցին հայկականութեամբ, միաժամանակ շրջապատի կեանքին ծաւալումները ընկալելու ատակ հոգեբանութեամբ մը օժտելով զայն: Այդ սերունդը կրցաւ օտար պայմաններու մէջ վերակառուցել իր ազգային կեանքի կարեւոր հիմնարկներն ու այդ համեստ հաստատութիւններէն մեր ժողովուրդի ապագան կերտել: Նախաինամական առաքելութիւն մըն էր սա, որ վերապրողները կրցան յաջողութեամբ գործադրել եւ իրագործել:

Յետ-եղեռնեան հանգրուանը սակայն ի յայտ բերաւ նաեւ ներքին հակասութիւններ, տկարութիւններ եւ տարակարծութիւններ հայ սփիւռքի կեանքէն ներս որոնք թունաւորեցին ազգային միջոցառումը:

Վերակառուցումէն ետք փոխանակ կենդրոնանալու հայ դատի պահանջատիրական աշխատանքներուն հետապնդումին վրայ, սփիւռքը ինքզինք սպառեց կուսակցական պայքարներով եւ եկեղեցական վէճերով, որոնք Լիբանանի մէջ յանգեցան 1958ի եղբայրասպան կռիւներուն եւ սպանութիւններուն:

Ահա այս անընդունելի կացութեան դէմ է որ ընդվզեցաւ ժամանակի հայ երիտասարդութիւնը ու բեմ բարձրացաւ իր խօսքը ըսելու: Ան միջոցը գտաւ շրջանցելու հաստատուած արգելքները եւ պատուարները եւ հաստատելու փոխադարձ հասկացողութեան միջոցառումը կողմերուն միջեւ եւ երիտասարդութեան շարքերուն մէջ, որ ի վերջոյ յանգեցաւ միասնական ճակատի մը ստեղծումին եւ ապա հայ դատի աշխատանքներու ծաւալումին եւ զարգացումին: Ատոր արդիւնքը տեսանք Ապրիլ 1965ին: Ապրիլեան Եղեռնի Յիսնամեակին առիթով համահայկական առաջին պոռթկումը կը պարտինք ա՛յս երիտասարդութեան, որ կառուցացին փոխակերպումով գիտցաւ հայ կեանքը յեղաշրջել եւ սփիւռքի զարգացումը դնել նոր հունի մէջ: Զգացական ճառերէն անդին աշխատանքային նոր մտասեւեռում մը եկաւ մէջտեղ ուր յաջողութեան նախկին արժեք չափերը փոխարինուեցան պահանջատիրական գործնական քայլերու ծրագրումով:

Այդ շրջանի գարգացումները չէն արժանացած տակաւին պատմական լուրջ վերելք ունի եւ ուսումնասիրութեան լաւագոյն ըմբռնելու անոր տարողութիւնը սփիւռքի կեանքի փոխակերպումի տեսակէտէն: Այդ շրջանի փոխակերպումները պատմական կարեւոր գարգացումներ են որոնցմէ կարելի է եւ պէ՛տք է օգտուիլ սփիւռքի ապագայ ընթացքը որոշելու համար:

***

Ու հիմա Հայոց Յեղապահութեան Յիշատակումի Երրորդ Յիսնամեակի շեմին, կ'արժէ հարց տալ թէ ինչ պիտի ըլլայ ապագայի ընթացքը եւ զարգացումը՝ Հայ Դատի արժեւորման եւ լուծումի հաւանականութիւններու տեսակէտէն:

Անցնող երկու յիսնամեակներուն յստակ եւ տարբեր զարգացումներ ապրեցանք իւրաքանչիւր շրջանին, անցնելով սգահանդէսներու տարեկան կազմակերպութեան՝ հասնելու համար ձեւաւոր-

ուած պահանջատիրութեան մը գիտակցութեան արտայայտութեան: Երկար եւ դանդաղ եղաւ այդ ուղին, բայց վերջապէս Հայ դատի պահանջատիրութեան հետ կապուած աշխատանքները կենդրոնական տեղ մը եկան գրաւելու սփիւռքի եւ հայ ժողովուրդի ներքին կեանքի եւ արտաքին յարաբերութիւններու աշխարհներուն մէջ ու նոր գործեյակերպ մը երեւան եկաւ:

Սակայն ասկէ անդին եւ ասկէ վերջ ի՞նչ գարգացումներով պիտի յատկանշուի այս նոր հանգրուանը եւ ի՞նչ ուղղութիւն պիտի ստանայ:

Ո՞ւր կրնան տանիլ պահանջատիրութեան աշխատանքները եւ ի՞նչ պիտի գործնական արդիւնքի կրնան յանգիլ անոնք ի վերջոյ:

Սերնդային շարունակականութեան տեսակէտէն ո՞վ պիտի ըլլայ պահանջատէր:

Յիսուն տարի ետք, 1965 թուականին Սէրգէյ Մերկելեանի տեսլականի համազօր դրած հարցադրումը բանականութեան իսկ օրէնքով վաւերական կը մնայ ե՛ւս այսօր:

«Արդեօք երիտասարդներէն ոեւէ մէկը չուզէ՞ր բան մը ըսել»: Կասկած չի կայ թէ հայ երիտասարդութիւնը թէ՛ սփիւռքի եւ թէ՛ Հայաստանի մէջ ըսելիք ունի՛: Կասկած չի կայ նաեւ թէ ան սերնդային շարունակականութեան կարգով իր բնական դերը պիտի խաղայ մեր ժողովուրդի ապագայի տնօրինումի տեսակէտէն:

Կասկած չի կայ թէ հայ երիտասարդութիւնը իր ազգային խմորումով, գիտակցութեամբ, իր ուսումնական, ասպարէզային եւ աշխարհաքաղաքացիական փորձառութեամբ բեմ պիտի ելլէ ազգային կեանքը իր հասկացողութեամբ եւ դատումով խմորելու համար:

Հաւանական է եւ մաղթելի՛, որ այս երիտասարդութիւնը նոր ուղղութեամբ տանի մեր ազգային կեանքը, ընդգրկելով հարցերը դիտելու, քննարկելու եւ լուծումներ գտնելու օրինաչափային նոր գործեյակերպ մը եւ ձեւակերպում մը: Մաղթելի՛ է որ ան միաժամանակ չի վախնայ ազգային նոր հորիզոններ փնտրելու եւ գտնելու կարելիութիւններէն, աւանդական տրամաբանութիւնները հարցադրումի ենթարկելու պարտաւորութեանէն եւ միաժամանակ չ'երկնչի իր համաշխարհային շրջապատի ընձեռած քաղաքացիական իրաւունքներու, հնարաւորութիւններու եւ միջոցներու պարգեւած հարստութեանէն հայ կեանքը պատուաստելու իր դերակատարութեանէն:

Պարզապէս այն պատճառով որ այս երիտասարդութիւնը ինքը պիտի կազմէ Հայ ժողովուրդը ամէնուրեք, ինքը պիտի ապրի հայ կեանքը եւ ինքը պիտի տնօրինէ ապագայի ընթացքը:

Եթէ մեր շուրջը ուշադրութեամբ դիտենք պիտի տեսնենք արդէն որ տարբեր մտայնութեամբ, հասկացողութեամբ եւ մտահորիզոնով մեծցող երիտասարդութիւն մը կը ձեւակերպուի մեր շուրջը եւ հետեւաբար զարմանալի պիտի ըլլայ որ Հայ կեանքը ընդհանրապէս եւ Հայ Դատի հասկացողութիւնն ու հետապնդումը տարբեր հանգրուան մը մտնեն 2014 թուականէն ետք եւ տարբեր ընթացք մը ստանան: Տարբեր ընթացք մը, որ պահանջատիրութիւնը կը գործնականացնէ՛:

Տարբեր ընթացք մը, որ լուծումի կ'առաջնորդէ՛: Տարբեր ընթացք մը, որ արդարութիւնը կը հաստատէ՛ համամարդ կային չափանիշով:

